

Møte onsdag den 12. juni kl. 12.40

President: Å g o t V a l l e

D a g s o r d e n (nr. 34):

1. Innstilling fra justiskomiteen om lov om endringer i straffeloven og politiloven (tiltak mot ulovlig bruk av kniv og skytevåpen) (Innst. O. nr. 62 (2001-2002), jf. Ot.prp. nr. 58 (2001-2002))
2. Innstilling fra justiskomiteen om lov om endringer i straffeloven og straffeprosessloven mv. (lovtiltak mot terrorisme – gjennomføring av FN-konvensjonen 9. desember 1999 om bekjempelse av finansiering av terrorisme og FNs sikkerhetsråds resolusjon 1373 28. september 2001) (Innst. O. nr. 70 (2001-2002), jf. Ot.prp. nr. 61 (2001-2002))
3. Innstilling fra justiskomiteen om lov om endringer i straffeprosessloven mv. (hurtigere straffesaksbehandling, varetektsfengsling i isolasjon mv.) (Innst. O. nr. 68 (2001-2002), jf. Ot.prp. nr. 66 (2001-2002))
4. Innstilling fra justiskomiteen om lov om endringer i rettergangslovgivningen m.m. (bortfall av funksjonsbetegnelser på domstolene m.m.) (Innst. O. nr. 61 (2001-2002), jf. Ot.prp. nr. 65 (2001-2002))
5. Referat

S a k n r . 1

Innstilling fra justiskomiteen om lov om endringer i straffeloven og politiloven (tiltak mot ulovlig bruk av kniv og skytevåpen) (Innst. O. nr. 62 (2001-2002), jf. Ot.prp. nr. 58 (2001-2002))

Presidenten: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 45 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Høyre 10 minutter, de øvrige gruppene 5 minutter hver.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt høve til replikker etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Carsten Dybevig (H) (ordfører for saken): Ot.prp. nr. 58, om lov om endringer i straffeloven og politiloven omfatter tiltak mot ulovlig bruk av kniv og skytevåpen. Det foreslås i proposisjonen flere lovendringer for å bekjempe ulovlig bruk av våpen.

For det første fremmes det forslag til endringer i politiloven for å utvide adgangen til visitasjon etter våpen. For det andre foreslås det å øke strafferammen for den som bærer kniv på offentlig sted, og den som griper til kniv under slagsmål, fra tre til seks måneder. Departementet foreslår også å heve strafferammen for ulovlig befatning med skytevåpen og ammunisjon.

mentet foreslår også å heve strafferammen for ulovlig befatning med skytevåpen og ammunisjon.

I de senere årene har voldskriminaliteten i større grad enn tidligere blitt preget av våpenbruk, og særlig bruk av kniv. De brutale overfallene i et diskotek i Moss, og nå sist utenfor en nattklubb i Oslo, viser med all tydelighet at behovet for innskjerping er til stede.

Stortinget vedtok sommeren 1999 en midlertidig § 10 a i politiloven, som på nærmere vilkår gir politiet adgang til å visitere personer på offentlige steder. I 1998 ble det gjort straffbart uten aktverdig grunn å bære skytevåpen på offentlig sted. I Innst. S. nr. 186 for 2000-2001 bad justiskomiteen Regjeringen om å vurdere om strafferammen for å bære kniv på offentlig sted burde heves.

I forbindelse med høringsrunden om forslag til ulike lovtiltak mot terrorisme inneholdt dette høringsnotatet også forslag om å heve strafferammen for å bære og bruke kniv, og for befatning med skytevåpen og ammunisjon.

Straffeprosessloven hjemler bruk av tvangsmidler, bl.a. ransaking, som ledd i straffeforfølgning. Dette forutsetter skjellig grunn til mistanke om at en straffbar handling har funnet sted. Politiloven på sin side hjemler inngrep for å forebygge lovbrudd.

Etter politiloven § 7 kan politiet på nærmere vilkår gripe inn for å stanse forstyrrelser av den offentlige ro og orden. I dagens § 10 a er det gitt en midlertidig regel om utvidet adgang til visitasjon etter våpen. Visitasjon av person skal kunne foretas på offentlig sted, i situasjoner eller på steder hvor vold erfaringsmessig lett utøves, når det er grunn til å undersøke om personen er i besittelse av våpen. Visitasjon etter § 10 a skal i dag normalt foretas som planlagt tiltak, og fortrinnsvis ved hjelp av teknisk hjelpemiddel. Ny § 7 i politiloven gir mulighet til visitasjon uten teknisk hjelpemiddel.

At politiet gis utvidede muligheter til visitasjon etter våpen, og at strafferammen for å bære kniv og gripe til kniv under slagsmål økes, gir allmennheten bedre beskyttelse mot de kriminelle. Politiet har vært uten nødvendige fullmakter til å ransake både personer og biler på offentlig steder i den hensikt å avverge bruk av kniv og skytevåpen.

Politiet gis nå mulighet til ikke bare å ransake personer, men faktisk også mulighet til å varetektsfengsle personer om nødvendig. Dette er en nødvendighet på grunn av den uprovoserte volden og de stadig lavere tersklene som enkelte nå har for å bruke kniv og våpen under slagsmål. Utvidede fullmakter til politiet og skjerpede straffereaksjoner vil gi kriminelle klar beskjed om hvor tålegrensen går. Det skal være nulltoleranse for bruk og oppbevaring av kniver og skytevåpen i det offentlige rom, både på kroppen og i biler plassert lett tilgjengelig.

Det er viktig å merke seg de prosessuelle forenklinger som foreslås i forhold til dagens § 10 a, som innebærer enklere beslutningsprosedyrer og enklere beslutningskompetanse for politiet i håndhevelsen av loven. Hensynet til å ha et effektivt og raskt reagerende politi nødvendiggjør at beslutningskompetansen blir enklere enn i politiloven § 10 a. Det vil i mange situasjoner, særlig om

natten og i helgene, når overtredelsene ofte skjer, være upraktisk for politiet med omstendelige formalprosedyrer for å visitere personer og kjøretøy.

Nødvendigheten av ransaking kan i mange tilfeller oppstå akutt og til uforutsette tider, og det er også ulike behov i de forskjellige politidistrikt. I tillegg varierer omfanget av kriminaliteten fra sted til sted. Det er derfor helt nødvendig at departementet og Politidirektoratet gir høringsuttalelsen fra Politiets Fellesforbund spesiell oppmerksomhet, nemlig at beslutning om visitasjon bør fattes av en person med tilstedeværelse og fagkompetanse. På dette grunnlag ber komiteen departementet finne frem til en delegering som er hensiktsmessig for de ulike politidistrikt, slik at evnen til å ransake biler og personer ikke uteblir som følge av rigide interne rutiner i politiet.

Jan Simonsen går i sitt Dokument nr. 8-forslag mye lenger enn proposisjonen og innstillingen når det gjelder ransakingsmetoder og strafferammer. Simonsen ønsker at det ikke skal stilles krav om sted eller situasjon hvor vold erfaringsmessig lett utøves, eller om forutgående samtykke fra politimesteren eller hans stedfortreder, eller om benyttelse av tekniske hjelpemidler. En lovhjemmel som favner så vidt, vil trolig krenke Den europeiske menneskerettighetskonvensjons artikkel 8. Komiteens flertall går derfor ikke inn for dette forslaget, men peker på at flertallets innstilling, i tråd med departementet, forslag, har enkelte fellestrekk med Simonsens forslag.

De øvrige av Simonsens forslag, som i hovedsak innebærer en betydelig heving av straffenivået for knivbruk med legemskrenkelse eller død til følge, vil departementet komme tilbake til i oppfølgingen av Straffelovkomisjonens delutredning VII.

Arbeiderpartiet og SV foreslår en kvitteringsordning for politiet ved visitering. En slik ordning vil bli unødvendig byråkratisk og tungt håndterlig for politiet, mener komiteens flertall bestående av Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti. En slik visitasjonsadgang gjennomføres daglig ved norske flyplasser for å sikre tryggheten til de reisende. Parallelt kan en si at hensynet til offentlig ro og orden veier tyngre enn personvernet i denne sammenhengen. I tillegg er det kun på utsatte offentlige steder, til spesielle tider og etter fullmakter fra operasjonsleder eller vakthavende at en slik visitasjon foretas.

Fakta fra avgivelsen av proposisjonen, altså de forslag som vil få flertall her i dag, er

- at politiet gis utvidet adgang til visitasjon av kjøretøyer og personer, politiloven § 7 a
- at utvidede etterforskningsmetoder, dvs. straffeprosessloven § 202b og c, som teknisk sporing og diverse virkemidler for å avdekke bakmenn og organisert kriminalitet, blir vedtatt
- at strafferammen heves fra seks til ti år for særdeles skjerpende omstendigheter, for ulovlig anskaffelse og/eller befatning med skytevåpen og ammunisjon, straffeloven § 161
- at strafferammen heves for den som ulovlig bærer kniv på offentlig sted, straffeloven § 352 a, og den som griper til kniv under slagsmål, straffeloven § 385, fra bøter eller fengsel inntil tre

måneder til bøter eller fengsel inntil seks måneder, eller begge deler. Samtidig vil den mistenkte kunne pågripes og varetektsfengsles hvis ovennevnte vilkår er oppfylt

I tillegg har Stortinget tidligere vedtatt etablering av et nytt våpenregister slik at det vil vel også Regjeringen komme tilbake til. Her inngår vel kanskje også en vurdering av hvorvidt hagler ervervet før 1. oktober 1990 skal inngå i et slikt register.

G e i r - K e t i l H a n s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Gunn Karin Gjul (A): Arbeiderpartiet støtter Regjeringens forslag om endringer i politiloven for å utvide adgangen til visitasjon etter våpen og også endringene i straffeloven som innebærer økning i strafferammen for den som bærer kniv på offentlig sted og griper til kniv under slagsmål, samt heving av strafferammen for ulovlig befatning med skytevåpen og ammunisjon.

Voldskriminaliteten er i større grad enn før preget av våpenbruk, og særlig knivbruk. Bare i løpet av den våren vi har vært gjennom nå, har vi vært vitne til flere drapssaker der kniv har vært brukt som våpen. Det er derfor et behov for at strafferammen blir skjerpet, men også for at politiet får en utvidet mulighet til visitasjon og pågripelse.

Når det gjelder bruken av visitasjon, finnes det noen yttergrenser vi ikke kan overskride. Den europeiske menneskerettighetskonvensjon – EMK – har i artikkel 8 en bestemmelse som verner om privatlivet og familielivet. Det å bli stanset på gata og bli visitert av politiet er i seg selv et inngrep i privatlivet. For at inngrepet ikke skal stride mot EMK, kreves det at visitasjonen foretas for å oppnå ett eller flere av de målene som er nevnt i artikkel 8 (2). Det kreves at det er i samsvar med loven, og at det er nødvendig i et demokratisk samfunn. Jeg mener det forslaget Regjeringen har fremmet, holder seg godt innenfor de grenser EMK oppstiller. Derimot er jeg ganske overbevist om at det forslaget som Fremskrittspartiet støtter, er et brudd med de grunnleggende menneskerettighetene.

I 1997 gav Stortinget sin tilslutning til opprettelse av et nasjonalt våpenregister. Det vil bidra til en betydelig forenkling av politiets jobb og gi oss en oversikt over hvor mye våpen som virkelig finnes her i landet. Politidirektoratet mener at det i dag finnes nesten en million uregistrerte våpen. Komiteen etterlyser nå dette våpenregisteret og ber om at det kommer på plass så raskt som mulig. Flertallet, alle unntatt regjeringspartiene, mener dessuten at det er viktig å iverksette registreringsplikt for hagler i forbindelse med etablering av våpenregisteret.

Flere rapporter har vist at mange personer med minoritetsbakgrunn opplever å bli stoppet uforholdsmessig ofte på gata av politiet. Det er ingen tvil om at en slik type kontroll kan være en stor belastning for lovlige personer med minoritetsbakgrunn. Det har også myndighetene erkjent. Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener derfor det er på tide å få på plass en kvitteringsordning for politiet når de foretar visitasjon.

Dette forslaget er viktig av flere grunner. For det første vil den som kontrolleres, kunne dokumentere hyppigheten av kontrollene. For det andre vil man kunne dokumentere overfor nye kontrollører når man sist ble kontrollert. For det tredje vil vi oppfylle anbefalingen fra Den europeiske kommisjonen mot rasisme og intoleranse – ECRI – om å etablere et overvåknings-system som kan sørge for at hyppigheten blir dokumentert. På den måten kan man få oversikt over omfanget av det problemet og hvordan det arter seg. Og for det fjerde kan det gi politiet incentiver til å foreta nødvendige endringer dersom det viser seg at problemet er reelt og omfattende.

Et slikt system har man allerede i England, og jeg mener det nå er på tide at det også innføres det samme i Norge. Det forundrer meg derimot at regjeringspartiene ikke kan være med på et slikt forslag. Jeg kjenner til at det fra regjeringshold tidligere har vært jobbet med et slikt system, så forslaget skulle ikke være ukjent for dem.

Saksordføreren har i sitt innlegg nå kommet med begrunnelse for hvorfor man ikke kan være med på forslaget. Det var før denne debatten helt ukjent for oss, for de har ikke lagt det inn i noen form for merknad, men begrunnelsen er at man mener at det blir for byråkratisk. Vi stiller oss litt undrende til at det skal være så byråkratisk, men vi hadde håpet at også flertallet kunne ha vært med på et forslag som ville ha gjort tilværelsen langt enklere for dem i Norge som har minoritetsbakgrunn, og også kunne ha dokumentert om det faktisk er slik mange hevder, at politiet i uforholdsmessig mange tilfeller ber om visitasjon av folk med minoritetsbakgrunn. Skulle det vise seg at det ikke er riktig, vil også det være en dokumentasjon som er gunstig både for oss som politikere og for myndighetene å ha, og også for å få bevist overfor dem med minoritetsbakgrunn at så ikke er tilfellet.

Helt til slutt vil jeg ta opp det forslaget der Arbeiderpartiet er medforlagsstiller.

Presidenten: Representanten Gunn Karin Gjul har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Jan Arild Ellingsen (FrP): Innledningsvis vil jeg si at det er positivt at vi får et forslag som det som foreligger her nå, slik at vi kan gjøre noen grep i forhold til den økende kriminaliteten som vi ser. Den bør være til bekymring for alle, og spesielt for oss som bekler stolene i denne salen. Når vi daglig leser i avisene om den økende volden, må vi ta tak i dette. Dette er et totalbilde som bør være til bekymring og langt på vei kanskje øke enda mer innsatsen vår for å stoppe den kriminaliteten vi ser. Det det handler om, er at politi, påtalemyndighet og kriminalomsorg må ha et verktøy slik at de kan gjøre jobben videre i forhold til det Stortinget kommer med, og ikke minst: Vi må ha en lovgivning som matcher dette. Og det er det denne saken handler om.

For Fremskrittspartiets del er deler av det som ligger i forslaget, bra, mens andre ting er altfor defensivt, ikke minst det som gjelder visitasjon. Vi finner det underlig at visitasjon primært skal foregå på steder hvor straffbare

handlinger vanligvis finner sted. Hvis det er sånn at man vet hvor de finner sted, forutsetter vi at politiet bør være der og forhindre det. Og hvis det er sånn at det legges føringer på hvordan det skal forstås, f.eks. at det er mindre viktig å foreta visitasjon andre steder, synes vi det legger for store føringer. Det som ligger i dette, og som bekymrer oss aller mest, er at vi oppfatter dette som en manglende tillit til politiet og den måten de utfører sin jobb på, og det tar vi sterk avstand fra. Politiet er verktøyet vårt for å sikre denne biten, og da må vi gi dem rammevilkår og tillit som er nødvendig. For Fremskrittspartiets del mener vi at vårt forslag til visitasjon er vesentlig bedre og ryddigere og vesentlig mer forenklet, og således burde flertallet ha sluttet seg til det istedenfor det man nå kommer til å gjøre. Vi har, som sagt, den nødvendige tilliten til politiet.

Så over til bl.a. det som saksordføreren var inne på, at man nå skulle skjerpe dette med å bære kniv og bruke kniv. Vi synes ikke akkurat at seks måneders fengsel er så veldig avskrekkende. Vi tror ikke noen blir skremt av det, og med den soningskøen vi har i dag, er det ikke noen fare for at folk faktisk *må* inn og sone. Man må ha gjort noe atskillig mer alvorlig enn det for å komme inn til soning. Selv om partiets tidligere justispolitiske talsmann har antydnet at vi har blitt «soft», skal jeg for Fremskrittspartiets del fjerne det inntrykket ganske fort. Vi ønsker å øke strafferammen i straffeloven § 352 a til ett års fengsel; vi synes seks måneder er altfor lite. Vi ønsker tilsvarende en dobling i § 385, slik at straffen blir inntil to år. Vi synes at det er merkelig at man skal sidestille det å ha kniv med seg og det å bruke den. Vi synes det er en vesentlig forskjell på de to elementene, og således bør det være forskjellig vektlegging i strafferammen. Det er – iallfall for oss – logisk. Og vi synes at hvis man skulle bruke betegnelsen «soft» om noen her, er det kanskje partiet som i utgangspunktet er nærmere oss politisk, som burde ha gått i seg selv, f.eks. saksordføreren fra Høyre, som har hatt en høy medieprofil og vist at man vil kriminaliteten til livs. Jeg er ikke sikker på at man kommer den til livs, iallfall ikke med dette forslaget.

Så har vi også tatt oss den frihet å ta opp til vurdering det som går på totalstrafferammen for de mest alvorlige sakene, altså der man i dag dømmes til 21 år. Det ønsker vi å gjøre noe med. Vi vil nå ta opp et forslag som går på at man kan idømmes opptil 30 års fengsel, og det har sammenheng med den praksisen man har tillagt seg. Det er jo sånn i Norge at man etter hvert har fått en praksis som går på at man stort sett soner to tredjedeler av tiden. Det skal selvfølgelig vurderes, og jeg vet Regjeringen har fulgt det opp, men allikevel bekymrer det oss, for med dagens praksis betyr det at da soner man ikke 21 år, men 14 år. Det synes ikke vi noen ting om, og vi synes det er en mangel på respekt for dem som blir utsatt for disse lovbruddene, og ikke minst for den nærmeste familie til dem som blir utsatt for slike handlinger. Vi ønsker derfor å fokusere på at strafferammen for de mest alvorlige lovbruddene er for lav, og vi tar opp et forslag om at den må økes til 30 år.

(Ellingsen)

Så er det et annet moment som også bekymrer oss, og det er det som går på betingede dommer i grove voldssaker. Det er, som vi har skrevet i våre merknader, eksempler på voldtektssaker hvor man gjør deler av straffen – kanskje halve, kanskje $\frac{3}{4}$ – betinget, og det er etter vårt skjønn ikke med på å gi folk et inntrykk av at Stortinget faktisk mener noe med det når man legger strafferammene. Vi mener, som også Svein Slettan ved Universitetet i Oslo har sagt, at «domstolene omgår straffeloven, og at dette gjøres ved blant annet å gjøre deler av straffen betinget». Vi mener i Fremskrittspartiet at dette helt klart bryter med intensjonen som ligger bak, og vi tar derfor opp forslag om at det skal være begrenset adgang til å idømme betinget straff i grove voldssaker.

Presidenten: Jan Arild Ellingsen har tatt opp de forslagene han refererte til.

Inga Marte Thorkildsen (SV): Først vil jeg si at SV er veldig glad for de foreslåtte endringene som er kommet på initiativ fra departementet. Vi mener det er særdeles viktig at det blir slått hardt ned på det å ta med seg kniver på offentlige steder. Vi kan ikke se noen formildende omstendigheter i den forbindelse.

SV var allerede i 1998, da revideringa av våpenloven ble behandlet, veldig offensive i forhold til dette. Vi fremmet en rekke forslag, som dessverre bare fikk våre egne stemmer, og jeg forstår egentlig ikke hvorfor. For de forslagene som vi fremmet, dreide seg om å begrense antallet våpen og få bedre kontroll med hvilke våpen som fins, og ikke bare om det som gjerne er Fremskrittspartiets anliggende, å slå hardt ned på de menneskene som bærer våpen etter at de har begynt å florere i samfunnet. Vi mener at det må være mulig her å tenke begge tankene på en gang – at man både skal forsøke å begrense antallet våpen og forebygge at skadene skjer, og slå hardt ned på det etter at skaden har skjedd.

Vi synes det er veldig positivt at det nå blir en permanent ordning at politiet skal få muligheten til å visitere folk på gata. Vi er usikre i forhold til at politiet nå ikke skal ha en særskilt opplæring før de skal foreta visitasjon, men vi har valgt ikke å reservere oss i forhold til det. 3. juni i år var representantene Gunn Karin Gjul, Anne Helen Rui og jeg sjøl på Grønland politikammer for å se på beslaglagte våpen og for å ta en samtale med de politifolkene som har ansvaret for dette. Det man var opptatt av, var om dette er hensiktsmessig for politiets egen del. Det kan være hensiktsmessig i forhold til å gjøre det mer effektivt, fordi man da slipper å innkalle noen som har tatt slike kurs. Men jeg vil be statsråden – og kanskje først og fremst Politidirektoratet – om å følge nøye med på hvordan dette blir i praksis. For det kan også medføre at politifolk som ikke vet nok om våpen, utsetter seg sjøl og andre for fare.

Det var et eksempel som ble trukket fram da vi var på besøk der, som gikk på spikerpistol, som ble avfyrt i vanvare fordi man ikke visste hvordan dette fungerte. Og vi så der våpen som vi ikke ante eksisterte, og som i ut-

gangspunktet ikke engang så ut som våpen. Det var ett som så ut som en penn. Det er veldig viktig at de politifolkene som skal håndtere dette, er klar over hvordan disse brukes, og hvordan man kan uskadeliggjøre dem, sånn at man ikke utsetter andre for fare.

Jeg synes det er synd at vi ikke nå får flertall for våre forslag, som jeg da vil ta opp, bortsett fra ett forslag, som jeg vil omgjøre til et oversendelsesforslag. Det er forslag nr. 1, om kvitteringsordning. De forslagene vi fremmer, som bl.a. går på at vi ber Regjeringa foreslå endringer i våpenloven, slik at ervervstillatelse for våpen må fornyes hvert 5. år, og at det bør stilles krav om seks måneders aktivt medlemskap i skytterlag før man får samtykke til erverv av gevær, er forslag som jeg mener ville vært et riktig og viktig skritt i retning av å forsøke å begrense antallet våpen i samfunnet.

Å begrense antallet våpen har flere viktige misjoner, som alle her er klar over. En side av den saken er også å begrense antallet selvmord som begås med våpen. Politidirektoratet sjøl har sagt at det fins nesten 1 mill. registrerte våpen i Norge. I tillegg fins det en mengde uregistrerte våpen.

Det jeg er veldig glad for, er at hele komiteen er med på en merknad om at vi nå skal ha et sentralt databasert våpenregister innen 1. januar 2003. Det er veldig bra at vi også får flertall med Fremskrittspartiet og Arbeiderpartiet på at man skal etterregistrere hagler ervervet før 1. oktober 1990.

Når det gjelder kvitteringsordning, vil jeg komme tilbake til det ved en seinere anledning, men en liten kommentar til representanten Dybevig, som mener at dette er en byråkratiserende ordning. Da vil jeg si at det tross alt dreier seg om folks rettssikkerhet, og det må da gå foran en eventuell byråkratisering.

Presidenten: Inga Marte Thorkildsen har tatt opp de forslag hun refererte til.

Einar Holstad (KrF): «Stille etter drapet». Slik lød en av overskriftene i Aftenposten 25. mai i år.

Det er fire år siden en ung mann ble skutt utenfor Snorre Kompagniet. Drapet skapte voldsomme reaksjoner.

Det er bare få uker siden en politimann ble skutt og drept på åpen gate utenfor utestedet Galleriet. Hvor ble det av fakkeltoget og den store politiske debatten? Hvorfor ble det så stille? Saken fikk ikke noen særlig plass i mediene. Politimannen var den fjerde som ble drept ved et utested på få måneder. Hvorfor reiser vi oss ikke lenger og skriker når dette skjer? Begynner vi virkelig å venne oss til at det skal være slik?

Ofte er det tilfeldige som rammes ved bruk av skytevåpen. Et skytevåpen i lomma kan bli brukt på grunn av bagateller eller en tilfeldig irritasjon mot forbigående. Vi kan ikke akseptere en så stor grad av usikkerhet og utrygghet for deg og meg i dette samfunnet. Det skal fortsatt være en folkerett her i landet å føle seg trygg når vi ferdes gatelangs. Også for Kristelig Folkeparti er det viktig å gi folk bedret trygghet for liv og helse gjennom å

gi politiet økte muligheter til å hindre bruk av våpen i det offentlige rom.

Norges Røde Kors, Kirkens Bymisjon og Ungdom Mot Vold var raske til å fange opp engasjementet og mobilisere for fire år siden. En uke etter drapet gikk 1 000 mennesker i fakkeltog for å markere avsky mot våpenbruk og vold. I front gikk regjeringsmedlemmer, Oslos byrådsleder og byens politimester. Demonstrasjonen var startskuddet for landsomfattende «Stopp volden»-arrangementer. Dette engasjementet har stilnet av. De som går med våpen, må aldri få føle seg trygge. Folk flest har reagert på hvorfor politiet ikke skal få drive all den kontrollen og overvåkingen de mener er nødvendig.

Straffelovens knivforbud ble vedtatt for ni år siden for å forebygge voldskriminalitet. Paragraf 352 a setter forbud mot å bære kniv eller lignende skarpt redskap på offentlig sted uten aktverdigg grunn. Brudd på bestemmelsen straffes med bøter eller fengsel i inntil tre måneder, men intet tyder på at dette har vært nok til å skremme kriminelle fra å bruke kniv.

Daværende justisminister Hanne Harlem uttalte i Stortingets spørretime for noe over et år siden at det ville være aktuelt å vurdere en heving av strafferammen for brudd på knivforbudet. Det var i tråd med signaler fra justiskomiteen. Jeg vil gi honnør til justisminister Dørum for å ha tatt tak i dette.

Det er bred enighet om at voldskriminalitet med kniv er et økende problem. Samtidig må vi innrømme at muligheten for inntil tre måneders fengsel ikke har vært avskrekkende nok i forhold til de tøffe voldsmiljøene. Gjengene har bare ledd av forbudet mot kniv på offentlig sted.

Nå får politiet innfridd sitt krav om en strengere reaksjon. Det nye lovforslaget åpner for at overtredelse skal kunne straffes med bøter eller fengsel i inntil seks måneder. Men kanskje enda viktigere: Politiet får hjemmel til å smekke håndjernene på personer som blir tatt med kniv. En slik pågripelseshjemmel krever en strafferamme på minst seks måneder. En adgang til pågrepelse og fengsling vil etter Kristelig Folkepartis oppfatning kunne hindre gjengoppgjør i Oslo.

La oss tenke oss at en voldelig person stadig tar med seg kniv på et utested. Politiet har grunn til å tro at han er ute etter å ta en bestemt person, og beslaglegger kniven. Senere dukker han opp med nye kniver. Den eneste muligheten til å stagge ham, kan være å pågripe og fengsle ham.

Det vil bli lettere for politiet å foreta såkalt visitasjon av personer som skjuler våpen eller eksplosiver. En endring av politiloven slik at tjenestemennene gis anledning til å planlegge ransaker av personer og kjøretøyer for å få tak i ulovlige våpen, har vært etterspurt i lang tid. En hovedbegrunnelse for forslaget er gjengkriminaliteten i Oslo. De endringene som er foreslått i denne saken, vil gi grunnlag for et betydelig fremskritt i bekjempelsen av voldsbruk i ungdomsmiljøene.

Statsråd Odd Einar Dørum: I de senere årene har voldskriminaliteten i større grad blitt preget av våpen-

bruk. Særlig gjelder dette å true med og bruke kniv i forbindelse med legemskrenkelser. Kriminalstatistikken for 1997-2001 viser at trusler med kniv og grov legemsbeskadigelse med kniv er de to formene for kriminalitet som har økt mest i denne perioden. Bruk av og trusler med skytevåpen er også i ferd med å bli et betydelig samfunnsproblem.

I fjor beslagla politiet over 500 skytevåpen. Dette er en økning på ca. 16 pst. fra året før, og økningen fortsetter inn i første kvartal i år. Utviklingen tyder på at stadig flere har tilgang til våpen, og at flere har våpen som en del av sin daglige utrustning. Dette skaper igjen fare for at det trues med eller brukes våpen ved voldsepisoder.

Sem-erklæringen, der Samarbeidsregjeringen forplikter seg til å fremme tiltak mot bl.a. blind vold, viser at Regjeringen fra første stund tok denne utviklingen på alvor. For å motvirke den negative utviklingen kommer jeg som justisminister til å føre en politikk med nulltoleranse for våpen i det offentlige rom.

I Ot.prp. nr. 58 ble det fremmet forslag om flere lovtiltak mot ulovlig bruk av våpen. Etter at proposisjonen ble fremmet, har det funnet sted ytterligere alvorlige voldsepisoder med bruk av kniv og skytevåpen.

Forslagene i proposisjonen er todelt. For det første fremmes det forslag om å endre straffeloven. Regjeringen foreslår å endre straffeloven § 161 slik at det blir straffbart å skaffe skytevåpen eller ammunisjon i den hensikt å begå en forbrytelse. I dag rammer dette straffebudet bare slik befatning med sprengstoff.

Regjeringen foreslår også at strafferammen i straffeloven § 352 a og § 385 heves til bøter eller fengsel inntil seks måneder eller begge deler. Straffebudene rammer henholdsvis den som bærer kniv på offentlig sted, og den som griper til kniv under slagsmål.

Endringene i straffeloven signaliserer i enda sterkere grad at samfunnet skal reagere overfor denne type kriminalitet. Nye strafferammer vil bedre reflektere alvorret i lovbruddene. Dessuten har forslagene straffeprosessuell betydning. Politiet gis flere virkemidler for bedre å kunne bekjempe lovbruddene: Endringene i straffeloven § 352 a og § 385 medfører en utvidet adgang til å pågripe og eventuelt varetektsfengsle lovbrutere. Endringene i straffeloven § 161 medfører en utvidet adgang til å bruke utradisjonelle etterforskningsmetoder. Politiet kan f.eks. overvåke et parti skytevåpen ved teknisk sporing og dermed klarlegge hvem som er involvert i aktiviteten. Dette kan igjen bidra til å avdekke bakmenn og organisert kriminalitet, som er en prioritert oppgave for Regjeringen.

For det annet foreslås endringer i politiloven. Det foreslås en ny § 7 a, som skal videreføre den midlertidige bestemmelsen om visitasjon av person for å avdekke våpen. Forslaget gir på nærmere vilkår politiet adgang til å visitere person eller kjøretøy på utsatte steder og til tider hvor det erfaringsmessig er fare for konflikter som kan medføre bruk av våpen. La meg gjerne tilføye at jeg har vært med på en slik kontroll, og det var ikke noe i den kontrollen som tilsa at politiet ikke hadde de virkemidler til rådighet som var nødvendig.

Den midlertidige bestemmelsen blir i forslaget gjort permanent og utvidet til også å gjelde visitasjon av kjøretøy. Videre foreslås det å presisere at politiet også har adgang til å visitere person eller kjøretøy som ledd i håndhevelsen av den offentlige ro og orden.

Endringene i politiloven bygger på en rapport fra en arbeidsgruppe med representanter fra bl.a. riksadvokatembetet og Oslo politidistrikt. De fleste høringsinstansene som uttalte seg til forslaget, støttet arbeidsgruppens forslag. Flere pekte på at det er behov for ikke bare å videreføre visitasjonsadgangen, men også for å utvide den. For de øvrige forslagene var høringsinstansene i hovedsak enig med arbeidsgruppen.

Som ledd i forberedelsen av lovforslaget vurderte jeg også forslaget fra stortingsrepresentant Jan Simonsen om tiltak for å begrense bruk av kniv til å skade andre mennesker, i Dokument nr. 8:48 for 2001-2002. Jeg kom til at endringene ville være for vidtrekkende. Representanten Simonsens forslag har imidlertid fellestrekk med det forslaget til endringer i politiloven jeg nå har fremmet. Jeg viser særlig til utvidet adgang til visitasjon for å avdekke våpen. Forslagene om heving av straffenivået for knivbruk med legemskrenkelse eller død til følge vil jeg komme tilbake til som ledd i oppfølgingen av Straffelovkomisjonens delutredning VII, der det bl.a. drøftes nærmere hvordan strafferammene bør utformes.

Jeg vil også vurdere nærmere om vi har høye nok strafferammer når det gjelder massedrap og terrorisme. Det vil jeg komme tilbake til ved en naturlig anledning.

Samlet sett innebærer forslagene at Regjeringen vil reagere overfor våpenbruk, og de gir politiet mer effektive virkemidler til å forebygge og etterforske lovbruddene.

La meg til slutt kort si noen ord om de spørsmål som bl.a. representanten Thorkildsen har tatt opp. Det er nå lagt fram en meget omfattende plan, utarbeidet i politiet, for å bekjempe rasisme. Den har fått betydelig støtte og sympati både innenfor politiets rekke og utenfor. Jeg er innstilt på at denne ordningen skal virke før jeg vil vurdere ytterligere tiltak, slik bl.a. representanten Thorkildsen nå foreslår i forbindelse med den saken vi behandler i dag.

Jan Simonsen (uav): I proposisjonen kommer det fram at evalueringen av politiloven § 10 a viser at de fleste politidistrikt mener at det er unødvendig å ha en begrensning når det gjelder *hvor* visitasjon kan finne sted, til «steder hvor vold erfaringsmessig lett utøves», at det anses som en svakhet at bestemmelsen ikke kan brukes for tilfeldig visitasjon, og at beslutningsprosedyrene er for tungvinte – nøyaktig slik Fremskrittspartiet sa da loven ble vedtatt.

Selv om det foretas noen mindre endringer av beslutningsprosedyrer, og visitasjon av kjøretøy tas inn i loven, vil loven fortsatt være uegnet til å løse problemet med ungdom som bærer kniv eller skytevåpen. La oss anta at en politipatrulje observerer en gjeng med ungdommer som politiet positivt vet tilhører et kriminelt belastet ungdomsmiljø, komme spaserende nedover f.eks. Hegdehaugsveien i Oslo. Politiet har grunn til å tro at de går

med kniv ulovlig. Bør ikke da politiet ha anledning til å stanse disse ungdommene, foreta en ransaking og ta fra dem eventuelle våpen før de skyter noen? Regjeringens lovforslag gir faktisk ikke denne lovgang. En forretningsgate er ikke et sted «hvor slike straffbare handlinger erfaringsmessig finner sted». Det er jo meningsløst! Selvsagt må politiet ha adgang til å visitere alle personer, uansett hvor de måtte befinne seg, som politiet tror kan gå med ulovlige våpen, på samme måte som eksempelvis tollerne kan undersøke alle personer som de tror er i ferd med å ta med narkotika eller en flaske sprit for mye inn i landet.

Det er ingen stor belastning for noen å bli visitert av politiet dersom det skjer på en høflig og grei måte. Det er langt bedre å risikere å bli stanset av politiet dersom vi oppfører oss mistenkelig, enn det er å få en kniv i ryggen fordi politiet er uten en effektiv adgang til å hindre ulovlig knivbruk.

Fremskrittspartiet har tatt opp mitt tidligere forslag, og jeg er fornøyd med det. Noe skuffende er det derimot at Fremskrittspartiet ikke vil gi adgang til livstidsstraff for overlagt drap og kun vil begrense og ikke fjerne domstolens adgang til å idømme betingede straffer for grov vold. Med dette tar jeg opp de to forslagene som er omdelt på representantenes plasser.

Presidenten: Jan Simonsen har tatt opp de forslagene han har referert til.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1.

(Votering, se side 442)

S a k n r . 2

Innstilling fra justiskomiteen om lov om endringer i straffeloven og straffeprosessloven mv. (lovtiltak mot terrorisme – gjennomføring av FN-konvensjonen 9. desember 1999 om bekjempelse av finansiering av terrorisme og FNs sikkerhetsråds resolusjon 1373 28. september 2001) (Innst. O. nr. 70 (2001-2002), jf. Ot.prp. nr. 61 (2001-2002))

Presidenten: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 15 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 15 minutter, Høyre 15 minutter, Fremskrittspartiet 10 minutter, Sosialistisk Venstreparti 10 minutter, Kristelig Folkeparti 10 minutter, Senterpartiet 5 minutter, Venstre 5 minutter og Kystpartiet 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen.

Videre vil det bli foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Knut Storberget (A) (ordfører for saken): Kampen mot terror er av det viktigste det sivile internasjonale

samfunn står overfor. Terror rammer hardt og brutalt uskyldige mennesker. Terroren utnytter menneskene der vi er svakest. Anslagene kan få dramatiske og alvorlige konsekvenser for hele samfunnet.

De fleste av oss har friskt i minne terrorangrepet i New York 11. september i fjor. Forleden ble vi også gjort kjent med mulige planer om alvorlige terrorangrep mot Washington, som det er sannsynlig skal være stanset i tide. Plutselig er terror blitt noe nært.

Noen ynder å kalle dagens lovendringsforslag for «terrorlovene». Jeg syns det er en uheldig språkdrakt. Det gir et inntrykk av at her foreslås en uttømmende tilaksliste. Dagens lovendringsforslag er ikke noen ny måte å bekjempe kriminalitet på. Forslagene utvikler og forbedrer eksisterende lovverk. Uenighet om deler av bestemmelsene bør ikke i noen sammenheng tas til inntekt for at en ikke er villig til å sette i verk tiltak. Snarere kan det tvert imot dreie seg om at man mener at man allerede har tilstrekkelige hjemler fra før, og at nye formuleringer faktisk kan svekke bruken av de hjemlene vi har.

Jeg syns det er grunn til å gi ros til Regjeringa for å ha tatt høringsinstansene på alvor, og at man i denne runden har moderert forslagene betydelig. I hovedsak er det undertegnede mening at Regjeringa har funnet en god balanse mellom effektive tiltak og kravet til en rettssikker lovgivning.

Kampen mot terror løses dessuten ikke bare gjennom straffe- og utlendingslovgivning alene. Årsakene til terror er bredt sammensatt og krever et bredt sett av virkemidler. Disse årsakene må være vel så viktige i kampen mot terror. Sentralt her er kampen for bedre global fordeling og et løft i levevilkårene til brorparten av verdens befolkning. Vår egen beredskapskraft og etterretningsstyrke er dessuten avgjørende. Vi straffer oss med andre ord ikke vekk fra terrorens årsaker.

Den type lovgivning vi nå diskuterer, må derfor ikke erstatte den nødvendige debatt og for så vidt heller ikke tiltak for mer generelt å kunne redusere terrorens årsaker. Debatten skal heller ikke skygge over det arbeid som må gjøres internasjonalt, eksempelvis for en internasjonal strafferettsdomstol og effektive etterforskningsressurser internasjonalt. Kampen mot terror kan lett bli som nasjonal miljøpolitikk. Suvereniteten ligger nasjonalt, mens mulighetene ligger internasjonalt. Således trenger vi absolutt en terrorens Kyoto-avtale med bindende mekanismer. Regjeringas forslag om ny lovgivning om terror kommer da også på bakgrunn av resolusjon og konvensjon i Sikkerhetsrådet i FN, og er et skritt i denne retning.

Det er særst viktig å følge opp våre internasjonale forpliktelser. Det er viktig med straffeskjerpning. Vi trenger nye lovbestemmelser bl.a. for å fange opp behovet for å kriminalisere finansiering av terrorvirksomhet. Det er samtidig av sentral betydning at denne kampen ikke står i motsetning til grunnleggende menneskerettigheter. Kampen mot terrorisme må ikke ta fra oss det terroren truer, demokrati og rettssikkerhet.

Et flertall mener det er riktig å definere terrorhandlinger. Etter Arbeiderpartiets oppfatning bør ikke definisjonen av terrorisme bli for vid, og grensene må være syl-

skarpe. Folk og myndigheter må vite eksakt hvor grensene går for den mulige, kraftige maktutøvelse man nå ber om.

Det er også viktig at vi politikere ikke innfører velmente lover som blir uhåndterlige i praksis. Da vil resultatet være at politi og påtalemyndighet nøler med å ta i bruk loven. Det er et tankekors at da Regjeringas forslag var ute på høring, stod Riksadvokaten og landets dommere på én side og politiet på den annen. Definisjonen danner grunnlaget for domfellelser som kan innebære lovens strengeste straff og åpne for utradisjonelle etterforskningsmetoder.

Arbeiderpartiet slutter seg i det alt vesentlige til departementets avgrensning og oppbygging av terrorhandlingsdefinisjonen, straffeloven § 147 a, og er enig i de handlinger som danner grunnlag for å bli karakterisert som terrorvirksomhet. Mange handlinger vil falle utenfor, men de fanges opp av andre lovbestemmelser, f.eks. om alvorlig skadeverk. Begår terrorister f.eks. alvorlig skadeverk, vil de fortsatt kunne straffes selv om den nye terrorvirksomhetsbestemmelsen ikke fanger opp slik virksomhet. Det vil derfor fortsatt være alvorlig straffbar virksomhet som må finne andre straffebestemmelser enn den vi nå diskuterer.

Vi deler også i stor grad betraktningene rundt hvilke forsett gjerningspersonen må ha for å rammes av bestemmelsene. Å karakterisere visse handlinger som skaper alvorlig frykt i befolkningen, slik lovutkastet skisserer, som terrorhandlinger, er etter vår oppfatning en for vid definisjon. Der hvor fryktelementet er nødvendig å kriminalisere, har vi allerede eksisterende straffebestemmelser. Vi står med andre ord ikke overfor noe lovtomt rom.

Flere av de handlinger som er beskrevet i bestemmelsen, vil også kunne sies å skape alvorlig frykt i befolkningen uten dermed å kunne sies å være terrorvirksomhet i ordets rette forstand, f.eks. omfattende pyromani i store befolkningssentre. Lovens formulering i bokstav b) er av den grunn for vid i forhold til det en terrorvirksomhet er ment å rette seg inn mot.

For mye rettslig uklare standarder kan raskt bidra til omfattende rettslige prosesser i praktiseringen av lovverket og bidra til å skape mer usikkerhet om gjennomføring av bestemmelsen. Dette kan igjen bidra til å passivisere myndighetsutøverne i deres bruk av lovverket, noe som ikke er ønsket. Det er bakgrunnen for at vi vil stemme mot dette forslaget, § 147 a bokstav b).

Forberedelse til straffbar handling er i hovedsak ikke straffbart etter norsk rett. Flere forberedelseshandlinger er i dag kriminalisert i straffeloven der disse kan konkretiseres. Eksempler er forfalsking av pass, oppbevaring og tilvirking av sprengstoff, befatning med kniv og konvensjonelle og biologiske våpen uten tillatelse, og avtale – forbund – om bl.a. bombeattentater, kapring, langvarig frihetsberøvelse, drap og grovere skadeverk.

Det er vanskelig å innføre noen generell forberedelsesbestemmelse. Det vil også stride mot norsk strafferettstradisjon. Det er derfor klokt av Regjeringa ikke å foreslå en slik generell bestemmelse. Det vil reise bety-

delige problemer i forhold til bevisføring og avgrensning å innføre en generell forberedelsesbestemmelse. Riksadvokaten har etter vår oppfatning med rette påpekt at man i dag har tilstrekkelig hjemmel i lovgivningen som vil ramme de forberedelseshandlinger som kan bli aktuelle, og som man kan ha mulighet til å oppdage, etterforske, bevisføre og pådømme. På den bakgrunn mener Arbeiderpartiet at den foreslåtte bestemmelsen om å inngå forbund ikke er nødvendig, men kun egnet til å skape uklarhet. Når Regjeringa mener å ha eksisterende lov-hjemler som rammer forberedelseshandlinger begått av én, rammer dette også selvfølgelig når det begås av flere i fellesskap. Igjen – vi står ikke overfor noe lovtomt rom, og det er bakgrunnen for at vi vil stemme mot siste ledd i bestemmelsens § 147 a.

Et flertall i justiskomiteen er enig med Regjeringa i ikke å forsere det utvalgsarbeidet som er igangsatt om politiets metodebruk. En slik vurdering bør nettopp foretas med vanlig lovforarbeid og med nødvendig tid. Mange vil også hevde at det viktigste nå er at politiet blir i stand til å bruke de metoder man allerede har. Terroren er internasjonal og kjenner ingen landegrenser. Terrorister må kunne pådømmes også i Norge uavhengig av om overtredet er norsk statsborger, og uavhengig av hvor terrorhandlingen er begått. Terrorister kan således ikke søke noen nødhavn. Dette lovforslaget sikrer dette.

Arbeiderpartiet foreslår å sende lovendringsforslaget i utlendingsloven tilbake til Regjeringa. Det er grunn til å vurdere så pass vidtgående forslag i samband med den gjennomgangen som skal være av utlendingslovgivningen. Vi påtar oss dessuten som nevnt nå forpliktelser som stat til å bidra til å straffeforfølge utenlandske statsborgere også for terrorhandlinger begått i andre land. Det å utvise mennesker før rettskraftig dom foreligger, kan således være i strid med intensjonene om at hvert land forplikter seg til aktivt å delta i straffeforfølgelsen av terrorister. Vi har dessuten utleveringsinstituttet, som sikrer mulighet for utlevering til en rekke stater for straffeforfølgelse i andre land. Det er derfor gode grunner til å avvente en lovendring som åpner for utvisning før rettskraftig dom foreligger. Når rettskraftig dom foreligger, hjemler eksisterende lover allerede utvisning.

Det viktige med dette lovforslaget er at en skjerper kampen mot økonomien bak terroren. Finansstrømmene kjenner heller ingen landegrenser. Den mulighet man nå vil få til å båndlegge, er vidtgående, men nødvendig. Det skal dessuten ikke være slik at penger skal ha like stort krav på rettssikkerhet som mennesker. Det er nødvendig å sikre at myndighetene effektivt kan båndlegge økonomiske ressurser som knyttet til terror eller terrorister. Et flertall i komiteen har dessuten innstilt på at mistanke om finansiering av terror også gir grunnlag for slik båndlegging. Her går vi således noe lenger enn Regjeringens forslag.

Samtidig er det viktig at rettssikkerheten sikres for dem som rammes av slike vidtgående beskyldninger om terror, og som rammes av båndlegging. Et flertall går derfor inn og gir disse forsvarerbistand oppnevnt på det offentliges bekostning uansett om siktede varsles eller ei.

Beskyldningene om tilknytning til terrorhandlinger og båndleggingens alvorlige konsekvens taler for at siktede skal gis denne rettigheten. Det er overraskende at regjeringspartiene ikke går inn for dette, men desto mer gledelig at Fremskrittspartiet faktisk støtter dette og sikrer flertall for en slik rettssikkerhetsgaranti. Å være tøff mot kriminalitet innebærer ikke nødvendigvis at man skal slakke av på elementære rettssikkerhetsgarantier.

Flertallet mener det er avgjørt viktig at ha et effektivt strafferettslig vern mot private organisasjoner av militær karakter og organisasjoner med sabotasjemål for øye. Dette er organisasjoner flertallet mener vi overhodet ikke har behov for i vårt organisasjonsdemokrati. Slike organisasjoner kan ofte brukes som basis for sterkt samfunns-skadelig aktivitet og trenger verken lovens eller menneskerettighetenes vern. Flertallet slutter seg for øvrig til bestemmelsens omfang hva angår trussel om terrorvirksomhet. Slike trusler skaper store problemer og merkostnader for det sivile samfunn, og må tas på alvor. Truslene i seg sjøl kan forårsake stor skade og imøtekomme noe av terrorvirksomhetens målsetting, å sette det sivile samfunn ut av spill.

Det er et godt utgangspunkt for Norges bidrag til kampen mot terror vi i dag behandler. Det er et bredt flertall for hovedlinjene i forslaget. Det er viktig. Slik blir inn-satsen legitim og effektiv.

Til slutt tar jeg opp forslag fra Arbeiderpartiet i innstillingen, med unntak av forslag nr. 5. Det er ikke nødvendig å ta opp dette forslaget, da vi vil bli gitt anledning til å stemme imot deler av den aktuelle bestemmelse når denne kommer til votering.

Presidenten: Knut Storberget har tatt opp de forslagene han refererte til.

Carsten Dybevig (H): Kampen mot terrorisme er en av de største utfordringene det demokratiske verdenssamfunnet står overfor i dag. Da terroren viste sitt ansikt i New York den 11. september 2001, ble en hel verden klar over hva organiserte terrorgrupper er i stand til å utføre av grusomheter, og frykten for nye anslag har siden vært stor i hele den vestlige verden. Høyre er derfor svært glad for at Regjeringen har lagt frem forslag til lovendringer som gjør oss i stand til å være i forkant av planlegging av aksjoner eller finansiering av terrorvirksomhet. FN har vært en viktig pådriver for å få til et enhetlig regelverk om bekjempelse av terrorvirksomhet. Sjelden har det vært større behov for et internasjonalt forpliktende samarbeid for å forhindre at terroristene fritt kan fortsette sin virksomhet.

Jeg er redd for at mange nå er i ferd med å glemme TV-bildene fra New York. Al-Qaidas godt forberedte og planlagte terroraksjon i New York satte en støkk i millioner av mennesker. Terroristene er villig til å benytte de mest usle og primitive metoder for å skremme og skape stor frykt i befolkningen gjennom ekstreme og usle handlinger. Det nytter ikke, som Arbeiderpartiet og SV vil, å definere seg bort fra kampen mot terrorisme. Ingen av disse partier ønsker å støtte den nye bestemmelsen som

vil straffe dem som skaper alvorlig frykt i befolkningen med sine handlinger.

Nå viser de samme partiene nok en gang vei ved ikke å støtte forslag som skal demme opp for terrorismens grusomheter gjennom et sterkere lovverk rundt det terroristene har som mål, nemlig å spre tilstrekkelig frykt slik at demokratiene vil vise større imøtekommenhet overfor deres ønsker. Høyre vil aldri på noen som helst måte skape tvil hos den norske befolkning eller i andre vestlige demokratier eller hos terroristene om at terrorhandlinger ikke aksepteres. Arbeiderpartiet og SV skaper tvil om viljen til å lovregulere terrorhandlinger.

Kampen mot terror har bare så vidt begynt. Et svært godt eksempel på dette er talen den amerikanske justisministeren, John Ashcroft, holdt til det amerikanske folk på mandag. Et systematisk og grundig arbeid fra amerikansk etterretning har trolig hindret en ny, stor tragedie i å finne sted på amerikansk jord. Al-Qaida-nettverket planla nytt angrep, denne gangen mot Washington. En bombe med radioaktivt materiale skulle sprenges. Trenger vi et sterkere vitnesbyrd for å iverksette lovtiltak mot terrorisme?

Jeg er forbauset over enkelte av Arbeiderpartiets synspunkter i forbindelse med behandlingen av Regjeringens forslag. Vi må ha de nødvendige lovhjemler for å kunne slå ned på terrorvirksomhet på norsk jord. Et av de mest grunnleggende tiltak vil være å ha en klar definisjon av hva som er en terrorhandling. Arbeiderpartiet ønsker bl.a. å ta ut deler av Regjeringens forslag fra terrordefinisjonen. Forslaget til straffeloven § 147 a første ledd bokstav b karakteriserer visse handlinger som skaper «alvorlig frykt» i befolkningen, som terrorhandlinger. Dette forslaget går Arbeiderpartiet og SV imot. Videre går Arbeiderpartiet imot forslaget om et straffesanksjonert forbud mot å inngå forbund om å begå en terrorhandling.

Arbeiderpartiet fører isteden et korstog mot kapitalismen generelt. Det er jo ikke kapitalismen som er problemet. Det er jo en ren avsporing fra Arbeiderpartiets side. I tillegg fører man en kamp mot skatteparadis og valutaspesulasjon. Global finansiering er heller ikke problemet. Det er mulighetene til å skjule finansieringstransaksjoner som er problemet. Her kan terrorlover faktisk være et incitament til å få fart på dette arbeidet.

Internasjonalt samarbeid skal ikke isoleres til kun å gjelde kampen mot terror. Det er jo en selvfølge. Det er da ikke et motsetningsforhold mellom å ville ha lover mot terrorisme og å bekjempe internasjonal kriminalitet, hvitvasking av penger, korrupsjon og fattigdom. Norge deltar aktivt som aktør i FNs arbeid på disse feltene.

Fattigdomsproblemet løses ikke ved at de vestlige demokratier lar være å reagere overfor terrorister og grupper som truer de vestlige demokratiers eksistens. Når det gjelder global handel og fjerning av tollsatser, fjernet Regjeringen senest i forslag til revidert nasjonalbudsjett tollsatser på 630 produkter. Dette er en god begynnelse. Tollsatser har ofte vært en hindring for fattige regimer, slik at de ikke får solgt sine varer i de vestlige markedene.

Fattigdom løses aldri med isolasjon, som vil være den beste grobunn for korrupte og udugelige ledere. Frihetens pris, det vil si fri flyt av varer og tjenester, har gitt oss økt levestandard i etterkrigstiden som et resultat av økt global handel. Beste hjelp til den tredje verden er hjelp til selvhjelp, ikke hjelp og økonomisk støtte som når den forsvinner, lammer hele landet. Heller ikke nei til terrorlover er noen hjelp for den tredje verden.

Så er spørsmålet: Hvem er terroristene? Og al-Qaida, hvem er det? Bin Laden er en rik overklassegutt fra Saudi-Arabia som finansierte støtte til et bandittregime i Afghanistan. Og Mullah Omar, som innførte et middelalderisk torturregime der 25–30 pst. av befolkningen ble drevet på flukt, og produserte i tillegg store mengder opium som skulle flyte over i Vesten, og som skulle finansiere både borgerkrig mot egne innbyggere og terrorvirksomhet over hele verden. Landet trenger nå utvikling og støtte og ikke å bli styrt av utenlandske religiøse idealister eller terrorister. Religiøs eller ideologisk fanatisme løses ikke alene ved å løse verdens fattigdomsproblemer. FN er ansvarlig for å påse normalisering, og norsk støtte militært i Afghanistan har vært helt nødvendig.

Spørsmålet blir da: Representerer disse terroristene verdens fattige? Taler de de fattiges sak, når det eneste de gjør, er å plyndre og jage folk på flukt? I tillegg står bin Laden og Mullah Omar for misbruk både i ord og handling av islamsk tro. Dette har bestyrtet millioner av troende muslimer verden over – ikke minst i Afghanistans nye overgangsregjering.

SV går imot stort sett hele proposisjonen. For meg virker det som om venstresiden i norsk politikk bagatelliserer de alvorlige utfordringene verden står overfor i kampen mot terror. Å tro at terroranslag aldri vil bli aktuelt i Norge, eller at kampen mot terror er over, er etter min mening svært naivt. SV bruker sågar Amnesty International og påstår at diktaturer vil finne på å innføre norske terrorlover, og bruke det som en unnskyldning for handlinger mot egne innbyggere. Glemmer SV at utgangspunktet for alle lover i Norge, det som ligger i bunnen og som gjelder foran alle andre lover, er Grunnloven § 1 – «Kongeriget Norge er et frit, selvstendigt, udeleligt og uafhængeligt Rige. Dets Regjeringsform er indskrænket og arveligt monarkisk.»?

SVs argumentasjon forsvarer jo indirekte diktaturers rett til å bestemme over hvilke lover demokratier skal ha. Våre terrorlover skal beskytte befolkningen mot fiendtlige grupper og personers muligheter til å true det norske demokratiet. Straffelovens nye bestemmelser skal hindre straffbare handlinger og skal sanksjonere mot dem. Loven er ikke konstruert for at staten selv skal begå straffbare handlinger. De nevnte diktaturer har jo i utgangspunktet brutt grunnleggende menneskerettigheter. Loven må ses i sammenheng og ikke fragmentarisk, slik SV ønsker å gjøre.

Å argumentere med at demokratiet selv, altså flertallet av de folkevalgte her i dag, har en skjult agenda om å svekke det norske folks frihet, er en grov tilsløring av sakens realiteter. Flertallet er de facto svært opptatt av den enkelte innbyggers rett til personvern.

Norge er og skal være forpliktet til å følge de vedtatte menneskerettighetskonvensjoner. Det er jo en selvfølge for et moderne demokrati.

Terroristene jobber døgnet rundt, året rundt, slik de har gjort i årtier. Deres kamp mot den vestlige samfunnsformen er langt fra over.

En av de viktigste oppgavene den vestlige verden har, er å gi sitt bidrag til at pengestrømmene til terroristene kuttet. FN-konvensjonen og Regjeringens forslag til forbud mot finansiering av terrorisme er helt grunnleggende for at Norge skal gi sitt bidrag for å kutte denne livsnerven.

Terroristene opererer på tvers av landegrensene. Norge må aldri bli sett på som et fristed hvor man uten større risiko kan planlegge og utføre terrorhandlinger. Flertallet i komiteen, med unntak av Arbeiderpartiet og SV, støtter derfor Regjeringens forslag om endringer i utlendingsloven. Har en utenlandsk statsborger overtrådt straffeloven §§ 147 a eller 147 b, skal dette kunne føre til utvisning, til tross for at det ikke foreligger rettskraftig dom.

Arbeiderpartiet er bekymret for at det gis for vide lov hjemler for å utvise potensielle terrorister. Hvor skal de reise, og hvem skal dømme dem, er et av utsagnene.

Terroristene skal jages fra skanse til skanse. Det skal ikke finnes noen trygg havn hvor man kan planlegge slike grusomheter som truer hele den vestlige samfunnsordenen.

Jeg har lyst til å avslutte med et sitat av Ronald Reagan som han hadde i forbindelse med en flykapringstragedie på 1980-tallet: «You can run, but you can't hide».

Til slutt tar jeg opp de forslagene som Høyre og Kristelig Folkeparti har fremsatt i innstillingen.

Å g o t V a l l e hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Presidenten: Carsten Dybevig har tatt opp de forslag han refererte til.

Jan Arild Ellingsen (FrP): At dette er en viktig sak, er vel hevet over enhver tvil, og det viser vel også engasjementet som har vært i komiteen da vi diskuterte dette.

Når vi tar opp ordet «terror», regner jeg med at de forskjellige av oss har ulike mentale bilder som popper opp – det være seg fra 11. september i fjor i USA eller fra andre sammenhenger som man oppfatter som terror. Hvis man ser på definisjonene, handler det altså om skrekk- og redselsherredømme.

Jeg skal også ta meg den frihet å referere til hva statsministeren sa under sin redegjørelse her i fjor, da han redegjorde for terroranslaget. Statsministeren sa bl.a.:

«Vi må ikke glemme at det internasjonale samfunn står overfor en hensynsløs motstander, som nøye og nitidig har planlagt terroranslag for å drepe flest mulig tusen sivile. Dette er en motstander som er villig til å utføre de mest grufulle ugjerninger på nytt, og som har ressurser og vilje til å gjøre det.»

Det er klart at med et slikt utgangspunkt er den jobben vi skal gjøre her i dag, viktig, for det det handler om til syvende og sist, er hvordan vi kan forebygge, slik at det norske samfunn sikres mot terroranslag. Ikke minst er det viktig at vi følger opp våre internasjonale forpliktelser. FN har gjort de to vedtakene som ligger i resolusjonene her, og som også legger føringer for Norge som medlemsnasjon.

Det er klart at vi er nødt til å ta et oppgjør med dette, fordi denne typen handlinger rammer verdenssamfunnet, de rammer og skader stater, og ikke minst rammer de nede på enkeltmenneskets nivå. Det er totalt uakseptabelt. Derfor må vi gjennom lovverket vise til hvordan vi ønsker at det skal være, og hvordan dette skal håndteres.

I forslaget som nå foreligger til § 147 a, er det en beskrivelse av hva man definerer under paragrafen. At det har vært uenighet i komiteen, synes jeg er et pluss, for det betyr at vi har ulike tanker om det, og vi er villig til å drøfte de bitene som ligger der. Men personlig er jeg veldig glad for den konklusjonen som til slutt er trukket, for det vitner etter mitt skjønn, som sagt, om et engasjement. Og det skal vi ta vare på.

Lovverket må utformes på en slik måte at politiet og påtalemyndighetene har et grunnlag for å kunne gjøre sin jobb. Det må være ryddig, det må være klart, og det må være skarpt – som andre har vært inne på tidligere her i dag.

Så registrerer jeg med interesse at SV ikke vil være med på å ta et internasjonalt ansvar sammen med FN for å komme terrorismen til livs. SV sidestiller altså terrorisme med andre lovbrudd og mener vi ikke trenger egen lovgivning på det.

For Fremskrittspartiets del er dette en passiv og uakseptabel holdning som etter vårt syn er totalt feilslått. Det er en måte å forherlige terrorisme på og ikke fullt ut ta avstand fra det. Man kan selvfølgelig si at det dekkes opp innenfor det ordinære lovverket. Men likevel synes vi det blir for defensivt, og man markerer heller ikke den internasjonale samordningen som det bør være å sette dette på dagsordenen og kanskje søke å få en tilnærmet lik lovgivning som gjør at man i fellesskap kan håndtere dette best mulig.

Så drøftes det selvfølgelig også i lovforslaget det som går på finansiering av terrorisme. Det er klart at midler, økonomi, er det som gjør det mulig å få disse tingene til. Ved å stramme inn tilgangen på cashflow, for her kanskje å bruke et dårlig begrep, vil man også redusere mulighetene for terror og terroranslag. Det er også av de overordnede bitene som vi må ta hensyn til når vi gjør denne jobben. Det overordnede er selvfølgelig å ha et lovverk og en så god forebygging at vi unngår å bli utsatt for dette.

Man har også diskutert det som går på båndlegging. Vi ser det for Fremskrittspartiets del akkurat likt. At behovene er store, så vi. De som leste avisene i går ettermiddag, så jo at man nå var bekymret for smugling av stoffer over grensen i Nord-Norge som kan brukes til atomutvikling i Norge. Her er det stadig elementer som dukker opp, som vi må sikre og ivareta.

Et annet moment som saksordføreren også har vært inne på, er dette med adgang til offentlig oppnevnt forsvarer. Det er klart at for Fremskrittspartiets del var dette en avveining. Hvor langt skal vi gå i forhold til å ivareta den mistenkte, samtidig som vi skal kjøre en tøff linje? Vår konklusjon ble at hele § 202 e skulle bli omfattet av adgang til å få oppnevnt en offentlig forsvarer fordi man også skal ivareta rettssikkerheten i denne sammenhengen, samtidig som man har mulighet til å straffe hardt.

Så er det også slik at utlendingsloven diskuteres i denne sammenhengen. Enkelte partier har sagt at man ønsker å få den utsatt. Det ligger inne forslag på en del punkter. For Fremskrittspartiets del er handlinger nevnt i disse to lovhjelmene man i hovedsak diskuterer, §§ 147 a og 147 b, av en slik alvorlighet at vi ikke ønsker at man overhodet skal vurdere noe som går på skjønn i forhold til forholdsmessighet. En person som begår denne type handlinger mot det norske samfunn, har gitt et klart signal om at han ikke ønsker å være her. Han ønsker ikke å være en del av det norske samfunnet. Det får vi ta til etterretning, og så får vedkommende forlate landet. Hvis det er slik at vedkommende har familie i Norge og likevel velger å begå slike handlinger, forutsetter jeg i alle fall at vedkommende har gjort seg opp en vurdering av kostnadene ved å utføre en slik handling. Slik bør det være. Når Stortinget gjør sine vedtak, har den enkelte tenkt igjennom konsekvensene av det man stemmer på. Slik må og skal det også være for andre. Vi vil derfor gå imot ethvert forslag som ligger inne nå om at det skal foretas en forholdsmessighetsvurdering før bortvisning kan skje. På den bakgrunn vil vi selvfølgelig gå imot forslaget til endring som Regjeringen har fremmet i utlendingsloven § 29 annet ledd første punktum og i § 30 tredje ledd. Vi fremmer også et forslag til endring i utlendingsloven § 58, i tråd med dette. Jeg vil herved ta opp det forslaget.

Så kan jeg heller ikke dy meg for å si litt mer om det SV i sine merknader uttrykker bekymring for. Man er opptatt av at det skal være en rettskraftig dom før utvisning kan skje. Det er selvfølgelig SV i sin fulle rett til å mene. Men det er vel slik at pr. i dag er det ikke et krav at det skal være en dom. Det kan foretas et forvaltningsmessig vedtak, og det er grunnlag godt nok. Med andre ord regnes det ikke som straff å bli bortvist. At enkelte som er kommet, nok vil hevde det motsatte, at det faktisk føles som en straff, er på siden av saken. For vår del er dagens system godt nok.

Et annet moment som SV i sine merknader uttrykker bekymring for, er at en utlending som søker asyl i Norge, kan nektes opphold dersom vedkommende ut fra en sannsynlighetsbetraktning har deltatt i terrorvirksomhet i et annet land. Det er klart at det kan være problematisk. På samme tid kan vi heller ikke snu på det og si at Norge skal være et fristed for alle, uansett hva man har gjort, sett i et humanitært lys. Fremskrittspartiet vil overhodet ikke være med på en slik merknad. Jeg går ut fra at SV kommer til å kommentere dette senere i denne debatten. For vår del er det overordnet at vi får et lovverk som er funksjonelt og godt.

Så kan jeg ikke la være å komme inn på det som går på metodevalg. Jeg blir litt fascinert, etter å ha hørt forrige taler, som drog seg opp til de store høyder, men elegant hoppet over metodevalg. Det henger ikke på greip å gå så høyt på banen uten å sjekke at livlinen faktisk holder. For det gjør den ikke. Representanten har overhodet ikke noen troverdighet i dette når han går så tøft ut, men ikke har sjekket at man samtidig gir politi og påtalemyndighet det verktøy som trengs, f.eks. i forhold til romavlytting. Hvis man ser på innspillene vi fikk da vi behandlet denne saken, mener jeg at PST har uttalt at man ønsket å kunne bruke romavlytting som et verktøy. Det har sammenheng med at man ser at den teknologiske utviklingen går så fort at skal man kunne henge med, må man også kunne bruke slike utradisjonelle etterforskningsmetoder. Men det er det kun Fremskrittspartiet som har tatt innover seg. Flertallet skal her vente på Metodeutvalget, slik at vi skal få vurdert dette samlet. Det er et paradoks i seg selv. Hvis det er slik at man åpenbart vet at en endring vil gjøre at man får tilført et verktøy og styrket grunnlaget for den jobben man ønsker skal bli gjort, hvorfor skal man da vente med å gjøre det? For oss er dette igjen inkonsekvent. Hvis man regner med at romavlytting vil kunne være et godt verktøy for politiet i etterforskningen, relatert til §§ 147 a og 147 b, bør politiet få mulighet til å gjøre det. På nytt registrerer jeg at flertallet har en mangel på tillit til det norske politiet. Det har ikke Fremskrittspartiet. Det har vi overhodet ikke. Hvis det er et område hvor man burde åpne for romavlytting, burde det være saker relatert til dette, noe annet er defensivt og passivt etter vårt skjønn.

Så vil jeg avslutningsvis ta opp forslagene fra Fremskrittspartiet – så er herved gjort.

Presidenten: Jan Arild Ellingsen har tatt opp de forslagene han refererte til.

Inga Marte Thorkildsen (SV): Jeg vil i dette innlegget konsentrere meg om å argumentere mot de forslagene som er lagt fram fra Regjeringa – ikke konsentrere meg om de forslagene som vi har lagt fram som alternativer, og som er inntatt i innstillinga.

SV vil advare mot enkle svar på internasjonale terrortrusler. Vi vil advare mot at vi velger virkemidler i kampen mot terror som ikke virker, eller som virker stikk i strid med hensikten. Vi er bekymret for de tendensene vi ser internasjonalt, hvor FNs terrorkomite, CTC, som skal passe på at FNs medlemsstater følger opp sine forpliktelser til å bekjempe terrorisme, mangler grunnleggende menneskerettighetskompetanse, hvor USA og andre vestlige land setter grunnleggende rettsstatsprinsipper til side, hvor vårt eget justisdepartement «glemte» at Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen er ukrenkelig, og således går foran resolusjoner vedtatt i FNs sikkerhetsråd, og hvor udemokratiske regimer i enda sterkere grad enn før benytter seg av en retorikk som stempler legitim opposisjon og motstand som terrorvirksomhet. Vi er bekymret for tendensen til å akseptere – eller stilltience samtykke til – at slik motstand får merkelappen «ter-

ror» for at f.eks. USA skal få samle sin breie allianse, bl.a. for å oppnå ryggdekning for å intervensere i Irak. Vi tror at dette både på kort og lang sikt er veldig farlig for oss alle sammen.

Colin Powell, den amerikanske utenriksministeren, sa noe klokt. Han advarte mot å ta lett på Midtøsten-konflikten fordi dette vil forsterke og videreføre hatet mot USA, og dermed forsterke terrortrusselen mot den amerikanske befolkning. Han ble imidlertid feid av banen av dem som mente det viktigste nå er å sørge for at presidentens bror, som altså stiller til gjenvalg i Florida, får de stemmene han trenger fra amerikanske jøder og andre som støtter israelerne i den krigslignende konflikten mellom israelere og palestinerne. I den forbindelse har man valgt å benytte seg av et etter hvert ganske vanlig våpen: terrorstemplingsvåpenet. Jeg skal komme tilbake til dette.

Poenget er følgende: Det viktigste vi kan gjøre i kampen mot terror, er å ikke vedta nye lovbestemmelser. De lovene vi har, dekker stort sett voldelige anslag mot demokratiet og dets verdier. Vi er altså ikke noe fristed for terrorister hvis vi lar være å vedta de lovforslagene som nå er kommet fram. Men det vi mangler, er derimot følgende:

- en politisk linje for fred, demokratisk utvikling og beskyttelse av menneskerettighetene internasjonalt
- en rettferdig utvikling i verden, hvor skillet mellom fattige og rike land blir mindre, og hvor skillene innad i de enkelte landene også minskes
- en forståelse og respekt for hverandres verdier og holdninger
- felles holdning mot spredning av våpen
- en politikk for avskaffing av skatteparadisene
- etterretning og informasjonsutveksling, basert på grunnleggende rettsstatsprinsipper
- en anerkjent internasjonal straffedomstol
- åpenhet i finansmarkedene

I den forbindelse vil jeg bare nevne at i Innst. O. nr 47 for 2001-2002 fra finanskomiteen om lov om registrering av finansielle instrumenter gikk de partiene som på en måte her viser mest muskler – Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre – imot at vi skal få en større åpenhet i våre egne finansmarkeder. Det syns jeg er meget rart.

Men nå er det altså sånn at det er de nye terrorbestemmelsene vi er her for å diskutere, terrorbestemmelser som tross alt er langt bedre enn dem som ble sendt ut fra Justisdepartementet i første omgang, men som SV likevel vil reservere seg mot. Hvorfor? Jeg skal forsøke å forklare årsaken, og jeg vil i den forbindelse ha meg frabedt retoriske poenger som at SV ikke tar terrortrusslene på alvor, eller at 11. september i fjor ikke gikk veldig inn på oss, siden det var i USA dette hendte.

Det er en tendens internasjonalt, og det har vært en tendens i Norge, til å bedrive hva som i feministisk terminologi har vært kalt «hersketeknikker», men som her kanskje best kan gå under betegnelsen «meningsterror». Jeg vil faktisk påstå at SV er det partiet i Norge som har tatt terrortrusslene aller mest innover seg. Og vi har gjort

det i årevis, uten et 11. september å peke på, og uten å komme med lovforslag for å få bukt med ondet. Vi har gjort det i budsjettene våre, gjennom fordelingspolitikken, i miljøspørsmål, i politiske standpunkter til internasjonale konflikter som Midtøsten, som Afghanistan, som Irak, som Colombia, for å nevne noen, og gjennom vår kritiske holdning til USA, til det gamle Sovjet og til den kalde krigen.

Så til lovforslaget. De nye terrorbestemmelsene som skal vedtas her i dag, har for det første vært preget av hastverksarbeid. Jeg vil riktignok berømme Justisdepartementet og statsråden for å ha tatt innover seg mange av de viktige motforestillingene som kom fram i høringsrunden. Likevel: De nye bestemmelsene er svært uheldige, av flere grunner.

For det første er de unødvendige. Som sagt er de aller fleste handlinger som er ramset opp i § 147 a, allerede dekket av eksisterende lovverk, og med svært høye strafferammer. Både Den Norske Advokatforening og Riksadvokaten har påpekt dette, representanten Dybevig! Man kan faktisk si det sånn at Norge har tatt terrortrusselen på alvor siden straffeloven ble utarbeidet i 1902. Dette er altså ikke noe nytt, og SV kan derfor ikke se at det er behov for egne bestemmelser på dette punkt.

For det andre er det særdeles vanskelig, om ikke klin umulig, å utarbeide en allment akseptert definisjon av terrorvirksomhet. Vi har en mengde eksempler på at hva som er terrorisme, er et politisk spørsmål i mange sammenhenger. Vi trenger ikke å se lenger enn til Midtøsten for å få bekreftet dette. Nettopp fordi en slik definisjon ikke kan bli klar og tydelig, er det uheldig at vi vedtar den her i dag, mot SVs stemmer, riktignok. Som Amnesty International Norge har påpekt: At Norge vedtar uklare bestemmelser, gir en uheldig signaleffekt utenfor landets grenser, til land vi ikke ville like å sammenlikne oss med, og som begjærlig griper enhver mulighet til å skaffe seg legitimitet for å slå ned på hva mange av oss vil karakterisere som legitim motstand mot illegitim undertrykkelse. Jeg forstår ikke at flertallet kan uttale i innstillingen at det er viktig at definisjonen av terrorisme ikke må bli for vid, at grensene må være skarpe, og samtidig stemme for en paragraf som nettopp er uklar, som nettopp ikke har grenser som er skarpe. At den er uklar og uskarp, har jeg nok av eksempler på, noen av dem er trukket fram under høringsrunden og i tida som er gått etterpå.

Retten skal likevel være rett. Det er relativt lite sannsynlig, sjøl om jeg ikke vil si at det er usannsynlig, at noen noen gang vil dømmes etter den nye § 147 a. SV er derfor særlig opptatt av andre sider ved de nye bestemmelsene, sider som det er mer nærliggende å tro kan få vidtrekkende konsekvenser for folk som uskyldig måtte rammes, f.eks. gjennom overvåkning, utvisning eller mistanke over lang tid som en følge av en paragraf jeg er sterkt bekymret for at flertallet vedtar, slik den nå står, nemlig § 147 b. Politiets Sikkerhetstjenestes merknader i høringsrunden i forbindelse med straffeloven § 104 a har ikke gjort meg mindre bekymret.

Jeg vil stille mine politiske motstandere i denne saken overfor følgende dilemma, og jeg skal ta meg sjøl

som utgangspunkt: La oss tenke oss – det er kanskje vanskelig, men la oss tenke oss at jeg er somalier i Norge, med en svært fattig familie i Somalia som er avhengig av meg for å overleve, for å skaffe livsviktige medisiner til min søster, for å skaffe utdanning til min bror. Jeg bruker et av de uformelle banksystemene for å sende over penger. Dersom det kan bevises at disse systemene enten eies av en person eller et foretak som begår eller forsøker å begå lovbrudd, slik de er beskrevet i § 147 a, at en terrorist har kontroll over disse systemene, eller at de som eier banksystemene, handler på vegne av eller på instruks fra en som vil falle inn under terrordefinisjonen, vil jeg kunne dømmes til inntil ti års fengsel. Det som må sannsynliggjøres, er at jeg benyttet meg av disse banksystemene til tross for at jeg visste at disse var involvert i terrorvirksomhet på en eller annen måte, men det kreves ikke at det var min hensikt å støtte opp om denne virksomheten. Altså: Jeg har valget mellom å sende penger til min familie og risikere å bli dømt for overtredelse av § 147 b, eller ikke å sende de livsviktige pengene, og på den måten falle inn under betegnelsen «lovlydig borger». Jeg har hørt det har vært sagt før at det jo finnes andre og amerikanske banksystemer som kan benyttes til dette formålet. Men mange somaliere er ikke villige til å benytte seg av disse, av to grunner: De tar høye avgifter, og de er amerikanske. Kan vi forstå det? Jeg kan forstå det. Hvem som er terrorist, er nemlig, til en viss grad i hvert fall, avhengig av øyet som ser, av egne erfaringer, av politiske oppfatninger. Jeg oppfatter Israel som en statsterrorist når de gang på gang går inn i Jenin, når de oppfører seg på den måten som de gjør overfor palestinske barn, når de med hensikt lar folk få lide, ikke lar folk få mulighet til å få seg en jobb, ikke få mulighet til å få seg en framtid. Palestinere i Norge med familie og venner i Jenin og i Gaza oppfatter Israel definitivt som en statsterrorist, og USA også. Store deler av verdens befolkning oppfatter USA som en statsterrorist. Og det kan jeg forstå, på samme måte som jeg forstår at tsjetsjenerne oppfatter Russland som en statsterrorist, eller at østtimoreserne oppfatter Indonesia som en statsterrorist. Jeg syns derimot at det er uforståelig at dette ikke er tatt med i betraktningen av det store flertallet her i forkant av denne debatten. Det hadde vært meget interessant om vi hadde fått en situasjon hvor f.eks. Israel-venner i Norge anmeldte det norske utenriksdepartementet for finansiering av terrorvirksomhet, fordi UD har gitt penger til de palestinske selvstyremyndighetene.

Jeg gikk inn på det danske Folketingets hjemmeside og leste deler av referatene fra høringene og debattene som foregikk der. Og der var det nettopp en professor i jus som pekte på dette: Hva ville skje dersom han sendte honoraret han fikk for det foredraget som han holdt i Folketinget, til PLO – når PLO av USA er definert som terrorister? Og når man da ikke kunne gi ham svar på dette, mente han, og jeg siterer:

«Det er svinsk at behandle borgerne sådan.»

Presidenten: Vil representanten ta opp forslaget?

Inga Marte Thorkildsen (SV) (fra salen): Ja, jeg vil ta opp forslaget fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti og forslagene fra Sosialistisk Venstreparti.

Presidenten: Inga Marte Thorkildsen har da tatt opp de forslagene hun refererte til.

Einar Holstad (KrF): Kristelig Folkeparti tar SV på alvor i denne debatten. Men samtidig tror jeg, når representanten Thorkildsen definerer staten Israel som statsterrorist, at hun ved det setter seg selv litt på sidelinjen i debatten.

Verden er ikke hva den en gang var. 11. september 2001 er en dato som sent vil glemmes. Denne datoen er noe av årsaken til at vi i dag behandler lovtiltak mot terrorisme. Men det er ikke den eneste grunnen. Terror har alltid vært til stede i verden – om enn i forskjellige former eller uttrykk. Men tidligere opplevde vi det kanskje som noe fjernt, noe som ikke angikk oss. Etter 11. september var det mange som ikke lenger følte seg så uberørt.

La det være helt klart: Terror er et virkemiddel som ikke hører hjemme i noe demokratisk samfunn. Derfor er det også riktig å bekjempe terrorismen, og det kan hende at vi må ta i bruk sterke virkemidler.

Saken i dag dreier seg om å følge opp og gjennomføre FN-konvensjonen av 9. desember 1999 om bekjempelse av finansiering av terrorisme og FNs sikkerhetsråds resolusjon 1373 28. september 2001.

Kristelig Folkeparti mener det er viktig at Norge følger opp de internasjonale forpliktelser vi har. Det er også av stor betydning at vi søker å harmonisere våre lover med andre lands lover. Det vil gjøre det enklere å skape felles front mot terrorisme. Det er viktig å være klar over at vi har med sterke og kyniske krefter å gjøre. Kristelig Folkeparti er av den oppfatning at det går an å være et humanistisk samfunn, som legger vekt på den enkeltes rettigheter, samtidig som man kan være med på en effektiv bekjempelse av terrorisme og terrorister.

Det høringsutkastet som departementet sendte ut, skapte svært mye debatt. Mange kom med sterke motforestillinger til utkastet. Dette har ført til at departementet har endret utkastet, og slik forslaget er lagt fram for Stortinget, har vi ingen betenkeligheter med å støtte det. Etter vår oppfatning er det ingen motstrid mellom dette forslaget og grunnleggende menneskerettigheter.

Det finnes allerede bestemmelser i norsk rett som rammer handlinger som kan karakteriseres som terrorvirksomhet. Kapring, fare- og skadeforvoldelse, legemsbeskadigelse og drap er selvfølgelig straffbare handlinger. Det kan likevel være gode grunner for å ha en egen terrorbestemmelse i straffeloven. Som departementet også sier i proposisjonen, kan det virke inkonsekvent å kriminalisere finansiering av terrorhandlinger uten å ha «noe uttrykkelig straffebud mot terrorhandlinger i seg selv». Hva som er terrorhandlinger, bør derfor defineres i en egen bestemmelse.

Som en følge av høringen har departementet endret det opprinnelige utkastet. Det er en forutsetning at hand-

lingen er begått med et spesielt forsett, slik det går fram av § 147 a. Det er den faktiske handlingen og ikke det bakenforliggende formålet som er avgjørende for om handlingen er en terrorhandling eller ikke. Det politiske, religiøse eller ideologiske motivet for handlingen er ikke trukket inn i definisjonen. Det kommer også klart fram av forslaget at det ikke skal ramme rettmessige aksjoner for å frigjøre folk fra undertrykkende eller udemokratiske regimer. Det skal selvfølgelig være lov til å gi uttrykk for andre meninger, også via forskjellige aksjonsformer, uten at det blir kategorisert som terrorisme.

Det er ikke bare handlinger begått i Norge som rammes av paragrafen, også terrorhandlinger begått i utlandet skal kunne pådømmes i Norge. Dette er viktig for å få til en effektiv bekjempelse av terroren. Kristelig Folkeparti støtter også forslaget til strafferamme. Vi synes det er et viktig poeng at strafferammen settes høyt, ikke bare fordi dette er alvorlige forbrytelser, som krever en klar reaksjon, men også fordi det gir mulighet til å ta i bruk ekstraordinære etterforskningsmetoder. Det er nødvendig i disse sakene.

Når vi vil bekjempe terroren, er det ikke minst viktig å slå ned på finansieringskildene. Penger er av avgjørende betydning for hvordan terroren gir seg utslag. Den terrorvirksomheten som skjedde 11. september i fjor, krevde store ressurser. Klarer vi å stoppe finansiering, er vi langt på vei i terrorbekjempelsen. Derfor støtter vi departementets forslag til ny § 147 b. Også i slike saker vil det være adgang til å ta i bruk ekstraordinære etterforskningsmetoder. Kristelig Folkeparti mener også her at det ikke finnes noen motstrid mellom forslaget til § 147 b og folkerettslige prinsipper eller den enkeltes rettssikkerhet. Vi vil også understreke det som står i merknadene, at de rettssikkerhetsgarantier som naturlig melder seg ved bruk av tvangsmidler mot enkeltmennesker, ikke i samme grad gjør seg gjeldende når det dreier seg om formuesgoder.

For at det ikke skal være noen som helst tvil om at det skal være adgang til å båndlegge formuesgoder, ikke bare hos dem som mistenkes for å drive terrorvirksomhet, men også hos dem som mistenkes for å delta i finansiering av terrorvirksomhet, bakmennene, har komiteen foreslått at straffeprosessloven § 202 ikke bare skal henvise til § 147 a, men også til § 147 b. Det er viktig å ha muligheten til å båndlegge etter anmodning fra andre stater. I kampen mot terrorismen må landene stå sammen. Hvis vi lar landegrensene bli hindringer for terrorbekjempelse, gjør vi ikke jobben vår – men sørger for at terroristene lettere kan få gjort sin jobb!

Departementet har også foreslått endringer i utlendingslovens regler om utvisning. Det skal være mulig å utvise utlending som har overtrådt § 147 a eller § 147 b, selv om det ikke foreligger rettskraftig dom.

Kristelig Folkeparti ser at det kan være motforestillinger mot en slik bestemmelse. Men det er svært spesielle tilfeller det dreier seg om, handlinger med store og alvorlige konsekvenser for et samfunn. Vi har en forpliktelse til å ta hensyn til alle de andre i samfunnet vårt som følger demokratiske spilleregler og oppfører seg ordentlig.

Hensynet til innbyggerne og rikets sikkerhet må veie tungt. Det skal vurderes om utvisning vil være et uforholdsmessig tiltak overfor den det gjelder. Som departementet også påpeker, vil en utlending som ved utsendelse risikerer å utsettes for tortur, umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff, ikke bli utvist med hjemmel i de foreslåtte utvisningsbestemmelsene. Loven skal selvfølgelig anvendes i samsvar med de internasjonale regler som Norge er bundet av. Vi går altså ikke «helt av skaffet» i vår kamp mot terror!

Kristelig Folkeparti støtter også forslaget til endringer i § 104 a i straffeloven. Det dreier seg bl.a. om å danne, delta eller rekruttere medlemmer til en privat organisasjon av militær karakter eller støtte en slik organisasjon. Det skal også være straffbart å ha medlemmer under 18 år.

Som en enstemmig komite gir uttrykk for, er dette organisasjoner som det ikke er behov for i vårt demokrati. Slike organisasjoner kan brukes som basis for sterkt samfunnsskadelig aktivitet, som ikke har krav på lovbeskyttelse eller beskyttelse med utgangspunkt i menneskerettighetene.

Når det gjelder spørsmålet om ytterligere ekstraordinære etterforskningsmetoder, viser Kristelig Folkeparti til at det ikke er lenge siden vi var med på å gi politiet nye metoder. Vi vet ennå ikke hvilke effekter disse metodene har. I tillegg har Regjeringen satt ned to utvalg for å se på politiets metodebruk. Vi har merket oss at både Riksadvokaten og Lund-utvalget frarår å endre loven nå. Kristelig Folkeparti mener det er riktig å la utvalgene få utføre arbeidet sitt før vi vedtar å gi politiet muligheten til å benytte flere nye metoder.

Det er vanskelige avveininger som gjøres i slike saker som den vi behandler i dag. Enkeltmenneskets rettigheter kan komme i konflikt med storsamfunnets interesser. Saken i dag har skapt mye debatt. Det har vært sunt, og det har også fått konsekvenser for det endelige resultatet. Kristelig Folkeparti er klar i sin vurdering av at det vi i dag vedtar, kan vi stå for. Menneskerettighetene har ikke tapt i dag. Vi mener lovforslaget ivaretar den nødvendige balanse mellom enkeltmenneskets interesser og storsamfunnets behov. Derfor kan vi anbefale Odelstinget å følge den fremlagte innstillingen.

Statsråd Odd Einar Dørum: Kampen mot terrorisme stiller verdenssamfunnet overfor store utfordringer. Terroranslaget mot USA 11. september viste på en oppvekkende måte hvor sårbart vårt moderne samfunn er, og hvor hensynsløst enkelte er villig til å gå fram for å fremme sine mål.

Siden terrorismen er internasjonal, må også bekjempelsen av terrorisme skje på tvers av nasjonale grenser. FN har derfor vedtatt flere konvensjoner og resolusjoner som skal ramme terrorisme og finansiering av terrorisme, og som Norge har sluttet seg til. Lovforslagene i den foreliggende proposisjonen gjennomfører resten av Norges folkerettslige forpliktelser på dette området.

Det har vært viktig for meg å utforme forslagene slik at de lojalt og tydelig oppfyller Norges internasjonale

forpliktelser. Samtidig må ikke lovtiltakene gjøres så inngripende at de i for stor grad griper inn i de verdiene vi ønsker å beskytte. Lovtiltak må balanseres mellom det å beskytte samfunnet og det å unngå inngrep i samfunns-godene vi ønsker å beskytte, som f.eks. rettssikkerhet, personvern, ytringsfrihet, forsamlingsfrihet og foreningsfrihet og andre grunnleggende menneskerettigheter. Jeg vil imidlertid advare mot at diskusjonen overforenkles, slik at det fremstår som om menneskerettighetene ubetinget kommer under sterkere press når tiltak mot terrorisme innføres. Passivitet i bekjempelse av terrorisme kan også være et brudd på menneskerettighetene.

Prosessen med lovarbeidet har vist hvor vanskelig det er å finne et modus vivendi. I ettertid kan det konstateres at enkelte av forslagene som ble sendt på høring, nok var for vidtrekkende. I saker som denne er høringen særlig verdifull, fordi synspunkter fra vidt forskjellige ståsteder bidrar til å finne den riktige balansen i departementets endelige forslag.

Det endelige lovforslaget faller i fire hoveddeler:

For det første foreslår departementet en ny straffebestemmelse om terrorisme som uttrykkelig retter seg mot terrorhandlinger. Formålet er å markere klart i loven at slike handlinger står i en særstilling. Definisjonen avgrensner dessuten virkeområdet for de andre lovtiltakene mot terrorisme. Uten en definisjon hadde det vært nødvendig å gi mer generelle regler. Definisjonen bidrar dermed til at lovtiltakene ikke får et videre nedslagsfelt enn formålet tilsier.

For det annet foreslår departementet et nytt straffebud om finansiering av terrorisme. Bestemmelsen rammer det å skaffe til veie økonomiske midler til finansiering av terrorhandlinger, og det å stille midler til rådighet for terrorister.

For det tredje foreslår departementet nye regler om båndlegging av midler. Forslaget innebærer at påtalemyndigheten på nærmere vilkår kan frata siktede rådigheten over formuesgoder, for å forhindre at de brukes til finansiering av terrorhandlinger. For å trygge rettssikkerheten foreslår departementet at en beslutning om båndlegging alltid må bringes inn for forhørsretten for stadfestelse. Båndlegging kan heller ikke besluttes for mer enn fire uker om gangen. Etter utløpet av denne perioden må saken på ny bringes inn for forhørsretten.

For det fjerde inneholder proposisjonen forslag om å utvide reglene om bortvisning og utvisning til også å omfatte dem som har overtrådt de nye bestemmelsene i straffeloven §§ 147 a og 147 b, eller noen som har gitt trygt tilholdssted til slike personer.

Lovforslagene departementet sendte på høring 20. desember 2001, har som kjent vakt stor debatt. Mange har vært kritiske. Selv om deler av kritikken bygde på misforståelser, kom mange med verdifulle innspill som var nyttige under lovforberedelsen. Departementet har f.eks. tatt på alvor at definisjonen av terrorhandlinger kunne gjøres mer presis og mindre vidtfavnende. Den har imidlertid aldri rammet politiske demonstrasjoner eller frigjøringskamper. Også bestemmelsen om planlegging og forberedelse av terrorhandlinger er vesentlig innskrenket,

men vi har, som det er påpekt av enkelte, foreslått en egen forbundsbestemmelse.

Jeg har merket meg at komiteen foreslår å utvide reglene om båndlegging til også å omfatte straffeloven § 147 b, om finansiering av terrorisme. Grunnen til at Justisdepartementet ikke foreslo en tilsvarende avgrensning, var at slike handlinger i det alt vesentlige vil kunne rammes som medvirkning til overtredelse av straffeloven § 147 a. Jeg har imidlertid forståelse for komiteens forslag, og ser ingen avgjørende betenkeligheter ved det.

Jeg er glad for at Stortingets justiskomite i all hovedsak har sluttet seg til forslaget, som innebærer et viktig bidrag i kampen mot terrorisme.

For å være best mulig rustet til å foreta slike vurderinger også i fremtiden, vil jeg under det nordiske justisministermøtet senere i juni foreslå at det opprettes en nordisk arbeidsgruppe for å identifisere problemstillinger og verdivalg som lovtiltakene mot terrorisme har aksentuert. Jeg vil også foreslå at arbeidsgruppen skal komme med forslag om hvordan grunnleggende menneskerettigheter kan forenes med behovet for lovregler som beskytter samfunnet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

André Kvakkestad (FrP): Vi er alle enige om at det er viktig å bekjempe terrorisme. Og selv om mye av det som det snakkes om, er straffebestemmelser når terrorhandlinger har blitt foretatt, er det kanskje vel så viktig å få avslørt terrororganisasjoner før de får satt i gang sin terrorvirksomhet.

I den sammenheng er det interessant å se hvilke metoder man ønsker å kunne benytte seg av. Det er åpenbart at Regjeringen og statsråden etter en ny runde ikke ønsker å få muligheter for romavlytting. Det interessante i den sammenheng er at hvis vi får beskjed fra andre land, f.eks. fra Frankrike, hvor romavlytting er lovlig, vil vi i Norge benytte oss av den informasjonen. Men Norge får altså ikke selv mulighet for å innhente samme informasjon, basert på samme metode. Det vil si at vi gir terrororganisasjoner et bedre vern for sin aktivitet i Norge enn det vern de får i utlandet.

Når man ser behovet for å bekjempe terrorisme, og at terrorisme er internasjonalt – det er det samme for en terrororganisasjon hvor den har sitt utklekningssted for terrorhandlinger – kan statsråden da se at dette med å begrense etterforskningsmidlene i forhold til §§ 147 a og 147 b nærmest kan fremstå som en invitasjon til terrororganisasjoner om å komme til Norge for å etablere seg, for da slipper man slike plagsomme metoder som kan hindre deres aktivitet?

Statsråd Odd Einar Dørum: Det er vel ingen gitt å finne ut hvor noen beveger seg som vil begå terror. Jeg vil ta skarp avstand fra at det er gitt noen invitasjon til Norge, og summen av de forslag som ligger på bordet her i dag, bl.a. det også å kunne reagere etter utlendingsloven, slik som Regjeringen har fremmet forslag om, vil ivareta de hensyn vi har.

Når vi nå ikke har gått inn på etterforskningsmetoder, er det fordi vi har en gjennomgang av disse metodene under ett, ikke bare i tilknytning til at en faktisk har en egen etterforsknings sak, men at en også går inn på forebyggende forhold. Forebyggende forhold oversatt til folkelig norsk betyr overvåkning. I den sammenheng satte den forrige regjeringen ned et utvalg under ledelse av Odd Jarl Pedersen. Dette utvalgets innstilling vil være ferdig ved kommende årsskifte. Det faller sammen med den innstilling som skal avgis fra det såkalte Lund-utvalget, om straffelovens bestemmelser om Rikets sikkerhet og statsoverhodets sikkerhet. Vi fant det naturlig, som også en rekke av høringsinstansene har vært inne på, bl.a. Riksadvokaten, at vi da ser alle metodene i en sammenheng. Da vil Stortinget få metodene samlet, og Stortinget vil få en sjanse til å kunne se metodene i forhold til terrorbekjempelse og andre former for kriminell aktivitet i samfunnet. Det har vært min hensikt at Stortinget skulle få dette samlet.

La meg uten å gå inn på detaljer si det slik at de etterforskningsmetodene man i dag har, bl.a. når det gjelder kommunikasjonskontroll, og de ferdigheter deler av politiet har utviklet for å bruke dem, gir et godt innblikk i mange grupper – kombinert med godt, gammeldags spenningsarbeid. Det er summen av metoder som gir oversikt og kunnskap, ikke minst det at borgere i et land bestemmer seg for å si fra når noe er galt. Det er min oppfatning at norske borgere, uansett bakgrunn og hudfarge, er innstilt på å avgrense seg og bekjempe denne terroren. Det inntrykket har jeg hatt før, og jeg har ikke fått det sveket. Men som sagt: Politimetodene vil Stortinget få en mulighet til å vurdere samlet, og jeg synes at det er en riktig fremgangsmåte.

Knut Storberget (A): Jeg sa i mitt innlegg, og har sagt det også tidligere, at jeg mener at noe av det viktigste elementet i det lovforslaget vi i dag behandler, er mulighetene for det offentlige til å angripe økonomien bak terror. Det er særdeles vanskelig, men allikevel er det særdeles nødvendig. Og vi får i hvert fall to redskaper i forhold til det, vi får et klart forbud mot finansiering, og vi får også båndleggingsadgang. Jeg er veldig overrasket over at Sosialistisk Venstreparti for så vidt har valgt å sette seg på sidelinjen her i forhold til denne problemstillingen. Men jeg skal la det ligge. Med et så inngripende virkemiddel som båndlegging er, vil det – når prosessen har startet – i seg sjøl ligge en beskyldning om deltakelse i eller befatning med terrorvirksomhet, og det vil også for så vidt kunne ramme vedkommende rimelig hardt økonomisk, ved at midler blir båndlagt, stilt utenfor disposisjon.

Mitt spørsmål til justisministeren er: Hva er årsaken til at Regjeringa ikke har valgt å innrømme dem som blir satt i en slik prosess, fri forsvarerbistand fra første stund? Er det noen spesiell grunn til det? Vil ikke det bidra til nettopp å øke debatten om uholdbarheten i disse lovforslagene og således om menneskerettighetene og spørsmålet om rettferdig rettergang? Er det noen spesiell grunn til at man har valgt ikke å gå inn på det forslaget som flertallet her i Stortinget går inn for?

Statsråd Odd Einar Dørum: Jeg kan godt se at representanten Storbergets spørsmål representerer et dilemma. Vi valgte ikke å gjøre det, slik som det er gjort rede for i proposisjonen, men jeg konstaterer at et flertall i Stortinget har en annen oppfatning. Det vil jeg selvfølgelig ta med meg. Det er en serie slike dilemmaer når man går inn på de spørsmålene som er oppe her, og jeg skal ikke gå videre inn på detaljer i avveiningene nå. Jeg synes ikke det er riktig.

Jeg synes det viktigste faktisk er å holde fast på det som representanten Storberget la vekt på, at vi får virkemidler for å angripe pengestrømmen bak terrororganisasjonene, inkludert muligheten til båndlegging. Men det er jo slik at for å gå inn i disse sakene må man ha et grunnlag for å gjøre det. Og det grunnlaget kreves det både et særlig godt etterforskningsarbeid og en innsats for å lykkes med. Og det at vi nå har bestemmelsene, vil ikke frita noen, etterforskningsmessig eller på annen måte, for å opptre slik at man faktisk har en sak. Så kan man gjøre en vurdering av når rettshjelpsmidler skal komme til rådighet. Flertallet har gjort en vurdering som jeg selvfølgelig tar til etterretning.

Inga Marte Thorkildsen (SV): Først må jeg bare få lov til å si til representanten Storberget at vi overhodet ikke har satt oss på sidelinja i denne saken. Vi har tvert imot fremmet alternative forslag, fordi vi mener det er viktig å få bukt med finansieringen av dette. Vi vet også at vi er bundet av internasjonale resolusjoner og konvensjoner på dette området.

Men replikken går altså til statsråd Dørum. Jeg var i stad så vidt inne på Counter Terrorism Committee, som er FN's komite for bekjempelse av terrorisme, og som skal overvåke at medlemslandene følger opp sine internasjonale forpliktelser. Jeg har lest et brev som Amnesty International Norge har sendt til statsråden, og jeg regner med at statsråden har lest dette brevet. Det går på at de er bekymret for at denne komiteen ikke besitter menneskerettighetskompetanse. Ut fra det har SV fremmet et forslag om at vi ber Regjeringa om å jobbe for at CTC tilføres menneskerettighetskompetanse. Dette forslaget samler ikke annen støtte enn vår egen. Det synes jeg er trist, men jeg vil likevel be om at statsråden sier noe om hvorvidt han kommer til å følge opp dette eller ikke.

I tillegg synes jeg det er bekymringsfullt å se at CTC har kritisert Norge for å ha for lav maksimumsstraff, og for at vi ikke ønsker å sende ut mennesker sånn uten videre. Jeg lurer på om det er en sammenheng her. Regjeringa ønsket i sitt høringsnotat ikke at vi skulle foreta en forholdsmessighetsvurdering når det gjelder å sende ut kriminelle utlendinger, noe Regjeringa gikk tilbake på. Har det sammenheng med den kritikken som kom fra CTC?

Statsråd Odd Einar Dørum: Jeg er iallfall ikke kjent med at vi har gjort noen annen vurdering i denne saken enn at det skal herske forholdsmessighet. Det er et grunnleggende rettsprinsipp. Det har ført til at Fremskrittspartiet har kritisert oss for ikke å gå langt nok. Men

vi har altså skjerpet lovgivningen i forhold til dagens rettstilstand når det gjelder bortvisning og utvisning. Vi har gjort rede for at vi beholder forholdsmessighet. Det er et meget grunnleggende rettsprinsipp, og skulle vi fra-vike det, ville vi måtte gjøre rede for det. Vi har ikke gjort det.

Når det gjelder menneskerettighetsspørsmålene, sa jeg jo på slutten av innlegget mitt at jeg på det nordiske justisministermøtet ville foreslå en nordisk gruppe for å identifisere problemstillinger og verdivalg og spesielt se på hvordan grunnleggende menneskerettigheter kan forenes med behovet for lovregler. Jeg vil selvfølgelig også være opptatt av å gå inn i den debatten også i andre sammenhenger. Det har jeg allerede vært opptatt av, bl.a. ved kontakt med EUs organer i Brussel – representanter fra Europaparlamentet bl.a. – fordi jeg ser dette som viktig. Jeg konstaterer at det føres en slik debatt i Europa. Jeg konstaterer at den debatten også føres i USA, bl.a. i den amerikanske kongressen.

Det sier seg selv at når vi nå har fått 11. september på avstand, har også disse sidene ved debatten kommet fram. Det synes jeg er viktig. Men jeg sa også i innlegget mitt at passivitet mot terrorisme i seg selv også vil kunne representere et brudd på menneskerettighetene. Det er derfor Regjeringen har fremmet summen av de forslagene som blir behandlet i dag, og hvor vi i det alt vesentlige får tilslutning. Det var jo nettopp disse avveiningene som var sentrale for oss under høringen. Jeg oppfattet at den tankegangen også råder, i hvert fall i den kontakten vi har hatt med europeiske representanter.

Jeg «lytter» selvfølgelig til alle høringsbrev, men jeg har også merket meg at Amnesty i og for seg uttrykte seg på den måten, selv om de ikke deler ut karakterer, at det vi stod for, kunne passere. Det tar jeg til etterretning når det gjelder organisasjonens syn. Jeg hadde også møte med representanter for Amnesty da jeg var i Brussel, på samme måte som jeg har hatt møte med representanter for det politiske liv i EU, altså både kommisjonen og parlamentet.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

Gunn Karin Gjøl (A): Arbeiderpartiet støtter kampen mot terror, og vi mener det er behov for lovbestemmelser for å sette i verk tiltak for å forebygge og finansiere terrorhandlinger. Det er viktig å følge opp våre internasjonale forpliktelser, og det er viktig med en straffeskjerpning. Men det er samtidig av helt sentral betydning at denne kampen ikke står i motsetning til grunnleggende menneskerettigheter, som f.eks. folks rettssikkerhet. Det må derfor ikke bli en motsetning mellom borgernes beskyttelse og ivaretagelse av rettssikkerheten. Kampen mot terror må ikke ta fra oss det terroren truer med å ta fra oss, nemlig demokrati og rettssikkerhet. Da taper vi alle sammen.

Jeg er glad for at statsråd Dørum har lyttet til høringsinstansene og endret betydelig på forslaget sitt. Det var en klok snuoperasjon. Vi må utvise forsiktighet i denne type lovgivning og ha is i magen. Det er bedre å ta en

ekstra runde eller to, slik at man treffer presist. Det vil jeg gi statsråden honnør for at han gjort.

Jeg er også glad for at justisministeren har endret lovforslaget når det gjelder terrordefinisjon, som han har snevret inn betydelig. Dessuten var det viktig at forslaget om å innføre et generelt forbud mot planlegging av terrorhandlinger ble forkastet. Dette ville ha vært et grunnleggende brudd på norske rettstradisjoner.

Definisjonen av terrorisme må ikke bli for vid, og grensene må være sylskarpe. Den skal jo danne grunnlaget for domfellelser som kan innebære lovens strengeste straff. Legalitetsprinsippet i strafferetten, som legger til grunn at ingen kan straffes uten ved lov, gjør kravet til klar definisjon særs viktig. Folket og myndighetene må dessuten få vite eksakt hvor grensene går for den kraftige maktutøvelsen man nå ber om. Det er også viktig at vi politikere ikke innfører velmente lover som blir helt uhåndterlige i praksis. Da vil politi- og påtalemyndigheter nøle med å ta loven i bruk. Arbeiderpartiet foreslår derfor en ytterligere innsnevring av terrordefinisjonen for å ivareta nettopp de hensyn, slik at loven blir mest mulig presis og mest mulig håndterlig å praktisere.

Amnesty International fastslår i sin årsrapport at 11. september førte til et alvorlig tilbakeslag i arbeidet med menneskerettigheter verden over. Organisasjonen advarer derfor kraftig mot effekten av kampen mot terror som ble iverksatt etter angrepene mot USA den 11. september. Jeg har stor forståelse for Amnestys advarsler. Deres uttalelser bør fungere som en alarmklokke. De påpeker videre at det er blitt lettere for statsledere i mange land å trakassere grupper under dekke av å føre en kamp mot internasjonal terrorisme.

Årsakene til terror er bredt sammensatt og krever ulike typer virkemidler. Terrorismen finner næring i fattigdom og i smutthull og mangler i globalt samarbeid og regelverk. Både for å bekjempe fattigdom og for å bekjempe terrorisme er det derfor helt nødvendig med økt internasjonalt samarbeid. Det er viktig at vi nå bruker debatten rundt terrorismen til å styrke FN's rolle og til å styrke internasjonalt samarbeid og avtaler. I og med at Norge sitter i FN's sikkerhetsråd, har vi et spesielt ansvar, og vi har ikke minst en spesiell mulighet til å få satt menneskerettigheter på dagsordenen i FN. Dessverre viser Regjeringen manglende interesse for å forsøke å få til økt global styring.

Arbeiderpartiet ønsker primært å sende tilbake forslaget til utlendingsloven om å gjøre det mulig å utvise mistenkte uten at det foreligger en rettskraftig dom. Det kan ikke være sånn at UDI og Utlendingsnemnda ved et forvaltningsvedtak skal kunne bestemme om en person er skyldig i en terrorhandling eller ikke. I strafferetten krever vi at det skal kunne bevises med nesten hundre prosent sannsynlighet at en person er skyldig. Når det gjelder terrorhandlinger begått av norske innbyggere som ikke har norsk statsborgerskap, skal det altså holde at det foreligger en sannsynlighetsovervekt. Mitt spørsmål til Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre er: Hva i all verden skulle tilsi at ikke disse menneskene har det samme krav på rettssikkerhet som enhver annen borger? Jeg

hadde i hvert fall ventet meg at partiet Venstre, som har lange og gode tradisjoner for å beskytte borgerne mot overgrep fra staten og kjempe for rettssikkerheten, ville ha ment noe annet. Men her synes det altså som om panikken fra 11. september har tatt fullstendig overhånd. Det kan i hvert fall ikke være sånn at statsråd Dørum og Venstre mener at rettssikkerhetsgarantien spiller en mindre rolle bare fordi folk har en annen etnisk bakgrunn enn den vi andre nordmenn har.

Det er viktig at ikke kampen mot terror står i motsetning til grunnleggende menneskerettigheter, samtidig som vi følger opp våre internasjonale forpliktelser. Jo mer man sikrer menneskerettigheter, demokrati og rettsikkerhet, jo større er sjansen for at det ikke blir konflikter som gir næring til terrorhandlinger.

Trond Helleland (H): (komiteens leder) Hvis det hadde vært slik at panikken hadde grepet Regjeringen etter 11. september, så hadde vi antakelig ikke hatt denne saken på bordet i dag. Nettopp det at Regjeringen så raskt har fulgt opp, og nettopp det at Regjeringen – både gjennom dette lovforslaget og gjennom Sårbarhetsmeldingen som ligger til behandling i Stortinget – har kommet raskt på banen, viser at Regjeringen faktisk gjør noe, og det er viktig. Så når representanten Gunn Karin Gjøl er bekymret for at panikken skulle ha grepet Regjeringen, tror jeg heller det må være andre den har grepet.

Verden vil ikke bli den samme igjen etter terrorangrepet mot USA. Det verst tenkelige ble plutselig en realitet, og en hel verden måtte forholde seg til et nytt trusselbilde.

Kampen mot terrorisme kan bare vinnes gjennom en bred og langsiktig strategi, med bruk av et bredt spekter av virkemidler, både militære, politiske, diplomatiske, rettslige, finansielle og humanitære. FN har spilt en svært viktig rolle i utformingen av de virkemidler et samlet internasjonalt samfunn må ta i bruk, både for å kutte pengestrømmene som finansierer terroreren, og for å sørge for rettsregler slik at man kan slå ned på terrorvirksomhet.

Terrortrusselen i Norge har blitt vurdert til å være middels til liten. Men det er viktig å ikke bli naive, vi må ta våre forholdsregler mot det som synes utenkelig. Norge har klare folkerettslige forpliktelser som må følges opp. FN har spilt en helt sentral rolle i det internasjonale samfunns felles kamp mot terroreren, som rammer enkeltmennesker og truer demokrati og samfunnsstruktur.

Sist mandag ble vi igjen minnet om at al-Qaida-nettverket arbeider nådeløst og målrettet for å ramme enda flere uskyldige, og at ingen metoder synes å være utelukket i terrorkrigføringen. Pågripelsen i USA understreker behovet for at også Norge må ha de nødvendige lovhjemler og den nødvendige beredskap for å være best mulig rustet for å hindre en katastrofe. Jeg vil gi ros til justisminister Dørum som var raskt på banen etter at dette ble kjent, og varslet en gjennomgang av norske beredskapsplaner mot bl.a. radioaktive terrorbomber. Etter 11. september er det lagt ned et stort og grundig arbeid fra Regjeringens side for å sørge for den nødvendige be-

redskap og for å sikre at vi overholder våre folkerettslige forpliktelser.

Derfor er vi i Høyre glad for at et bredt flertall i komiteen støtter departementets forslag om et straffebud i straffeloven § 147 a, som uttrykkelig retter seg mot terrorhandlinger. Etter forslaget anses bestemte særlig grove straffbare handlinger som terrorhandlinger, dersom de utføres med et særlig forsett. Er formålet med en slik handling f.eks. å forstyrre viktige samfunnsfunksjoner eller skape alvorlig frykt i en befolkning, vil dette falle inn under terrordefinisjonen.

Jeg vil understreke behovet for å ha en slik definisjon, da dette bl.a. får konsekvenser for hvilke etterforskningsmetoder som er disponible: forbud mot finansiering av terrorisme, båndlegging og frysing av midler samt utvisning av utlendinger som er involvert i terrorvirksomhet.

Lovforslaget er utarbeidet etter mønster fra våre nordiske naboer og de øvrige europeiske land. For Høyre og Regjeringen er det viktig at vi får en felles forståelse av når vi står overfor terrorisme, da terroreren ikke kjenner noen landegrenser. Dette er også helt grunnleggende for å hindre at Norge blir sett på som et land det er lett å styre og begå terrorhandlinger fra. Norge skal aldri bli et fristed for terrornettverk.

Det er nødvendig å bekjempe terrorismen med ulike metoder og midler. Å bekjempe finansieringen bak terrorismen er helt nødvendig i en verden der terrorismen blir stadig mer global. I Regjeringens forslag vil våre folkerettslige forpliktelser være vel ivaretatt, både når det gjelder forbudet mot finansieringen av terrorisme, og når det gjelder adgangen til båndlegging og frysing av slike midler.

Dette lovforslaget er et viktig bidrag for å bekjempe terroreren. Menneskerettigheter og rettssikkerhet er grundig ivaretatt, og lovendringene gir oss virkemidler for å verne nettopp disse verdiene mot angrep fra organisert terrorisme.

Presidenten: De talere som fra nå av får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Inga Marte Thorkildsen (SV): Til tross for turbofart på innlegget i stad ble jeg ikke ferdig med alt jeg skulle si. Dere får ha meg unnskyldt at jeg må ta i hvert fall én treminutter.

Jeg må si noe til de foreslåtte endringene av utlendingsloven. Det ble sagt her fra representanten Ellingsens side at det ikke er noe nytt det som nå foreslås, at det kun kreves et forvaltningsvedtak. Jo, det er noe nytt. Fram til nå har det vært slik at hvis man utgjør en sikkerhetsrisiko for staten, så kan man utvises. Men den bestemmelsen brukes nesten aldri. Det man nå gjør, er å utvide den. Det som er vanlig, og det som er et viktig prinsipp, gjennom likhet for loven og at man er uskyldig inntil det motsatte er bevist, er nemlig at man skal ha en rettskraftig dom før man er å anse som skyldig. Det går man altså bort fra her. Da synes jeg det er betimelig å stille spørsmålet: Er det da slik at likhet for loven og viktige

rettsikkerhetsprinsipper som gjelder oss, ikke gjelder for utlendinger? Jeg syns faktisk at det er helt uholdbart.

Det som opprørte meg enda mer, var at departementet i høringsrunden ikke engang ønsket å ta hensyn til menneskelige sider ved dette. Det syns jeg faktisk at man skal, og man bør i hvert fall gjøre det dersom man har tenkt å sende folk ut av landet uten at de er dømt først. Det ønsker ikke Fremskrittspartiet – og det forundrer meg ikke.

Jeg er nødt til å be statsråden om en ting. Jeg har fått en henvendelse fra en jusprofessor som har vært aktiv i høringsrunden i forhold til dette, som bad om at det ble slått fast i denne sal noe som er kommet fram i en betenkning fra Folketinget i Danmark. Den lyder bl.a. slik:

«S, V, KF, SF, RV og EL» – som altså er ulike partier fra høyre til venstre – «ønsker at fremhæve, at begrebet terrorisme er definert i forhold til den legitime stat, der bygger på de universelle verdier: menneskets verdighet, frihed, lighed og solidaritet, respekt for menneskerettighetene og de grundlæggende frihedsrettigheder. Den legitime stat bygger på princippet om demokrati og retsstatsprincippet. Terrorismen utgør en trussel for demokratiet, den frie udøvelse av menneskerettighetene og den økonomiske og sociale utvikling.»

De slår altså med dette fast at opprør mot en makt som ikke respekterer grunnleggende demokratiske verdier om menneskelige rettigheter, ikke kan omfattes av terrordefinisjonen. Noen vil kanskje synes at dette er totalt unødvendig. Det mener i hvert fall ikke den professoren som tok kontakt med meg i går. Jeg mener heller ikke det er unødvendig. Jeg syns det er viktig at vi sammen kan slå fast dette i denne debatten, og jeg ber om at statsråden toucher inn på dette i sitt siste innlegg.

Carsten Dybevig (H): En av de viktigste oppgavene den vestlige verden har, er å gi sitt bidrag til at pengestrømmen til terroristene kuttes. FN-konvensjonen og Regjeringens forslag til forbud mot finansiering av terrorisme er helt grunnleggende for at Norge skal gi sitt bidrag til å kutte denne livsnerven. Lovendringene har til dels sitt utspring i FN-konvensjonen fra 1999 om bekjempelse av finansiering av terrorisme samt Sikkerhetsrådets resolusjon fra september 2001. FN har vært en viktig pådriver for å få til et enhetlig regelverk om bekjempelse av terrorvirksomhet. Sjelden har det vært større behov for et internasjonalt forpliktende samarbeid for å forhindre at terroristene fritt skal kunne drive sin virksomhet, derfor er det også foreslått ny § 147 b i straffeloven – som altså går på at man er mot finansiering av terrorhandlinger. Dette stemmer altså Sosialistisk Venstreparti imot. De sier det er unødvendig at man får slik ny paragraf.

Internasjonalt samarbeid skal ikke isoleres til kun å gjelde kampen mot terror – det skal det selvfølgelig ikke. Det er ikke noe motsetningsforhold mellom å ville ha lover mot terrorisme og bekjempe både internasjonal kriminalitet, hvitvasking av penger, korrupsjon og også fattigdom. Så når representanten Inga Marte Thorkildsen

trekker frem at noen ikke ønsker og ikke vil bruke visse typer banker fordi det strider mot ens egen ideologiske oppfatning, er jo nettopp hensikten med disse lovene at man skal ha regelverk mot banker som finansierer terrorvirksomhet. Er det da SVs oppfatning at man aksepterer at visse banker skal drive finansiering av terrorvirksomhet? Det kan da umulig være slik? I tillegg til det var det et langt resonnement vedrørende Israel, Indonesia, Russland og en rekke staters såkalte terrorvirksomhet. Jeg må si at det kan vel ikke være slik at selvmordsaksjoner inne i Israel skal få lov til å drive fritt med sine aksjoner? Det kan umulig være god politikk i forhold til å bekjempe terrorvirksomhet. God politikk må det jo være å bekjempe slik aktivitet, slik at menneskerettene også aksepteres internt i Israel. Det må gjelde menneskeretter også for disse menneskene, ikke bare for den ene siden.

Da vil jeg få lov til å spørre SV: Det er kommet en rapport – fra David Halevys bok «Inside the PLO» – om PLOs formue, som har tatt et sprang opp til 440 milliarder kr det siste året. Formuen kontrolleres fullt og helt av Arafat og muligens to nære medarbeidere, og PLO betaler hvert år minst 1,3 milliarder kr til Arafats nettverk av private konti. Er dette en type virksomhet som også SV ønsker å granske, eller er dette en virksomhet som er OK for SV? Vi må være prinsipielle i forhold til kampen mot terrorisme, og vi må være prinsipielle i forhold til hva slags type finansiering vi ønsker at banker skal få lov til å drive. Vi kan ikke skille ut og si at noen stater skal få gjøre dette, og andre skal ikke få gjøre det. Her må vi være prinsipielle og ha én holdning hele veien.

Geir-Ketil Hansen hadde her overtatt presidentplassen.

Jan Arild Ellingsen (FrP): Det som er godt å se på slutten av denne saken, er at SV etter mitt skjønn stort sett står alene i denne saken. Det synes jeg er betryggende. Jeg synes det er betryggende at et flertall tar innover seg at det er et behov for å vise at terrorisme skal bekjempes, og at det er behov for et lovverk som synliggjør det, og ikke minst at man derigjennom ivaretar sine internasjonale forpliktelser. Men det registrerer jeg at SV fremdeles ikke ønsker.

Og så er man på nytt veldig opptatt av hvordan palestinerne har det. Det er det en menneskerett å være opptatt av. På samme tid er man da tilsvarende mindre bekymret, virker det som, over det som skjer i Israel, og menneskelige selvmordsbombere der. Det synes jeg er et paradoks, ikke minst med tanke på at SV bruker å angripe Fremskrittspartiet for våre holdninger, som visstnok sprer fremmedfrykt. Da blir mitt spørsmål tilbake til SV: Hvis det er sånn at Fremskrittspartiet sprer fremmedfrykt, hva med SVs holdninger overfor jødene i så måte? Det virker ikke akkurat som om SV er spesielt opptatt av den siden, men har en noe skjev politisk tilnærming til situasjonen i Midtøsten.

Og så den sedvanlige redselen for USA. Den har ikke vi, iallfall, og det bør heller ikke overraske representanten Inga Marte Thorkildsen. Hvis det er et land som har

(Ellingsen)

tatt tak og stilt opp på den vestlige verdens side hver gang det har vært behov for det, har det visselig vært USA. Og vi trenger ikke gå så langt tilbake for å se nødvendigheten av det. Når Europa har gått i ring og lur på hva en skal gjøre, har USA handlet, og så har Europa kommet diltende etter. Vi kan også gå tilbake til vår egen historie og se hva for noen bidrag vi har fått derfra. Jeg synes det er en mangel på respekt for en av verdens ledende stater. Representanten burde ta innover seg at det ikke kan være fornuftig.

Så jeg registrerer at SV har en dobbeltmoral som jeg på det sterkeste vil ta avstand fra, men jeg er jo på samme tid glad for å få bekreftet at avstanden mellom oss og SV, iallfall i denne saken, er stor.

Knut Storberget (A): Som saksordfører må jeg si at jeg er glad for den debatten vi har hatt i salen her. Jeg synes den har vært balansert og for så vidt også god, med ett unntak, og det er de til dels harde utfall som representanten Dybevig kom med mot alle som har avvikende forslag til det Høyre selv går for, og som uttrykker forbauselse over slike forslag. Han slår oss nærmest i harkorn med dem som ikke vil støtte kampen mot terror, og mener at det Arbeiderpartiet bedriver, skulle være et korstog mot kapitalismen. Jeg opplever det faktisk slik at representanten Dybevigs første innlegg var et korstog for kapitalismen. Man fritar seg elegant fra det ansvar enhver i denne salen har for å gå inn i problemstillinger som for så vidt alle partier har gått inn i, både spørsmålet om forsvarerbistand og spørsmålet om grensedragning – det er veldig vanskelige grensedragninger i forhold til planleggingsaspektet, ganske vanskelige grensedragninger i forhold til spørsmålet om utvisning – og avrunder det hele nærmest med at terroristene skal jages fra skanse til skanse. Det er utrolig enkelt fra denne talerstol å komme med slike uttalelser. Men problemet er jo at vi faktisk har påtatt oss en internasjonal forpliktelse til ikke å la Norge være en trygg havn for terrorister, og i det ligger det også at vi har et ansvar og en plikt til å straffeforfølge dem som måtte komme til Norge. De endringer som representanten Dybevig sjøl nå er med på å vedta, bidrar jo til at vi kan straffedømme her i Norge utlendinger som begår straffbare handlinger i utlandet, og da er det ikke så lett å følge argumentasjonen eller retorikken eller utsagnene fra representanten Dybevig om at disse skal jages fra skanse til skanse. Skal vi følge opp et slikt regelverk og gjøre det effektivt, ja da er det faktisk spørsmål om i hvilken grad vi klarer å iretteføre slike saker når det internasjonale samfunnet krever det av oss. Det er ikke sikkert det er automatisk rett at vi skal sende dem tilbake til det landet hvor man f.eks. har base for den terrorvirksomhet som man driver med.

Dette er komplisert, og jeg er glad for at i hvert fall den øvrige justiskomite har gått inn i disse problemene med så stor seriøsitet, slik at denne debatten har blitt slik den faktisk har blitt.

Så til det som jeg oppfatter som det viktigste – komiteleder Helleland var også inne på det – å skape en felles

forståelse for det regelverket som vi her har diskutert. Jeg tror det er avgjørende viktig. Og da må debattnivået heves utover det rene russeavisnivået som vi fikk servert innledningsvis.

Presidenten: Inga Marte Thorkildsen får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Inga Marte Thorkildsen (SV): Til spørsmålet fra Dybevig i stad:

Selvfølgelig, vi ønsker alltid granskning og full åpenhet omkring sånne typer transaksjoner. Men det som er et poeng her, er at vi må prøve å sette inn ressursene på å få tatt bakmennene. Der kommer jo mitt poeng inn i forhold til somalierne. Det er ikke noe poeng å skulle ta en tilfeldig somalier som står i det dilemmaet som jeg skisserte, poenget er jo å ta dem som står bak, dem som er ansvarlige, og ikke en som ikke har til hensikt å støtte opp om terrorisme.

Og så spør representanten Dybevig om det skal være opp til enhvers ideologiske overbevisning. Men vi lever da virkelig ikke i et ideologisk vakuum, gjør vi det? Det finnes noen som har et større hegemoni enn andre, og dette ble jo nettopp belyst i stad i forhold til diskusjonen om Israel og Palestina. Hvem er det som har hegemoniet til å definere hvem det er som er terrorist, og hvem som ikke er en terrorist? Der er kjernen i problemet, og det er årsaken til at vi i SV har stilt oss sånn som vi har gjort.

Statsråd Odd Einar Dørum: Saksordføreren holdt en rolig tone, og jeg synes at det har debatten også holdt. Men det er heller ingen grunn til å trekke tonen veldig høyt opp på utlendingsloven. Vi har etter utlendingsloven ganske vide fullmakter i dag, og vi har det i forhold til kriminalitet som er mindre alvorlig enn det som er temaet i salen i dag. Jeg minner om det. Og når vi diskuterer den kriminaliteten, så pleier det stort sett å være enighet om at man skal reagere, bl.a. etter Annettes Thommesens ord om at hvis man misbruker gjestfriheten på et tidspunkt hvor man ikke holder til her, så skal det reageres. Så jeg oppfatter at det vi har gjort, er en viktig presisering som henger sammen med terrordefinisjonen. Så kan man godt være uenig i det, det er helt fair. Men vi har altså vide fullmakter, og vi har ikke veket unna den forholdsmissighet som er gjort gjeldende, og som Fremskrittspartiet har kritisert regjeringspartiene for.

Når det så gjelder et par temaer som er tatt opp av representanten Thorkildsen: Det er jo ikke slik at man trekkes inn i f.eks. et finansielt ansvar, dvs. man rammes ikke hvis man ikke vet, og man rammes ikke ved hvilken som helst samhandling. Og skulle man vite at et finansieringssystem misbrukes til noe – ja, da var vel det faktisk på tide at det internasjonale samfunn satte seg ned og fant ut hvordan man kunne sikre ansvarlige borgere å få sine midler overført på en skikkelig måte. Det fins det mange kanaler for, og det er nettopp i en sånn situasjon at borgere bør melde fra slik at de skal være trygge for det de ønsker å oppnå på en fredelig og fornuftig måte, kan sikres. Det å ha en åpen debatt om det tåler vi godt

som samfunn, slik at de uskyldige kan fremme sine gjerninger, uten å risikere å bli blandet inn i formål hvor noen kunne misbruke dem.

Så er det stilt et alminnelig spørsmål på basis av debatten i det danske Folketinget. Jeg vil bare slå fast at den lovgivningen som er fremmet her i dag, ligger innenfor rammen av alle de internasjonale konvensjoner som vi respekterer og bygger på. Og jeg sa i innlegget mitt at passivitet kan i seg selv være et menneskerettighetsbrudd i forhold til terrorvirksomhet. Jeg har tatt opp i proposisjonen, til min erindring – og også i mitt innlegg – at det aldri har vært hensikten å ramme politiske demonstrasjoner eller frigjøringsbevegelser. Men det er klart at hvis en bevegelse som – la oss nå si – ANC, som vi aksepterte fullt ut som en frihetsbevegelse, hadde funnet ut at for å kjempe kampen i Sør-Afrika skulle man ha gjort det når som helst og hvor som helst og med et hvilket som helst virkemiddel, hadde man sprenget rammen. Og for å ta et historisk eksempel: Jeg definerer ikke Rote Armee Fraktion som en frigjøringsbevegelse, selv om de kanskje selv ville ha definert seg som det.

Så vi må jo kunne føre en reflektert politisk debatt om hvem som holder seg innenfor selv en vid form for det demokratiet tåler, og hvem som med en selvbestaltet moral mener at de kan ta seg til rette når som helst og hvor som helst og ikke følger noen spilleregler. Den debatten tåler vi. Det er derfor vi har rettsinstanser: for at de skal trekke grensen i forbindelse med den debatten. Ingen av de grensene oppheves ved lovgivningen her i dag. De grensene vil eksistere som en del av den offentlige debatt i samfunnet, og de vil eksistere som en del av den debatten som knytter seg til behandling i rettssalene. Og skal man inn i en rettsal, er det fortsatt slik også etter dagens lovgivning, at for å ha en sak, må man ha et vitne, og man må også ha tilstrekkelig bevis for å fremme en sak. Rettsstaten oppheves ikke ved dagens behandling på noe punkt, men den strekker seg inn på områder hvor ikke lovløsheten skal få lov til å råde.

Knut Storberget (A): Jeg vil bare presisere når det gjelder spørsmålet om utlendingsloven: Det er helt på det rene, i hvert fall fra Arbeiderpartiets side, at vi mener at terrorister skal utvises. Jeg er også helt enig med statsråden i at det er langt mindre alvorlige straffbare handlinger som kan lede til utvisning, men det som har vært prinsippet, som vi har tangert i debatten i dag, er spørsmålet om når utvisning skal skje, og på bakgrunn av hva, og ikke spørsmålet om hvilken handling man har begått. Det er helt på det rene at man i dag kan utvises for å ha begått skadeverk eller en eller annen voldshandling som ikke har noen terrortilknytning, og det støtter vi i Arbeiderpartiet. Vi mener også at det er viktig at man har utvisningsadgang overfor dem som bryter disse bestemmelsene. Men spørsmålet er: Skal man kreve at det foreligger en rettskraftig dom før det skjer? Det er jo et prinsipp man må innføre i større grad, når flertallet åpner for at man ikke skal ha rettskraftig dom. Man overlater den veldig vanskelige avgjørelsen til en helt annen type saksbehandling enn den man har i domstolene, hvor man

får både kontradiksjon og muligheten til å ha sitt forsvar og også til å føre sine motargumenter.

La det ikke herske noen tvil om at Arbeiderpartiet også mener at man skal ha adgang til å utvise terrorister, men det er spørsmål om når og på bakgrunn av hva.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2. (Votering, se side 444)

S a k n r . 3

Innstilling fra justiskomiteen om lov om endringer i straffeprosessloven mv. (hurtigere straffesaksbehandling, varetektsfengsling i isolasjon mv.) (Innst. O. nr. 68 (2001-2002), jf. Ot.prp. nr. 66 (2001-2002))

Presidenten: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 45 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene: Høyre 10 minutter og de øvrige grupper 5 minutter hver.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt høve til replikker etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Linda Cathrine Hofstad (H) (ordfører for saken): Norge har vært en av verstingene i klassen når det gjelder bruk av varetekt. Jeg setter det litt på spissen, men det er neimen ikke langt unna sannheten. For vi kan ikke bare unnlate å se sannheten i øynene, nemlig at norske lovbestemmelser om varetektsfengsling og praktisering av reglene har vært kritisert av internasjonale kontrollorganer.

Både Den europeiske torturovervåkingskomite og FNs torturkomite har vært opptatt av bruken av isolasjon og restriksjoner ved varetektsfengsling. FNs menneskerettskomite har uttrykt bekymring for urimelig lang varetektsfengsling i enkelte saker. Det er på høy tid at Stortinget i dag vedtar denne proposisjonen, som er en svært god proposisjon, og som komiteen på de fleste punkter stiller seg samlet bak. Det gleder meg spesielt at Fremskrittspartiet bidrar til flertall for samtlige av Regjeringsens forslag.

I denne proposisjonen fremmer Justisdepartementet mange forslag til endringer i straffeloven og i straffeprosessloven. De fleste forslagene har som formål å sikre en hurtigere straffesaksbehandling, slik at man kan oppnå en mer effektiv strafferettspleie. En mer effektiv strafferettspleie kan styrke både straffens preventive effekt og tilliten til rettssystemet.

Men vi skal også i dag vedta forslag med andre formål. Det viktigste forslaget er kanskje endringene i reglene om varetekt.

I juni 1999 oppnevnte Justisdepartementet to arbeidsgrupper som fikk i oppdrag å se nærmere på saksbehandlingstiden i straffesaker. I proposisjonen behandles de fleste øvrige forslag til lovendringer som de to arbeidsgruppene har foreslått.

Det er mange gode og viktige forslag som vi i dag skal vedta, først og fremst det jeg vil begynne med, som er noe av det som er det viktigste for Høyre i denne proposisjonen, nemlig endringene i bruken av varetekt.

En enstemmig komite er tilfreds med at departementet foreslår endringer som vil sikre at Norge faktisk skal overholde sine folkerettslige forpliktelser, da norske lovbestemmelser og praksis ved varetekt og isolasjon til nå har vært kritisert av internasjonale kontrollorganer. Komiteen vil understreke at en effektiv straffesaksbehandling både vil styrke straffens preventive effekt og øke tiliten til rettssystemet, og er tilfreds med at arbeidet har resultert i mange forslag som samlet kan øke effektiviteten i straffesakskjeden.

I dag stiller ikke loven noen absolutt lengstefrist for å fremstille pågrepne personer for retten. Den ene arbeidsgruppen foreslår at fremstillingsfristen for varetekt forlenges til fire dager fra pågrepelse. Tanken bak forslaget er at en lengre fremstillingsfrist totalt sett vil medføre færre fengslinger og færre døgn i arrest.

Departementet uttalte i høringsnotatet at de var enig i at en lengre fremstillingsfrist kan bidra til å redusere den samlede varetektstiden, og gikk inn for en utvidelse i en prøveperiode på tre år. Departementet foreslo under tvil at fremstillingsfristen utvides til 72 timer. Der skal vi huske at Den europeiske menneskerettskonvensjon artikkel 5 nr. 3 tilsier at i tillegg til den absolutte fristen videreføres kravet om at en fremstilling må skje snarest mulig.

Høringsuttalelsene er her delt i synet på om fremstillingsfristen bør forlenges eller ikke. Men det foreslås i proposisjonen at fremstillingsfristen utvides til tre dager etter pågrepelse, og at fristen er absolutt. Den som er siktet, skal straks løslates hvis fremstillingen ikke kan skje innen den absolutte fristen. Det presiseres videre i loven at kjæremål over kjennelser om varetektsfengsling skal behandles snarest mulig.

Komiteen mener en utvidet fremstillingsfrist vil gi politiet bedre tid til å etterforske for å få sikret bevis eller sjekket den mistenkte ut av saken, slik at varetekt blir unødvendig. I tillegg vil retten få et bedre grunnlag for å vurdere fengslingsspørsmålet. Komiteen slutter seg til forslaget om at denne fristen skal være absolutt, og at det fremdeles skal stå i loven at fremstilling må skje snarest mulig. Komiteen ønsker også at det gjennomføres en etterkontroll av endringene i fremstillingsfristen for å vurdere om endringene har virket etter intensjonene.

Jeg vil også understreke at jeg har stor tro på at disse lovendringene på sikt vil føre til færre varetektsdøgn.

En pågrepet person har i dag som hovedregel ikke krav på forsvarer på det offentliges bekostning før han eventuelt fremstilles for varetektsfengsling. Bare dersom «særlige grunner taler for det», kan retten oppnevne en forsvarer til å bistå den siktede før fremstilling. I proposisjonen er det foreslått at den siktede skal ha krav på forsvarer på det offentliges bekostning dersom han ikke løslates senest dagen etter pågrepelse.

Komiteen mener dette vil utgjøre en viktig kontrollfunksjon så lenge de som er siktet, ikke har vært fremstilt

for retten. Det at den pågrepne får oppnevnt en forsvarer tidligere, vil være en motvekt til de negative sidene ved en utvidet fremstillingsfrist. Forsvareren kan virke som en pådriver overfor politiet og påtalemyndigheten og vil til en viss grad få innsikt i etterforskningen. Komiteen er også enig i forslaget om at det bør være adgang for påtalemyndigheten til å oppnevne forsvarer. Prinsippet om fritt forsvarervalg vil ellers bli lagt til grunn.

I proposisjonen drøftes mulighetene for å innføre normalfrist på 14 dager, som man har gjort i Sverige, bl.a. fordi det kan sikre en bedre fremdrift i politiets etterforskning. Komiteen støtter flertallet av høringsinstansene og departementet, som mener dette vil påføre domstolene, politiet og påtalemyndighetene merarbeid. Antallet fremstillinger vil øke og legge beslag på store ressurser, og dagens system har den fleksibilitet man ofte er avhengig av under etterforskningen av kompliserte saker. Men komiteen vil understreke at adgangen til å sette fristen til fire uker bør brukes med varsomhet.

I saker mot unge lovbrøtere og i saker der de som er siktet, sitter i varetekt, melder det seg spesielle behov som gjør det ekstra viktig med en rask behandling av saken. Komiteen understreker at en pådømmelse skal skje raskt etter lovbruddet, noe som vil øke straffens preventive effekt.

Komiteen er kjent med at reglene om det frie forsvarervalg bidrar til å forsinke mange straffesaker. Fordi det ofte er et fåtall profilerte forsvarsadvokater som ønskes av et større antall siktede, er komiteen enig i at det blir en oppmyking av vilkårene for at retten skal kunne utnevne en annen forsvarer, da det kan bidra til at saker blir avvirket hurtigere.

Komiteen har merket seg at det er et problem for politiet at vitner og mistenkte unnlater å møte til politiafhør etter innkalling. Dette legger beslag på ressurser hos politiet og fører til forsinkelse i fremdriften av sakene. Komiteen mener at innføringen av møteplikt for vitner og mistenkte til en viss grad vil avhjelpe problemet, og at vitner har en moralsk plikt til å bidra med opplysninger som kan oppklare forbrytelser, men ønsker ikke å lovfeste en forklaringsplikt overfor politiet.

Komiteen er kjent med at naskeri er et økende problem og påfører handelsnæringen og forsikringsselskapene store økonomiske tap hvert år. Det er videre bekymringsfullt at mange starter tidlig med denne typen lovbrudd, og kanskje fortsetter med alvorligere former for kriminalitet.

Komiteen er delt i dette forslaget. Jeg har veldig vanskelig for å forstå Arbeiderpartiets og Sosialistisk Venstrepartis store bekymring når det gjelder dette. Det er litt merkelig at det for disse partiene er greit for private å pågripe personer som stjeler varer for over 2 000 kr, men hvis de nasker noe som koster under 2 000 kr, så skal det ikke være mulig for private å pågripe. Jeg har veldig vanskelig for å skjønne argumentasjonen til Arbeiderpartiet og SV når det gjelder den prinsipielle siden av denne saken.

For Høyre, Kristelig Folkeparti og Fremskrittspartiet ser vi, i likhet med departementet, visse betenkeligheter

med å gi private adgang til å pågripe og holde tilbake naskere. Men vi har kommet til at det likevel er riktig å gå inn for at private kan pågripe, siden naskere sjelden blir strafferettslig forfulgt, og en pågripelsesadgang kan virke preventivt. Særlig veier høringsuttalelsene fra Barneombudet og Barne- og familiedepartementet tungt. De mener at dette er et viktig tiltak for å unngå at mange unge naskere fortsetter en kriminell løpebane, og det var i denne saken avgjørende på mange punkter for Høyre, Kristelig Folkeparti og Fremskrittspartiet.

Gunn Karin Gjøl (A): Arbeiderpartiet er enig i at det er behov for betydelige forbedringer innenfor norsk strafferettspleie, både av hensyn til rettshåndhevelsen og ikke minst av hensyn til enkeltmennesker som møter systemet enten som siktet eller som fornærmet.

Både for siktede og for fornærmede er tida fra handlingen blir avdekket til en eventuell påtale blir tatt ut av særdeles stor betydning. Det er derfor en viktig forbedring når det blir satt tidsfrister for saksbehandlingstida i straffesaker. Regjeringen foreslår nå at fristen for å fremstille en pågrepet person for retten utvides til tre dager.

I henhold til dagens lovgivning skal en pågrepet person

«snarest mulig og så vidt mulig dagen etter pågripelsen»

fremstilles for forhørsretten. Men loven stiller ikke noen absolutt frist for å fremstille pågrepte personer for retten. I henhold til Den europeiske menneskerettighetskonvensjon – EMK – artikkel 5 nr. 3 har den som er arrestert, rett til «promptly» å bli fremstilt for domstolen. Det er ingen tvil om at det nye forslaget er i yttergrensen for hva Den europeiske menneskerettsdomstol godkjenner. Arbeiderpartiet vil likevel støtte forslaget, fordi denne bestemmelsen gjøres absolutt, og fordi den sannsynligvis vil medføre at behovet for varetektsfengsling blir redusert.

Vi er tilfreds med at Regjeringen legger opp til at det skal foretas en etterkontroll som vil kartlegge om utvidelsen har resultert i redusert behov for varetektsfengsling. Skulle det vise seg at det ikke leder hen til færre varetektsfengslinger, mener Arbeiderpartiet og SV at alt da taler for å gå tilbake til den gamle fremstillingsfristen. Vi mener at dette forslaget beveger seg på grensen for hva EMK tillater, og skal det i det hele tatt kunne forsvares å ha en så lang tidsfrist, må intensjonen om mindre varetektsfengsling slå til.

Selv om fremstillingsfristen nå utvides til tre dager, skal det fremdeles stå i loven at fremstillingen skal skje så raskt som mulig. En enstemmig komitee mener det bør utvises varsomhet med å vente med fremstillingen i så lang tid som fristen åpner for. Vi mener den bare bør brukes i svært kompliserte saker.

Den største uenigheten i komiteen finner vi i spørsmålet om privates rett til å pågripe naskere. Arbeiderpartiet går imot forslaget om å heve strafferammen for nasking med den hensikt å komme over seksmånedersregelen og dermed oppfylle strafferammevilkåret i straffeprosessloven § 171. Endres strafferammen i naskeribestemmelsen,

vil politiet få en generell adgang til å pågripe naskere, og private og andre vil på de samme vilkårene som politiet få rett til å pågripe naskere dersom de «treffes eller forfølges på fersk gjerning eller ferske spor».

Denne utvidelsen av adgangen for private til å pågripe er Arbeiderpartiet imot. Vi har de siste månedene sett en rekke eksempler fra regjeringspartiene på at de ivrer etter å gi privatpersoner maktmidler. Vi har sett det i forhold til at private vaktelskaper skal få anledning til å ta seg av fangetransport, militære skal få i oppgave å uttransportere asylsøkere, og ansatte i Oslo Sporveier skal få myndighet til å holde igjen trikkesnikere.

Vi mener det er politiets oppgave å utøve makt overfor privatpersoner. Jeg er betenkt over at det nå åpnes for at private vaktelskaper og andre i større og større grad skal få løpe rundt og leke politi.

Reglene for pågripelse er kompliserte og skjønnsmessige og derfor svært vanskelig for private å håndtere. Vi mener faren er stor for at naskere blir pågrepet i større utstrekning enn det loven åpner for, og dermed for at det blir brukt mer makt og tvang enn det som er lovlig. Det kan derfor resultere i at den som foretar pågripelsen, selv kommer i et strafferettslig ansvar.

Vi er også uenig med representanten Hofstad i at dette er virkemiddel for å forebygge ungdomskriminelle. Faktum er at man ikke har mulighet til å pågripe ungdom under 15 år, og man skal også være svært restriktiv med å pågripe ungdom under 18 år. Så dette er ikke i det hele tatt tiltak man kan bruke overfor ungdomskriminelle.

Dessuten, en undersøkelse foretatt i Follo viser at 30 pst. av dem som i dag blir tatt for nasking, er uskyldige. En test på om dette er et godt forslag, er å tenke gjennom hvordan du selv ville ha reagert dersom en overivrig vokter uten grunn pågriper deg og beskylder deg for nasking. Ville du syntes det var trivelig å gå tilbake til den butikken senere? Og hva om naboen din så deg da du uten grunn ble fysisk ført bort av en vokter? Hensynet til folks rettssikkerhet bør stå sterkere enn butikknæringens behov for å sikre profitt.

Et siste moment som er avgjørende viktig for Arbeiderpartiet, er at det i de største byene, hvor de kriminelt belastede miljøer er blitt svært tunge, er en stor risiko knyttet til det å pålegge butikkansatte å pågripe naskere. Jeg mener det er uansvarlig å pålegge den unge jenta som har nattarbeid på 7-Eleven, å holde igjen folk som stjeler sigaretter.

Helt til slutt vil jeg fremme det forslaget som Arbeiderpartiet er medforlagsstiller til.

Presidenten: Gunn Karin Gjøl har tatt opp det forslaget hun refererte til.

André Kvakkestad (FrP): Det alt vesentlige av forslagene er tilpasning til forpliktelser Norge har påtatt seg internasjonalt. Disse forslagene har saksordføreren redegjort for på en veldig god måte, og jeg ser da ikke noe behov for å gå nærmere inn på dette.

Men det er en sak og et forslag som skaper en viss uenighet, og det er spørsmålet om naskeri. Jeg merker meg

at Arbeiderpartiet og SV i sine merknader ser det slik: «Faren for at naskere blir pågrepet i større utstrekning enn det loven åpner for,» er problemet. Man har vel da denne frykten for at for mange personer blir gjort ansvarlig for sine kriminelle handlinger. Det er vel noe man i og for seg ser i en del debatter, at gjerningsmannen er viktigere enn offeret.

Spørsmålet blir om man skal ha mulighet til å foreta en privat pågripelse. Det gjelder altså en *mulighet* til å foreta en privat pågripelse, ikke som Arbeiderpartiet påstår, at noen blir pålagt å gjøre det. Det er intet i forslaget som pålegger butikkansatte å gjøre noe som helst, dersom de anser at det er andre mer hensiktsmessige løsninger, eller dersom deres sikkerhet på noen som helst måte vil være truet.

Det er interessant at Arbeiderpartiet ønsker å ha den nåværende beløpsgrense som avgjørende for hvorvidt man kan pågripe eller ikke. Man ser en del i Oslo at naskere spekulerer i hvilket beløp man nasker for, for på den måten å slippe unna ubehagelige situasjoner. Det må kanskje være vel så prinsipielt vanskelig for Arbeiderpartiet at den prisen og den beløpsgrensen man opererer med, avhenger av hvordan en spesiell vare, eller flere varer, er priset i den enkelte butikk – altså kan det å naske et antall varer i én butikk bety pågripelse fordi butikken er dyr, mens det å naske samme antall varer i en annen butikk betyr at man ikke kan pågripes, fordi butikken har priset varene noe lavere. Jeg er noe usikker på om denne prisberegningen skal anses for å være avgjørende for om man kan pågripe eller ikke.

Noe annet som er interessant i merknadene til Arbeiderpartiet, er at man ikke anser naskeri som noe problem, fordi man kan pågripe ved serienaskeri, altså der det er gjentakelse. Jeg vil gjerne vite hvordan Arbeiderpartiet ser på muligheten for at en butikkansatt eller en vokter skal vite hvorvidt vedkommende er en gjenganger eller ikke. Ved naskeri, skal man da først spørre: Har De gjort dette før? I så fall kan jeg pågripe Dem. Hvis ikke, må jeg dessverre la Dem gå. Jeg er litt usikker på om det kravet som Arbeiderpartiet stiller til klare retningslinjer for måten å forholde seg på når det gjelder rettstilstanden, blir styrket gjennom Arbeiderpartiets argumentasjon og forslag, eller ikke. Jeg ser det slik at det er greiere å se på nasking som nasking, og så får man forholde seg til det. Det å forholde seg til hvorvidt beløpet er 2 400 kr eller 2 600 kr, eller hvorvidt vedkommende har nasket i en butikk før eller ikke, vil nok skape mer forvirring enn klarhet.

Inga Marte Thorkildsen (SV): Først vil jeg slutte meg til det som ble sagt fra representanten Gunn Karin Gjøl, i og med at våre to partier, Arbeiderpartiet og SV, står sammen i det aller meste av det som kommer fram i denne innstillinga, bortsett fra det som går på isolasjonsbestemmelser. Men det skal jeg komme tilbake til snart.

Jeg syns det er veldig viktig å understreke at utvidelsen av tidsfristen for hvor lenge man kan sitte i varetekt, ikke overskrider det Den europeiske menneskerettighetskonvensjon tillater. I hvert fall fra SVs side støtter vi un-

der tvil forslaget om å utvide fristen til tre dager. Men vi forutsetter dersom det viser seg når man har foretatt en evaluering av denne utvidelsen, at varetektstida ikke har gått ned, at man går tilbake til den gamle ordningen, eller finner på nye ordninger som gjør at ikke fangene blir mer skadelidende enn det som strengt tatt er nødvendig.

Jeg har lyst til å bruke tida mi til å snakke om isolasjonsbestemmelsene. Det fins nesten ingen andre land enn Norge som praktiserer full isolasjon, i hvert fall ikke blant de landene som vi liker å sammenligne oss med.

Da jeg var og besøkte noen psykologer som jobber tett innpå innsatte, fortalte de meg om en episode der en innsatt hadde sittet i over ett år fullstendig isolert og kom ut igjen fra fengslet med en drapsliste. Han var blitt så aggressiv at han hadde lyst til å drepe. Derfor er det ikke riktig, som det ble sagt fra representanten Kvakkestad i stad, at dette bare dreier seg om hvorvidt man ønsker å ta parti for offeret eller for gjerningsmannen. Fra SVs side er det forferdelig viktig at vi i kriminalpolitikken også setter folk i stand til å komme tilbake til samfunnet uten å være fulle av psykiske problemer, fulle av aggresjon og fulle av atferdsproblemer som gjør at de blir kjørt rett ut i kriminaliteten igjen, og som skaper en fare for oss andre, som faktisk skal møte disse menneskene.

Når det gjelder isolasjonsbestemmelsene, var det fristende for SV å fremme et forslag om at vi skal gå bort fra full isolasjon, at man fra nå av heller skal kunne praktisere kun delvis isolasjon. Jeg skal forklare lite grann om hvorfor.

Helsetilstanden er dårligere blant innsatte enn blant den øvrige befolkningen. Tor Gamman skriver i Tidsskrift for Den norske lægeförening, nr. 18/1995, at isolasjon synes å forverre en på forhånd etablert sykdom samt øke behovet for behandling og innleggelse i sykehus. I tillegg er selvmord vanligst i de lukkede soningsformene, spesielt er varetekt og isolasjon en stor belastning.

Ifølge lege Dag Fosmark, som er tidligere fengselslege ved Bredtveit fengsel, er akutte isolasjonssyndromer som konsentrasjonsproblemer, nedsatt hukommelse, ødelagt døgnrytme og søvnproblemer vanlig for dem som sitter i isolasjon. Det samme er mareritt, angstanfall og selvdestruktiv atferd, som i verste fall kan få dødelig utgang, noe vi har sett altfor mange tilfeller av.

Etter en til to måneder kan plagene gli over i et kronisk isolasjonssyndrom, der plagene blir mer uttalte, i tillegg til at de ikke går over, selv om isolasjonen opphører. Da er det jamen betryggende å vite at innsatte under 18 år ikke kan sitte isolert i mer enn to måneder sammenhengende. Hvor mange liv ødelegger vi totalt unødige med dette? Og for hvor mange innsatte ødelegger vi muligheten til å komme tilbake til samfunnet på en skikkelig måte, slik at ikke andre igjen også blir skadelidende, fordi de har hatt så sterke traumatiske opplevelser i fengsle- ne at de ikke er i stand til å fungere normalt? De som jeg fortalte om i stad, bestemmer seg for at de i hvert fall skal ta hevn. Det er ingen som bryr seg om dem allikevel, de klarer ikke å fungere i samfunnet og blir derfor presset ut i kriminalitet. I tillegg mener vi at dette bryter med artikkel 5 i menneskerettighetserklæringen:

«Ingen skal utsettes for tortur eller grusom, umenneskelig og nedverdiggende behandling eller straff».

Are Høidal, som er direktør ved Oslo kretsfengsel, uttalte til Dagsavisen den 4. mars i år:

«Det vi må sørge for, er at ingen får skade av å sitte isolert på varetektscella, men at de føler at de får nødvendig oppfølging fra de ansatte til tross for isolasjonen.»

Hvordan stemmer dette overens med ovennevnte leges påpeking av skadevirkninger, torturkomiteens kritikk og forskning som er gjort på området? Er det mulig ikke å bli skadet? Jeg vil be statsråden se nærmere på dette neste gang vi kommer tilbake til denne saken.

Finn Kristian Marthinsen (KrF): Spørsmålet om Norges bruk av varetekt har vært mye debattert, ikke minst fordi internasjonale kontrollorganer som Den europeiske torturovervåkningskomite og FNs torturkomite har kritisert måten Norge benytter varetekt på.

Kristelig Folkeparti vil understreke at det er viktig for Norge å praktisere varetektsfengsling på en måte som er i overensstemmelse med våre folkerettslige forpliktelser. Slik reglene er i dag, skal en pågrepet person «snarest mulig og så vidt mulig dagen etter pågripelsen» framstilles for forhørsretten. Menneskerettsdomstolen har vurdert det slik at grensen for hvor lenge en person kan være varetektsfengslet før framstilling skjer, varierer fra sak til sak, men at framstilling – alternativt løslatelse – etter fire dager er helt på grensen av hva som kan godtas.

Man kunne være fristet til å tro at hvis vi skal stramme inn på varetektsbruken, bør vi i alle fall ikke forlenge fristen for å framstille pågrepne personer for retten. Men det er etter Kristelig Folkepartis mening sannsynlig at en noe lengre frist enn det vi har i dag, kan være med på å effektivisere ordningen, og i praksis føre til færre dager i varetekt for den som pågripes. Grunnene til det er flere, bl.a. vil politiet få mer tid til å etterforske saken, slik at det raskere blir klart om det er tilstrekkelig grunn til mistanke eller ikke. Etterforskningen kan komme så langt på tre dager at det ikke lenger er fare for bevisforspillelse, og politiet vil ha bedre muligheter for å undersøke alternativer til fengsling, f.eks. behandlingstilbud.

Et annet punkt som jeg vil understreke, er at det faktisk vil bli lettere for retten å sette krav til politiets framdrift og arbeid når fristene er noe lengre. Det er selvfølgelig også motforestillinger mot å innføre lengre frister. Vi er ikke blinde for dem. Men departementet foreslår også andre endringer som skal minske ulempene for den pågrepne, f.eks. vil siktede ha krav på forsvarer på det offentliges bekostning dersom han ikke er løslatt senest dagen etter pågripelsen. Forsvareren vil være med og kontrollere at saken blir forsvarlig behandlet og kan være en pådriver overfor politi- og påtalemyndighet. Det er ikke alltid det vil være praktisk mulig å få retten til å oppnevne forsvarer. I Kristelig Folkeparti er vi derfor tilfreds med at også påtalemyndigheten får adgang til å oppnevne forsvarer.

Vi er også enig i at det ikke bør settes noen maksimumsgrense for varigheten av varetekt, og at fristen til å

varetektsfengsle for fire uker av gangen bør beholdes. En kortere frist kunne føre til merarbeid for politi og påtalemyndighet.

Jeg må også nevne noen av de andre viktige endringene vi i dag går inn for.

Kristelig Folkeparti støtter at det i saker som angår unge lovbrøyttere og der siktede er undergitt varetektsfengsling, settes konkrete frister for når hovedforhandlinger skal være påbegynt. I disse tilfellene er det spesielt viktig at sakene ikke trekker i langdrag. En hurtig saksbehandling kan kanskje være med på å forhindre unge eller nye – eller kanskje en kombinasjon – lovbrøyttere fra en videre kriminell karriere.

En enstemmig komite går inn for å gjøre visse begrensninger i retten til det frie forsvarervalg. Det gjør vi fordi det noen ganger er viktigere at saken kommer opp til behandling enn at siktede får velge forsvarer på øverste hylle. Det er en kjensgjerning at noen forsvarere av typen rikskjendis er ønsket av et stort antall siktede. Når siktede likevel får mulighet til å velge blant dyktige, men mindre profilerte advokater, er ikke siktedes rettssikkerhet i fare, og det er viktig at sakene ikke blir liggende i systemet.

Kristelig Folkeparti synes det er fornuftig med en etterkontroll av lovendringene som vil kunne være med på å belyse de reelle konsekvensene av ordningen. Etterkontroll er også viktig for å fastslå om vi faktisk oppnår det vi ønsker å oppnå. Dersom det ikke skulle være tilfellet, vil Kristelig Folkeparti være åpen for å vurdere spørsmålet på nytt.

Det er bra at vi nå får vedtatt endringer i straffeprosessloven som vil medføre en mer effektiv og hurtigere straffesaksbehandling. Både justiskomiteen, departementet og mange andre som arbeider med denne typen saker, har vært opptatt av å gjøre noe med dagens system. Det sier seg selv at det er uheldig, både for offer og for gjerningsmann, dersom en straffesak blir liggende måneder og år før det skjer noe. Kristelig Folkeparti er glad for at vi i dag har tatt et skritt på veien til en bedre straffesaksbehandling.

Statsråd Odd Einar Dørum: Justisdepartementet har over lang tid arbeidet med tiltak for å korte ned saksbehandlingstiden. Dette viktige arbeidet har vært høyt prioritert. Raskere behandling av straffesaker bedrer muligheten for oppklaring og domfellelse. Videre er det grunn til å tro at en hurtig behandling styrker effekten av straffen. Det er særlig viktig at unge lovbrøyttere dømmes raskt. Dessuten reduseres belastningen for den fornærmede, som raskere vil kunne legge straffesaken bak seg.

Arbeidet med å sikre en raskere straffesaksbehandling har skjedd på mange fronter: ved lovendringer, rutineendringer, kompetansetiltak og IT-tiltak foruten riksadvokatens direktiver om saksbehandlingstiden.

Tallet på hvor mange som ble straffet i fjor, tyder på at de tiltakene som allerede er iverksatt, har virket. 43 000 personer ble straffet her i landet i 2001. Det er en økning på 56 pst. fra året før. Nå er det viktig å videreføre og styrke denne tendensen ved å gjennomføre den sis-

te gruppen av lovtiltak som skal øke tempoet i straffesaksbehandlingen.

Først til de foreslåtte reglene om bruken og varigheten av isolasjon under varetekt.

Isolasjon kan være en stor belastning for den fengslede psykiske helse. Derfor mener jeg at det, i motsetning til i dag, bør være retten som beslutter om en person skal isoleres. I tillegg foreslår jeg at retten skal fastsette en tidsfrist for isolasjonen på maksimalt to uker. Fristen kan forlenges av retten, normalt med to uker av gangen.

For å hindre at isolasjonen går ut over den fengslede psykiske helse, bør det fastsettes en maksimumsgrense for hvor lenge en person kan holdes isolert. Grensen bør være avhengig av hvor alvorlig forbrytelse vedkommende er siktet for.

Forslaget til regulering av bruk av isolasjon ble presentert for FNs torturkomite da Norge ble eksaminert den 6. og 7. mai i år. Komiteen var tilfreds med forslaget.

Så til tiltakene for å øke tempoet i straffesaksbehandlingen.

Jeg går for det første inn for at fristen for fremstilling for fengsling unntaksvis kan forlenges til tre dager. Hensikten er å redusere behovet for varetektsfengsling. Politiet skal få tid til å sjekke en siktet ut av saken og sikre viktige bevis før fremstillingsfristen går ut. I en del saker vil det dermed ikke lenger være behov for å varetektsfengse den siktede.

Det er en klar forutsetning for forslaget at bruken av politiarrest ikke skal øke. I dag er instruksjonen at overføring fra politiarrest til fengsel skal skje senest dagen etter at retten har avsagt fengslingskjennelse. For å sikre at en utvidet fremstillingsfrist ikke fører til utvidet bruk av politiarrest, er det tatt inn en forskriftshjemmel i forslaget til § 183. Dermed kan det gis forskrift om hvor raskt den fengslede må overføres fra politiarrest til fengsel etter pågripelsen.

Samtidig er det, som enkelte talere har vært inne på, foreslått innført en evaluering av ordningen etter ett år som skal fullføres etter to år. Det er et raskere opplegg enn det man foreslo før, for å være sikker på at forslaget virker etter hensikten, og at man ikke går fram på en måte som krenker viktige rettssikkerhetshensyn.

For det andre foreslår jeg at det skal innføres frister for å avholde hovedforhandling. I de sakene der den siktede er under 18 år eller er varetektsfengslet, skal hovedforhandlingen normalt påbegynnes innen seks uker etter at saken kom inn for tingretten, og åtte uker etter at anken til lagmannsretten ble besluttet henvist.

Videre fremmer jeg et forslag om at det frie forsvarervalget begrenses noe. Årsaken er at en del siktede velger populære forsvarere, som ikke har mulighet til å stille i retten før om lenge. Valget av forsvarer bør ikke føre til en forsinkelse av betydning av saken. Men hovedregelen vil fremdeles være fritt forsvarervalg.

På etterforskningsstadiet går jeg inn for at vitner får plikt til å møte for politiet. Derimot foreslår jeg ikke at vitnene skal ha plikt til å forklare seg. Først når man har evaluert virkningene av møteplikten, har man grunnlag for å vurdere om det også er behov for forklaringsplikt.

Stortinget har allerede behandlet flere lovsaker som skal sikre hurtigere straffesaksbehandling. Med den lovsaken som nå er til behandling, er det meste av lovarbeidet avsluttet i denne omgangen. De spørsmål som gjenstår, er det gjort rede for i proposisjonen. Departementet vil imidlertid også i tiden framover følge utviklingen nøye.

La meg så knytte noen bemerkninger til slutt til debatten om naskeri. Det må være grunn til å minne om, slik det også er trukket fram i proposisjonen, at den form for borgerarrest som her er omtalt, eksisterer allerede i dag på gitte vilkår. Det som skjer, er at det gis en anledning til det, men det er en anledning. Og anledningen er ikke slik at man f.eks. kan holde noen tilbake over lengre tid, det gjelder klare spilleregler for det.

Grunnen til at dette temaet reises, er todelt. For det første er naskeri et betydelig problem for handels- og servicenæringen, ikke minst i bykjernen i våre store byer. For det andre er det situasjoner hvor kanskje spesielt unge lovbytere ved at de blir utsatt for en reaksjon, kan bli stoppet veldig tidlig i sin karriere. Det at du blir utsatt for en reaksjon, betyr ikke at du behandles på en uklok måte. Det viktigste er at du blir sett tidlig, slik at det som kunne ende galt, det som kunne ende i en langt alvorligere sak, reageres det på. Det er iallfall fra mitt ståsted et viktig hensyn, sammen med det hensynet som ligger i at vi ikke kan ha den rettstilstand at det bare er å sette en kultur hvor man kan forsyne seg og tro at man kan slippe unna med det. Men som sagt: Det er veldig klare regler for den ordningen som er fremmet, og de vil vi selvfølgelig følge.

Når jeg ikke har gått inn for en legitimasjonsplikt, er det rett og slett fordi det ikke er alle som går med legitimasjonspapirer på seg. Jeg vil i hvert fall ikke gå inn for obligatorisk bæring av legitimasjonspapirer i Norge.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3. (Votering, se side 449)

S a k n r . 4

Innstilling fra justiskomiteen om lov om endringer i rettergangslovgivningen m.m. (bortfall av funksjonsbetegnelser på domstolene m.m.) (Innst. O. nr. 61 (2001-2002), jf. Ot.prp. nr. 65 (2001-2002))

André Kvakkestad (FrP) (ordfører for saken): Denne innstillingen er enstemmig, så det blir neppe noen nevneverdig debatt om dette.

Dette er en forlengelse av ønsket om forenkling, som også må ses i forhold til at man ønsker ett sted å kunne henvende seg, og én adresse å sende sine henvendelser til. Og så får domstolene selv internt vurdere hvordan de har sin ordinære arbeidsfordeling.

Grunnen til at jeg valgte å ta ordet, er at det spesielt fra Oslo har kommet spørsmål om det vil være hensiktsmessig å foreta denne justeringen før en har tatt stilling til hvordan de tre førsteinstansdomstolene i Oslo skal organiseres i fremtiden. I den forbindelse er det gitt depar-

tementet en mulighet for å løse dette ved å la Oslo få utsette dette til denne avgjørelsen er tatt, og jeg går ut fra at departementet vil komme til å se nøye på det og etterkomme dette. Og så vil selvfølgelig Oslo naturlig falle inn når det eventuelt er riktig tid.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4. (Votering, se side 453)

Å g o t V a l l e gjeninntok her presidentplassen.

Etter at det var ringt til votering i fem minutter, uttalte **presidenten:** Odelstinget skal da votere i sakene nr. 1–4.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt fram ti forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Gunn Karin Gjøl på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 2–5, fra Jan Arild Ellingsen på vegne av Fremskrittspartiet
- forslagene nr. 6–8, fra Inga Marte Thorkildsen på vegne av Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 9 og 10, fra Jan Simonsen.

Presidenten tar først for seg forslagene nr. 1, 4, 5, 7, 8, 9 og 10.

Forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om en kvitteringsordning for politiet som sikrer at personer som visiteres får en kvittering på stedet, hvor type kontroll, dato for kontrollen, tid, sted og tjenestenummer til den som kontrollerer, framgår av kvitteringen.»

Forslag nr. 4, fra Fremskrittspartiet, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme de nødvendige forslag slik at strafferammen for de alvorligste forbrytelsene i straffeloven økes fra 21 års fengsel til 30 års fengsel.»

Forslag nr. 5, fra Fremskrittspartiet, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendige forslag for å begrense domstolenes adgang til å idømme betinget straff i grove voldssaker.»

Forslag nr. 7, fra Sosialistisk Venstreparti, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen foreslå endringer i våpenloven slik at ervervstillatelse for våpen må fornyes hvert 5. år.»

Forslag nr. 8, fra Sosialistisk Venstreparti, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen endre våpenforskriften slik at det stilles krav om 6 måneders aktivt medlemskap i skytterlag før man får samtykke til erverv av gevær.»

Forslag nr. 9, fra representanten Jan Simonsen, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme de nødvendige forslag slik at overlagt drap kan straffes med fengsel på

livstid, og forsettelig drap kan straffes med fengsel i inntil 30 år.»

Forslag nr. 10, fra representanten Jan Simonsen, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendige forslag slik at det ikke blir adgang til å idømme betinget straff i grove voldssaker.»

Presidenten: Disse forslagene blir i samsvar med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

l o v

om endringer i straffeloven og politiloven (tiltak mot ulovlig bruk av kniv og skytevåpen)

I

Almindelig borgerlig Straffelov 22. mai 1902 nr. 10 (straffeloven) endres slik:

§ 161 skal lyde:

Med fengsel inntil 6 år straffes den som i den hensikt å begå en forbrytelse, anskaffer, tilvirker eller oppbevarer

- a) *skytevåpen, våpendeler, ammunisjon eller sprengstoff, eller*
- b) *særlig utstyr for å tilvirke eller anvende slike gjenstander.*

Under særdeles skjerpene omstendigheter kan fengsel inntil 10 år idømmes.

Medvirkning straffes på samme måte.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

§ 352 a første punktum skal lyde:

Med bøter eller fengsel inntil 6 måneder eller begge deler straffes den som forsettlig eller grovt uaktsomt på offentlig sted bærer kniv eller et lignende skarpt redskap som er egnet til bruk ved legemskrenkninger.

§ 385 skal lyde:

Med bøter eller fengsel inntil 6 måneder eller begge deler straffes den som under slagsmål griper til kniv eller annet særlig farlig redskap.

Presidenten: Her foreligger det et avvikende forslag. Det er forslag nr. 3, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«I Almindelig borgerlig Straffelov 22. mai 1902 nr. 10 (straffeloven) gjøres følgende endringer:

§ 352 a første punktum skal lyde:

Med fengsel inntil 1 år straffes den som forsettlig eller grovt uaktsomt på offentlig sted bærer kniv eller

lignende skarpt redskap som er egnet til bruk ved le-
gemskrenkelser.

§ 385 skal lyde:

Med fengsel inntil 2 år straffes den som under
slagsmål griper til kniv eller annet særlig farlig red-
skap.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling
og forslaget fra Fremskrittspartiet bifaltes innstillingen
med 64 mot 12 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.44.03)

Videre var innstillet:

II

Lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet (politiloven)
endres slik:

§ 7 annet ledd skal lyde:

Politiet kan i slike tilfeller blant annet regulere ferdse-
len, forby opphold i bestemte områder, *visitere person
eller kjøretøy*, uskadeliggjøre eller ta farlige gjenstander i
forvaring, avvise, bortvise, fjerne eller anholde personer,
påby virksomhet stanset eller endret, ta seg inn på privat
eiendom eller område eller påby områder *evakuert*.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

Ny § 7 a skal lyde:

§ 7 a. *Visitasjon for å avdekke våpen*

*Politiet kan på offentlig sted visitere person eller kjø-
retøy når det er grunn til å undersøke om noen er i besit-
telse av eller oppbevarer våpen. Slik visitasjon kan bare
foretas for å hindre straffbare handlinger som krenker
noens liv, helse eller frihet, og bare*

- a) *i situasjoner eller på steder hvor slike straffbare
handling erfaringsmessig finner sted, eller*
- b) *i situasjoner eller på steder hvor det er grunn til å
anta at noen planlegger eller forbereder slike straff-
bare handlinger.*

*Visitasjonen skal gjennomføres så hensynfullt og
skånsomt som mulig.*

*Med våpen menes i denne paragrafen våpen og andre
gjenstander som omfattes av våpenlovgivningen, kniv
eller lignende skarpt redskap som det er forbudt å bære
på offentlig sted, jf. straffeloven § 352 a, og andre farlige
gjenstander som kan tas i forvaring etter politiloven § 7.*

*Beslutningen om visitasjon i medhold av paragrafen
her treffes av politimesteren eller den han bemyndiger.
Beslutningen skal nedtegnes og begrunnes skriftlig, så
vidt mulig før visitasjon skjer. Beslutningen skal gjelde
for et nærmere angitt tidsrom.*

Presidenten: Her foreligger det et avvikende forslag.
Det er forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet. Forslaget ly-
der:

«I lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet (politiloven)
skal ny § 7 a lyde:

Politiet kan på offentlig sted visitere person eller
kjøretøy når det er grunn til å undersøke om noen er i
besittelse av eller oppbevarer våpen. Med våpen men-
nes skytevåpen eller våpen det er forbudt å inneha i
medhold av våpenlovgivningen. Videre menes kniv
eller lignende skarpt redskap som er forbudt å bære på
offentlig sted i medhold av straffeloven § 352 a, eller
farlige gjenstander som kan tas i forvaring i medhold
av politiloven § 7.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling
og forslaget fra Fremskrittspartiet bifaltes innstillingen
med 64 mot 12 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.44.44)

Videre var innstillet:

Overskriften i § 10 skal lyde:

§ 10. *Etterfølgende visitasjon m.v.*

§ 10 a oppheves.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Forslag nr. 6, fra Sosialistisk Venstre-
parti, som gjelder lov om skytevåpen og ammunisjon, tas
opp til votering. Forslaget lyder:

«I lov 9. juni 1961 nr. 1 om skytevåpen og ammu-
nisjon m.v. gjøres følgende endring:

§ 33 første ledd første punktum skal lyde:

Den som forsettlig eller grovt uaktsomt overtrer be-
stemmelser gitt i eller i medhold av denne lov, straffes
med bøter eller fengsel i inntil 6 måneder, hvis ikke
overtredelsen rammes av et strengere straffebud.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 66 mot
10 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.45.20)

Videre var innstillet:

III

Loven trer i kraft straks.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det voterer over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten er det satt fram tolv forslag. Det er

- forslagene nr. 1 og 2, fra Carsten Dybevig på vegne av Høyre og Kristelig Folkeparti
- forslag nr. 3, fra Knut Storberget på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 4, fra Knut Storberget på vegne av Arbeiderpartiet
- forslagene nr. 6 og 7, fra Jan Arild Ellingsen på vegne av Fremskrittspartiet
- forslagene nr. 8–12, fra Inga Marte Thorkildsen på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Presidenten gjør oppmerksom på at Arbeiderpartiets forslag nr. 5, som står i innstillingen, ikke er framsatt.

Forslag nr. 6, fra Fremskrittspartiet, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen foreta nødvendige lovendringer slik at romavlytting kan benyttes i forbindelse med etterforskning av straffbare forhold relatert til straffeloven §§ 147 a og 147 b.»

Forslag nr. 8, fra Sosialistisk Venstreparti, lyder:

«Stortinget ber Regjeringa arbeide for at CTC, FNs Counter Terrorism Committee, tilføres menneskerettighetskompetanse.»

Disse forslagene blir i samsvar med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

L o v

om endringer i straffeloven og straffeprosessloven mv.

(lovtiltak mot terrorisme – gjennomføring av FN-konvensjonen 9. desember 1999 om bekjempelse av finansiering av terrorisme og FNs sikkerhetsråds resolusjon 1373 28. september 2001)

I

I straffeloven 22. mai 1902 nr. 10 gjøres følgende endringer:

§ 12 første ledd nr. 3 bokstav a skal lyde:

- a) hører blant de som omhandles i denne lov kapittel 8, 9, 10, 11, 12, 14, 17, 18, 20, 23, 24, 25, 26 eller 33, eller §§ 135, 141, 142, 144, 147 a, 147 b, 169, 192 til 195, 197 til 199, 202, 203, 204 første ledd bokstav d, 222 til 225, 227 til 235, 238, 239, 242 til 245, 291, 292, 294 nr. 2, 317, 326 til 328, 330 siste ledd, 338, 367 til 370, eller 423, og i hvert fall når den

§ 12 første ledd nr. 4 bokstav a skal lyde:

- a) hører blant dem som omhandles i denne lov §§ 83, 88, 89, 90, 91, 91 a, 93, 94, 98 til 104 a, 110 til 132, 147 a, 147 b, 148, 149, 150, 151 a, 152 første jf annet ledd, 152 a, 152 b, 153 første til fjerde ledd, 154, 159, 160, 161, 169, 174 til 178, 182 til 185, 187, 189, 190, 192 til 195, 217, 220, 221, 222 til 225, 227 til 229, 231 til 235, 238, 239, 243, 244, 256, 258, 266 til 269, 271, 276, 291, 292, 324, 325, 328, 415 eller 423 eller loven om forsvarshemmeligheter §§ 1, 2, 3 eller 5,

Presidenten: Her foreligger et avvikende forslag. Det er forslag nr. 9, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«I straffeloven 22. mai 1902 nr. 10 gjøres følgende endringer:

§ 12 første ledd nr. 3 bokstav a skal lyde:

- a) hører blant de som omhandles i denne lov kapittel 8, 9, 10, 11, 12, 14, 17, 18, 20, 23, 24, 25, 26 eller 33, eller §§ 135, 141, 142, 144, 147 b, 169, 192 til 195, 197 til 199, 202, 203, 204 første ledd bokstav d, 222 til 225, 227 til 235, 238, 239, 242 til 245, 291, 292, 294 nr. 2, 317, 326 til 328, 330 siste ledd, 338, 367 til 370, eller 423, og i hvert fall når den

§ 12 første ledd nr. 4 bokstav a skal lyde:

- a) hører blant dem som omhandles i denne lov §§ 83, 88, 89, 90, 91, 91 a, 93, 94, 98 til 104 a, 110 til 132, 147 b, 148, 149, 150, 151 a, 152 første, jf. annet ledd, 152 a, 152 b, 153 første til fjerde ledd, 154, 159, 160, 161, 169, 174 til 178, 182 til 185, 187, 189, 190, 192 til 195, 217, 220, 221, 222 til 225, 227 til 229, 231 til 235, 238, 239, 243, 244, 256, 258, 266 til 269, 271, 276, 291, 292, 324, 325, 328, 415 eller 423 eller loven om forsvarshemmeligheter §§ 1, 2, 3 eller 5,»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Sosialistisk Venstreparti bifaltes innstillingen med 63 mot 13 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.47.31)

Videre var innstillet:

§ 104 a skal lyde:

Den som danner eller deltar i *en* privat organisasjon av militær karakter eller som *rekrutterer medlemmer til eller støtter en* slik organisasjon, straffes med fengsel inntil 2 år. Råder organisasjonen eller dens medlemmer over forråd av våpen eller sprengstoff, *har organisasjonen medlemmer under 18 år, bruker den personer under 18 år under fiendtligheter* eller foreligger det andre særlig skjerpene omstendigheter, er straffen fengsel inntil 6 år.

På samme måte straffes den som danner, deltar i, *rekrutterer medlemmer til* eller støtter *en* forening eller sammenslutning som har til formål ved sabotasje, maktanvendelse eller andre ulovlige midler å forstyrre samsfunnsordenen eller å oppnå innflytelse i offentlige anlig-

gender dersom foreningen eller sammenslutningen har tatt skritt for å realisere formålet med ulovlige midler.

§ 132 b skal lyde:

Den som handler i strid med pålegg om taushet fastsatt i medhold av straffeprosessloven §§ 200 a, 202 g, 208 a, 210 a, jf 208 a eller 210 c, straffes med bøter eller med fengsel inntil 2 år.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

Ny § 147 a skal lyde:

En straffbar handling som nevnt i §§ 148, 151 a, 151 b første ledd jf. tredje ledd, 152 annet ledd, 152 a annet ledd, 152 b, 153 første til tredje ledd, 153 a, 154, 223 annet ledd, 224, 225 første eller annet ledd, 231 jf. 232, eller 233 anses som en terrorhandling og straffes med fengsel inntil 21 år når handlingen er begått med det forsett

a) *å forstyrre alvorlig en funksjon av grunnleggende betydning i samfunnet, som for eksempel lovgivende, utøvende eller dømmende myndighet, energiforsyning, sikker forsyning av mat eller vann, bank- og pengevesen eller helseberedskap og smittevern,*

Presidenten: Sosialistisk Venstreparti har varslet at de går imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 66 mot 10 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 15.48.11)

Videre var innstillet under ny § 147 a:

b) *å skape alvorlig frykt i en befolkning, eller*

Presidenten: Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti har varslet at de går imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 49 mot 27 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 15.48.36)

Videre var innstillet under ny § 147:

c) *urettmessig å tvinge offentlige myndigheter eller en mellomstatlig organisasjon til å gjøre, tåle eller unnlate noe av vesentlig betydning for landet eller organisasjonen, eller for et annet land eller en annen mellomstatlig organisasjon.*

Straffen kan ikke settes under minstestrafen som er bestemt i straffebudene som er nevnt i første punktum.

Med fengsel inntil 12 år straffes den som med slikt forsett som nevnt i første ledd, truer med å begå en straffbar handling som nevnt i første ledd, under slike omstendigheter at trusselen er egnet til å fremkalle alvorlig frykt. Får trusselen en følge som nevnt i første ledd bokstavene a, b eller c, kan fengsel inntil 21 år idømmes. Medvirkning straffes på samme måte.

Presidenten: Her vil presidenten gjøre oppmerksom på en rettelse. Setningen etter bokstav c som begynner med «(Straffen kan ikke...)», hører til i første ledd.

Sosialistisk Venstreparti har varslet at de også her går imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling – med den foretatte rettelse – bifaltes med 66 mot 10 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.49.15)

Videre var innstillet under ny § 147:

Med fengsel inntil 12 år straffes den som planlegger eller forbereder en terrorhandling som nevnt i første ledd, ved å inngå forbund med noen om å begå en slik handling.

Presidenten: Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti har varslet at de går imot innstillingen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 49 mot 27 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 15.49.37)

Videre var innstillet:

Ny § 147 b skal lyde:

Med fengsel inntil 10 år straffes den som fremskaffer eller samler inn penger eller andre formuesgoder, med det forsett at formuesgodene helt eller delvis skal finansiere terrorhandlinger eller andre overtredelser av § 147 a.

På samme måte straffes den som stiller penger eller andre formuesgoder, eller banktjenester eller andre finansielle tjenester til rådighet for

a) *en person eller et foretak som begår eller forsøker å begå lovbrudd som nevnt i § 147 a,*

b) *et foretak som noen som nevnt i bokstav a eier eller har kontroll over, eller*

c) *et foretak eller en person som handler på vegne av eller på instruks fra noen som nevnt i bokstavene a eller b.*

Medvirkning straffes på samme måte.

Presidenten: Her foreligger et avvikende forslag. Det er forslag nr. 9, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Ny § 147 b skal lyde:

Med fengsel inntil 10 år straffes den som fremskaffer eller samler inn penger eller andre formuesgoder, med den hensikt at formuesgodene helt eller delvis skal finansiere overtredelser som nevnt i straffeloven §§ 148, 151 a, 151 b første ledd, jf. tredje ledd, § 152 annet ledd, § 152 a annet ledd, § 152 b, § 153 første til tredje ledd, § 153 a, § 154, § 223 annet ledd, § 224, § 225 første eller annet ledd, § 231, jf. § 232, eller § 233.

På samme måte straffes den som stiller penger eller andre formuesgoder, eller banktjenester eller andre finansielle tjenester til rådighet for

- a) en person eller et foretak som begår eller forsøker å begå lovbrudd som nevnt i første ledd,
- b) et foretak som noen som nevnt i bokstav a eier eller har kontroll over, eller
- c) et foretak eller en person som handler på vegne av eller på instruks fra noen som nevnt i bokstavene a eller b.

Medvirkning straffes på samme måte.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Sosialistisk Venstreparti bifaltes innstillingen med 63 mot 13 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.50.12)

Videre var innstillet:

II

I lov 3. mars 1961 nr. 1 om utlevering av lovbrøyttere til Danmark, Finland, Island og Sverige gjøres følgende endringer:

§ 12 første ledd første punktum skal lyde:

Til fremme av undersøkelsen og for å sikre utlevering kan de tvangsmidler som er nevnt i straffeprosessloven kap 14, 15, 15 a, 15 b, 16, 16 a og 16 b anvendes i samme utstrekning som i saker angående lovovertrедelser av tilsvarende art som forfølges her i riket.

§ 16 første ledd første punktum skal lyde:

Overfor den som i en av de stater som er nevnt i § 1 er etterlyst for straffbar handling som etter denne lov kan begrunne utlevering, kan det anvendes tvangsmidler etter straffeprosessloven kap 14, 15, 15 a, 15 b, 16, 16 a og 16 b i samme utstrekning som i saker angående lovovertrедelser av tilsvarende art som forfølges her i riket.

III

I utleveringsloven 13. juni 1975 nr. 39 gjøres følgende endringer:

§ 15 nr. 1 første punktum skal lyde:

Til fremme av undersøkelsen og for å sikre utlevering kan de tvangsmidler som er nevnt i straffeprosessloven

kapitler 14, 15, 15 a, 15 b, 16, 16 a og 16 b anvendes i samme utstrekning som i saker angående lovbrudd av tilsvarende art som forfølges her i riket.

§ 20 nr. 1 første punktum skal lyde:

Når en person i fremmed stat er siktet, tiltalt eller domfelt for en straffbar handling som kan begrunne utlevering etter denne lov, kan tvangsmidler etter straffeprosessloven kapitler 14, 15, 15 a, 15 b, 16, 16 a og 16 b anvendes overfor ham i samme utstrekning som i saker angående lovbrudd av tilsvarende art som forfølges her i riket, såfram kompetent myndighet i den fremmede stat ber om det før utleveringsbegjæring er framsatt.

§ 24 nr. 1 skal lyde:

Til bruk for straffesak i fremmed stat kan det på begjæring bestemmes at tvangsmidler som nevnt i straffeprosessloven kapitler 15, 15 a, 15 b, 16, 16 a, 16 b og 17, skal kunne anvendes på samme måte som i saker om lovbrudd av tilsvarende art som forfølges her i riket.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

IV

I straffeprosessloven 22. mai 1981 nr. 25 gjøres følgende endringer:

§ 100 a første ledd skal lyde:

Når forhørsretten behandler en sak etter §§ 200 a, 202 c, 202 e, 208 a, 210 a, 210 c, 216 a eller 216 b, skal retten straks oppnevne offentlig forsvarer for den mistenkte.

Presidenten: Her foreligger et avvikende forslag. Det er forslag nr. 1, fra Høyre og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«I straffeprosessloven 22. mai 1981 nr. 25 gjøres følgende endring:

§ 100 a første ledd skal lyde:

Når forhørsretten behandler en sak etter §§ 200 a, 202 c, 202 e annet ledd, 208 a, 210 a, 210 c, 216 a eller 216 b, skal retten straks oppnevne offentlig forsvarer for den mistenkte.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Høyre og Kristelig Folkeparti bifaltes innstillingen med 44 mot 32 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.50.55)

Videre var innstillet:

Nytt kapittel 15 b skal lyde:

Kapittel 15 b. Båndlegging av formuesgoder.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

§ 202 d.

Når noen med skjellig grunn mistenkes for overtredelse av eller forsøk på overtredelse av straffeloven §§ 147 a eller 147 b, kan sjefen eller den stedfortredende sjefen for Politiets sikkerhetstjeneste, eller en statsadvokat, beslutte å båndlegge formuesgoder som tilhører

- a) den mistenkte
- b) et foretak som den mistenkte eier eller har kontroll over, eller
- c) et foretak eller en person som handler på vegne av eller på instruks fra noen som nevnt i bokstav a eller b.

Formuesgoder som er nødvendige til underhold av den beslutningen retter seg mot, hans husstand eller noen han forsørger, kan ikke båndlegges.

Beslutningen skal være skriftlig, identifisere den mistenkte og kort beskrive grunnlaget for beslutningen.

Presidenten: Her foreligger et avvikende forslag. Det er forslag nr. 10, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget vedrører innledningen i første ledd og lyder:

«I straffeprosessloven 22. mai 1981 nr. 25 gjøres følgende endringer:

Ny § 202 d første ledd, innledningen, skal lyde:

Når noen med skjellig grunn mistenkes for overtredelse av eller forsøk på overtredelse av straffeloven § 147 b, kan sjefen eller den stedfortredende sjefen for Politiets sikkerhetstjeneste, eller en statsadvokat, beslutte å båndlegge formuesgoder som tilhører»

V o t e r i n g :

1. Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Sosialistisk Venstreparti til innledningen i første ledd bifaltes innstillingen med 62 mot 14 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 15.51.38)
2. Komiteens innstilling til resten av § 202 d bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

§ 202 e.

Påtalemyndigheten skal snarest mulig og senest innen syv dager etter at den har truffet beslutning etter § 202 d, bringe saken inn for forhørsretten, som ved kjennelse avgjør om beslutningen skal opprettholdes. Domstolloven § 149 første ledd gjelder tilsvarende. Opprettholder retten beslutningen, fastsetter den samtidig en bestemt tidsfrist for båndleggingen. § 185 første ledd gjelder tilsvarende. Før retten treffer kjennelsen, skal den mistenkte og andre som saken gjelder, varsles og gis anledning til å uttale seg.

Presidenten: Her foreligger det et avvikende forslag. Det er forslag nr. 3, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«I straffeprosessloven 22. mai 1981 nr. 25 gjøres følgende endring:

Ny § 202 e første ledd skal lyde:

Påtalemyndigheten skal snarest mulig og senest innen syv dager etter at den har truffet beslutning etter § 202 d, bringe saken inn for forhørsretten, som ved kjennelse avgjør om beslutningen skal opprettholdes. Også mistenkte og dennes forsvarer kan kreve at det blir holdt rettsmøte til behandling av spørsmålet om båndlegging. Domstolloven § 149 første ledd gjelder tilsvarende. Opprettholder retten beslutningen, fastsetter den samtidig en bestemt tidsfrist for båndleggingen. § 185 første ledd gjelder tilsvarende. Før retten treffer kjennelsen, skal den mistenkte og andre som saken gjelder, varsles og gis anledning til å uttale seg.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti bifaltes innstillingen med 45 mot 31 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 15.52.20)

Videre var innstillet under § 202 e:

Er det strengt nødvendig av hensyn til etterforskningen, kan retten beslutte at varsel som nevnt i første ledd skal unnlates og underretning om kjennelsen utsettes. I så fall skal retten i kjennelsen sette en frist for når underretning skal skje. Fristen skal ikke overstige fire uker, men kan forlenges av retten ved kjennelse med inntil fire uker om gangen. Når fristen løper ut, skal den mistenkte og andre som saken gjelder, underrettes om kjennelsen og om at de kan kreve at retten avgjør om båndleggingen skal opprettholdes.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

§ 202 f.

Dersom retten beslutter å båndlegge formuesgoder etter § 202 d, skal påtalemyndigheten snarest mulig vurdere om det er grunnlag for å ta beslag eller heftelse i formuesgodene, jf. kapittel 16 og 17. Dersom vilkårene for å båndlegge ikke lenger er oppfylt, skal båndleggingen uten ugrunnet opphold oppheves. Båndleggingen faller senest bort når saken er endelig avgjort.

§ 202 g.

Påtalemyndigheten kan pålegge andre enn dem som er nevnt i § 122 første og annet ledd å yte nødvendig bistand for å båndlegge et formuesgode. Er det aktuelt å begjære utsatt underretning etter § 202 e annet ledd, kan

påtalemyndigheten pålegge andre enn dem som er nevnt i § 122 første og annet ledd å bevare taushet om beslutningen om å båndlegge formuesgodet inntil utsatt underretning blir gitt. Når taushetsplikten har opphørt, skal påtalemyndigheten snarest mulig varsle den som har fått slikt pålegg.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

V

I finansieringsvirksomhetsloven 10. juni 1988 nr. 40 gjøres følgende endring:

§ 2-17 tredje ledd første punktum skal lyde:

Dersom en finansinstitusjon har mistanke om at en transaksjon har tilknytning til utbytte av en straffbar handling, eller til forhold som rammes av straffeloven § 147 a eller § 147 b, plikter den å foreta nærmere undersøkelser for å få bekreftet eller avkreftet mistanken.

Presidenten: Her foreligger et avvikende forslag. Det er forslag nr. 11, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«I finansieringsvirksomhetsloven 10. juni 1988 nr. 40 gjøres følgende endringer:

§ 2-17 tredje ledd første punktum skal lyde:

Dersom en finansinstitusjon har mistanke om at en transaksjon har tilknytning til utbytte av en straffbar handling, eller til forhold som rammes av straffeloven § 147 b, plikter den å foreta nærmere undersøkelser for å få bekreftet eller avkreftet mistanken.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Sosialistisk Venstreparti bifaltes innstillingen med 62 mot 14 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.53.10)

Videre var innstillet:

VI

I utlendingsloven 24. juni 1988 nr. 64 gjøres følgende endringer:

Presidenten: Her foreligger to avvikende forslag. Det er forslag nr. 2, fra Høyre og Kristelig Folkeparti, og forslag nr. 4, fra Arbeiderpartiet.

Presidenten vil først ta opp forslag nr. 4, fra Arbeiderpartiet, som går ut på at saken under VI sendes tilbake til Regjeringen. Forslaget lyder:

«Ot.prp. nr. 61 (2001-2002) om lov om endringer i straffeloven og straffeprosessloven mv. (lovtiltak mot terrorisme – gjennomføring av FN-konvensjonen 9. desember 1999 om bekjempelse av finansiering av

terrorisme og FNs sikkerhetsråds resolusjon 1373 28. september 2001) lovforslaget VI om endringer i utlendingsloven – sendes tilbake til Regjeringen.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble med 55 mot 21 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.53.58)

Knut Storberget (A) (fra salen):President!

Presidenten: Knut Storberget – til stemmeforklaring.

Knut Storberget (A): Siden vårt tilbakesendingsforslag har falt, vil jeg anbefale vår gruppe å støtte innstillingen, og også forslag nr. 2, fra Høyre og Kristelig Folkeparti.

Videre var innstillet:

§ 29 første ledd bokstav d skal lyde:

d) når hensynet til rikets sikkerhet gjør det *nødvendig*,

§ 29 første ledd ny bokstav e skal lyde:

e) *når utlendingen har overtrådt straffeloven §§ 147 a eller 147 b, eller har gitt trygt tilholdssted til noen som utlendingen kjenner til at har begått en slik forbrytelse.*

§ 30 annet ledd skal lyde:

Utlending som fyller kravene til å få bosettingstillatelse, kan bare bortvises eller utvises

a) når hensynet til rikets sikkerhet gjør det nødvendig, *jfr.* § 29 første ledd bokstav d,

b) når utlendingen har sonet eller er ilagt straff for forhold som etter norsk lov kan føre til fengselsstraff i tre år eller mer eller som gjelder overtredelse av straffeloven §§ 162 og 317 *jfr.* 162, og dette er skjedd for mindre enn fem år siden i utlandet eller for mindre enn ett år siden her i riket. Tilsvarende gjelder ved ilagt særreaksjon som følge av straffbare forhold som *nevnt*,

c) *når utlendingen har overtrådt straffeloven §§ 147 a eller 147 b, eller har gitt trygt tilholdssted til noen som utlendingen kjenner til at har begått en slik forbrytelse, jfr. § 29 første ledd bokstav e.*

§ 58 tredje ledd skal lyde:

Utlending som omfattes av EØS-avtalen, kan utvises når utlendingen har overtrådt straffeloven §§ 147 a eller 147 b, eller har gitt trygt tilholdssted til noen som utlendingen kjenner til at har begått en slik forbrytelse.

Nåværende tredje til sjuende ledd blir fjerde til nytt åttende ledd.

Presidenten: Arbeiderpartiet støtter innstillingen, mens Sosialistisk Venstreparti går imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 66 mot 10 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 15.55.07)

Presidenten: Forslag nr. 2, fra Høyre og Kristelig Folkeparti, tas opp til votering. Forslaget lyder:

«I utlendingsloven 24. juni 1988 nr. 64 gjøres følgende endringer:

§ 29 annet ledd første punktum skal lyde:

Utvisning etter første ledd bokstav a, b, c og e besluttes ikke dersom det i betraktning av forholdets alvor og utlendings tilknytning til riket vil være et uforholdsmessig tiltak overfor utlendingen selv eller de nærmeste familiemedlemmene.

§ 30 tredje ledd skal lyde:

Utvisning etter annet ledd bokstav b eller c besluttes ikke dersom det i betraktning av forholdets alvor og utlendings tilknytning til riket vil være et uforholdsmessig tiltak overfor utlendingen selv eller de nærmeste familiemedlemmene.»

Arbeiderpartiet vil støtte forslaget, og presidenten formoder at Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti vil gå imot. – Det stemmer.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre og Kristelig Folkeparti bifaltes med 49 mot 27 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.55.47)

Presidenten: Presidenten vil nå ta opp forslag nr. 7, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«I utlendingsloven 24. juni 1988 nr. 64 § 58 gjøres følgende endringer:

Nåværende tredje ledd blir fjerde ledd.

Nåværende fjerde ledd blir femte ledd og skal lyde:

Med unntak for tilfeller som nevnt i tredje ledd besluttes ikke utvisning dersom det i betraktning av forholdets alvor og utlendings tilknytning til riket vil være et uforholdsmessig tiltak overfor utlendingen selv eller de nærmeste familiemedlemmene.

Femte til sjuende ledd blir sjette til nye åttende ledd.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 63 mot 13 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.56.17)

Videre var innstillet:

VII

I politiloven 4. august 1995 nr. 53 gjøres følgende endring:

§ 17 b første ledd nr. 5 første punktum skal lyde:

5. sabotasje og politisk motivert vold eller tvang, *eller overtredelser av straffeloven §§ 147 a og 147 b.*

Presidenten: Her foreligger et avvikende forslag. Det er forslag nr. 12, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«I politiloven 4. august 1995 nr. 53 gjøres følgende endringer:

§ 17 b første ledd nr. 5 første punktum skal lyde:

5. sabotasje og politisk motivert vold eller tvang, eller overtredelser av straffeloven § 147 b.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Sosialistisk Venstreparti bifaltes innstillingen med 62 mot 14 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.56.49)

Videre var innstillet:

VIII

I lov 15. juni 2001 nr. 65 om gjennomføring av Roma-vedtektene gjøres følgende endring:

§ 16 oppheves.

IX

Ikrafttredelse

Loven her trer i kraft straks. Fra samme tidspunkt oppheves provisorisk anordning 5. oktober 2001 om forbud mot finansiering av terrorisme m.m.

Fra det tidspunkt lov ... om endringer i rettegangslovgivningen m.m. (bortfall av funksjonsbetegnelser på domstolene m.m.) trer i kraft, skal henvisningen til forhørsretten i straffeprosessloven § 202e, første ledd endres til tingretten.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes med 66 mot 10 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.57.31)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Under debatten har Gunn Karin Gjøl satt fram et forslag på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til lov

L o v
om endringer i straffeprosessloven mv.
(hurtigere straffesaksbehandling, varetektsfengsling
i isolasjon mv.)

I

I straffeloven 22. mai 1902 nr. 10 gjøres disse endringer:

§ 60 første ledd nytt annet punktum skal lyde:

Har frihetsberøvelsen skjedd i fullstendig isolasjon, skal det gis et ytterligere fradrag som svarer til én dag for hvert påbegynte tidsrom av 2 døgn som den dømte har vært underlagt fullstendig isolasjon.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

§ 391 a annet ledd skal lyde:

Straffen for naskeri er bøter eller fengsel inntil 6 måneder eller begge deler.

Presidenten: Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti har varslet at de ønsker å stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 45 mot 31 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 15.58.36)

Videre var innstillet:

II

I straffeprosessloven 22. mai 1981 nr. 25 gjøres disse endringer:

§ 59 a nytt fjerde ledd skal lyde:

Den som vedtaket retter seg mot, skal underrettes om klager som innen klagefristens utløp er kommet fra noen som nevnt i annet ledd nr. 2 eller nr. 3. Gjelder klagen en beslutning om å unnlate påtale eller om å frafalle en påbegynt forfølgning mot en siktet, må melding om omgjøring være sendt siktede innen tre måneder etter at påtalemyndigheten mottok klagen.

Nåværende fjerde ledd blir nytt femte ledd.

§ 74 sjetten ledd skal lyde:

Ellers kan en forfølgning bare tas opp på ny ved omgjøring av overordnet myndighet etter § 75 annet ledd, ved avgjørelse i klagesak etter § 59 a eller når vilkårene for gjenopptakelse er oppfylt.

§ 75 annet ledd nytt annet punktum skal lyde:

Fristen gjelder selv om beslutningen ikke er truffet av kompetent påtalemyndighet.

§ 76 tredje ledd skal lyde:

*Saker ved lagmannsrett og tingrett som gjelder forbrytelse som etter loven kan medføre fengsel i mer enn 6 år, eller sak hvor påtalemyndigheten vil påstå idømmelse av særreaksjon, skal under hoved- og ankeforhandling føres av en statsadvokat. Forhøyelse av maksimumsstraffen på grunn av gjentakelse, sammenstøt av forbrytelser eller anvendelse av straffeloven § 232 kommer ikke i betraktning. Når særlige grunner foreligger, kan en advokat, en polititjenestemann som tilhører påtalemyndigheten, eller en fullmektig ved riksadvokatembetet føre en slik sak. *Beslutningen om å overdra saken til en fullmektig ved riksadvokatembetet treffes av riksadvokaten. For øvrig treffes avgjørelser etter tredje punktum av den påtalemyndighet som har påtalekompetansen.* Utenfor hoved- eller ankeforhandling kan statsadvokaten overlate til en advokat eller polititjenestemann som tilhører påtalemyndigheten, å føre saken. Det samme gjelder når siktede i retten har gitt en uforbeholden tilståelse som styrkes av de øvrige opplysninger i saken, og saken ikke kan medføre fengsel i mer enn 10 år. Annet punktum gjelder tilsvarende.*

§ 98 nytt første ledd skal lyde:

Er siktede pågrepet, skal han så vidt mulig ha forsvarer straks det er klart at han ikke vil bli løslatt innen 24 timer etter pågripelsen.

Nåværende første til tredje ledd blir annet til nytt fjerde ledd. Det nye fjerde ledd skal lyde:

Oppnevningen faller bort når pågripelsen eller varetektsfengslingen opphører, med mindre retten treffer annen bestemmelse etter § 100.

§ 102 første ledd skal lyde:

Forsvarer for den enkelte sak eller det enkelte rettsmøte oppnevnes av retten. Forsvarer etter § 98 første ledd kan også oppnevnes av påtalemyndigheten. Har siktede fremsatt ønske om en bestemt forsvarer, skal denne oppnevnes. En annen forsvarer kan likevel oppnevnes dersom oppnevningen av den ønskede forsvareren vil føre til forsinkelse av betydning for saken, herunder til overskridelse av fristen for å avholde hovedforhandling i § 275 annet ledd annet punktum. Det samme gjelder dersom forholdene ellers gjør det utilrådelig å oppnevne forsvareren.

§ 103 annet ledd første punktum skal lyde:

Er det ikke anledning til å oppnevne en av de faste forsvarere, kan det oppnevnes en annen som kunne ha vært valgt til forsvarer.

§ 107 b første ledd skal lyde:

Advokat for fornærmede oppnevnes av retten. Ønsker fornærmede en bestemt advokat, skal denne oppnevnes.

Retten kan likevel oppnevne en annen advokat dersom oppnevningen av den ønskede advokaten vil føre til forsinkelse av betydning for saken, herunder til overskridelse av fristen for å avholde hovedforhandling i § 275 annet ledd annet punktum. Det samme gjelder dersom forholdene ellers gjør det utilrådelig å oppnevne advokaten. Fornærmede skal gjøres kjent med reglene om godtgjørelse til advokaten.

§ 115 nytt tredje ledd skal lyde:

Er det grunn til å frykte at et vitne vil utebli uten gyldig forfall fra en hovedforhandling som han er lovlig innkalt til, og uteblivelse vil føre til en ikke uvesentlig forsinkelse av saken, kan retten straks treffe beslutning etter første ledd. § 88 annet ledd annet, tredje og fjerde punktum gjelder tilsvarende.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Presidenten vil nå ta opp forslaget fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, som gjelder § 173 første ledd nytt annet punktum. Forslaget lyder:

«I straffeprosessloven gjøres følgende endring:

§ 173 første ledd nytt annet punktum skal lyde:

Det samme gjelder den som påtreffes på fersk gjerning, og som på forlangende fra fornærmede eller representant for denne nekter å gi bevis for sine personalia.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 45 mot 31 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.59.17)

Videre var innstillet:

§ 183 første ledd skal lyde:

Vil påtalemyndigheten beholde den pågrepne, må den snarest mulig og senest den tredje dagen etter pågripelsen fremstille ham for forhørsretten på det sted der fremstilling mest hensiktsmessig kan skje, med begjæring om fengsling. Domstolloven § 149 første ledd gjelder ikke ved beregning av fristen. Er fremstilling for forhørsretten ikke skjedd dagen etter pågripelsen, skal grunnen til det opplyses i rettsboken. Kongen kan gi nærmere regler om bruken av politiarrest. § 187 a gjelder tilsvarende.

§ 185 annet ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Påtalemyndigheten skal også kortfattet gjøre rede for den etterforskning som er foretatt siden forrige rettsmøte, og for hvilken etterforskning som gjenstår.

§ 186 annet ledd tredje og fjerde punktum skal lyde:

Retten kan også bestemme at den fengslede ikke skal ha adgang til aviser eller kringkasting eller at han skal utelukkes fra samvær med bestemte andre innsatte (del-

vis isolasjon). Retten kan overlate til påtalemyndigheten å bestemme hvilke innsatte den fengslede skal utelukkes fra samvær med.

Annet ledd nåværende fjerde og femte punktum blir tredje ledd. Nytt fjerde ledd skal lyde:

§ 187 a gjelder tilsvarende.

Nåværende tredje ledd blir nytt femte ledd, som skal lyde:

Ellers gjelder reglene i straffegjennomføringsloven kapittel 4.

Ny § 186 a skal lyde:

Retten kan ved kjennelse beslutte at den fengslede skal utelukkes fra fellesskap med de andre innsatte (fullstendig isolasjon) når varetektsfengsling er besluttet etter § 184 annet ledd, jf. § 171 første ledd nr. 2, og det er nærliggende fare for at den fengslede vil forspille bevis i saken dersom han ikke holdes isolert. Er den siktede under 18 år, kan isolasjon besluttet bare hvis det er særlig påkrevet.

Retten skal fastsette en bestemt tidsfrist for isolasjonen. Fristen skal være så kort som mulig, og må ikke overstige 2 uker. Den kan forlenges ved kjennelse med inntil 2 uker om gangen. Dersom etterforskningens art eller andre særlige omstendigheter tilsier at fornyet prøving etter 2 uker vil være uten betydning, og den siktede er fylt 18 år, kan fristen forlenges med inntil 4 uker om gangen.

Den fengslede kan ikke holdes isolert i et sammenhengende tidsrom på mer enn

a) 6 uker når siktelsen gjelder en straffbar handling som kan medføre straff av fengsel inntil 6 år. Forhøyelse av maksimumsstraffen på grunn av gjentakelse eller sammenstøt av forbrytelser kommer ikke i betraktning. Dersom siktelsen gjelder flere straffbare handlinger som samlet kan føre til en straff av mer enn 6 års fengsel, og tungtveiende hensyn gjør det nødvendig, kan den fengslede likevel holdes fortsatt isolert utover 6 uker.

b) 12 uker når siktelsen gjelder en straffbar handling som kan medføre høyere straff enn fengsel i 6 år. Bokstav a annet punktum gjelder tilsvarende. Dersom tungtveiende hensyn gjør det nødvendig, kan den fengslede holdes fortsatt isolert utover 12 uker.

Fengslede under 18 år kan under ingen omstendigheter holdes isolert i et sammenhengende tidsrom på mer enn 8 uker.

§ 186 tredje og fjerde ledd gjelder tilsvarende.

§ 230 nytt annet ledd skal lyde:

Selv om et vitne ikke har forklaringsplikt etter første ledd, plikter vitnet etter innkalling å møte på politistasjon eller lensmannskontor i det politidistrikt hvor han bor eller oppholder seg for å avklare om han er villig til å forklare seg for politiet. Det samme gjelder for mistenkte. §§ 110, 112, 113 og 114 gjelder tilsvarende så langt de passer. Påtalemyndigheten kan beslutte at en mistenkt eller et vitne skal avhentes for straks å fremstil-

les dersom den mistenkte eller vitnet har fått innkallingen lovlige forkynt for seg eller på annen måte har fått kjennskap til innkallingen, og har uteblitt uten gyldig forfall.

Nåværende annet til fjerde ledd blir tredje til nytt femte ledd.

§ 248 første ledd bokstav b skal lyde:

- b) en overtredelse av vegtrafikkloven § 22 første ledd jf. § 31, og siktede innen retten erklærer seg skyldig etter siktelsen, eller

§ 272 første ledd bokstav c skal lyde:

- c) om å avskjære bevisførsel under hovedforhandlingen, eller om å nekte å utsette hovedforhandlingen av hensyn til bevisførselen,

§ 272 nytt fjerde ledd skal lyde:

Før retten avgjør hvorvidt det skal holdes rettsmøte etter første ledd bokstav c, kan den be partene gjøre skriftlig rede for hvorfor det påberopte bevis ønskes ført.

Nåværende fjerde ledd blir nytt femte ledd.

§ 275 skal lyde:

Retten fastsetter så snart som mulig tid og sted for hovedforhandlingen og underretter påtalemyndigheten og forsvareren, samt fornærmedes advokat i saker som nevnt i § 107 a. Om ikke særlige forhold er til hinder, skal hovedforhandling berammes senest to uker etter at saken kom inn til tingretten, jf. § 262 første punktum, eller anke til lagmannsretten er henvist til ankeforhandling, jf. § 325.

Hovedforhandling skal avholdes så snart som mulig. Om ikke særlige forhold er til hinder, skal hovedforhandlingen være påbegynt innen seks uker etter at saken kom inn til tingretten, og innen åtte uker etter at anke til lagmannsretten er henvist til ankeforhandling, dersom den siktede

- a) var under 18 år da forbrytelsen ble begått, eller
b) er varetektsfengslet når saken berammes.

Blir en frist som nevnt i første eller annet ledd ikke holdt, skal grunnen opplyses i rettsboken.

Påtalemyndigheten sørger for at innkalling til hovedforhandling blir forkynt for tiltalte, vitner og sakkyndige, og for at tiltalte og vitner som ikke er på frifot, blir brakt til rettsstedet.

Vil tiltalte eller hans forsvarer innstevne vitner til hovedforhandlingen, gjelder reglene i § 270 tredje ledd tilsvarende. Erstatning for utgifter kan også gis når vitner møter frivillig, og når det møter sakkyndige som ikke er oppnevnt.

§ 276 annet ledd skal lyde:

I saker som er særlig omfattende eller hvor andre særlige grunner foreligger, kan domstolens leder bestemme at retten skal settes med to fagdommere og tre meddommere. Beslutningen kan ikke angripes ved kjæremål eller

brukes som ankegrunn. Dersom noen av rettens medlemmer får forfall etter at hovedforhandlingen er begynt, gjelder domstoloven § 15 første ledd tilsvarende.

§ 276 fjerde ledd skal lyde:

Retten kan ikke settes med dommerfullmektig i sak om forbrytelse som etter loven kan medføre fengsel i mer enn 6 år. Forhøyelse av maksimumsstraffen på grunn av gjentakelse, sammenstøt av forbrytelser eller anvendelsen av straffeloven § 232 kommer ikke i betraktning.

§ 292 annet ledd første punktum skal lyde:

Ellers kan bevis som er for hånden, bare nektes ført når beviset

- a) gjelder forhold som er uten betydning for dommens innhold,
b) gjelder forhold som allerede er tilstrekkelig bevist, eller
c) åpenbart ikke har noen beviskraft.

Annet punktum oppheves. Nåværende tredje og fjerde punktum blir annet og tredje punktum.

§ 293 skal lyde:

Retten kan nekte å utsette forhandlingene av hensyn til bevisførsel når den finner at bevisførselen vil føre til en forsinkelse eller ulempe som ikke står i rimelig forhold til bevisets og sakens betydning.

Føres et bevis som motparten ikke har fått tilstrekkelig varsel om, har han krav på utsettelse, hvis ikke beviset er uten betydning for dommens innhold.

§ 310 tredje ledd skal lyde:

Har den ankeberettigede tjenestemann i påtalemyndigheten ikke vært til stede ved domsavsigelsen, løper fristen for påtalemyndigheten fra den dag da dommen er kommet inn til dennes kontor. Fristen løper likevel senest ut fire uker etter at dommen kom inn til den påtalemyndighet som er ankeberettiget, eller som utførte aktoratet.

§ 327 første ledd annet punktum skal lyde:

For saker i Høyesterett gjelder ikke bestemmelsene i § 275 første ledd annet punktum og annet ledd annet punktum.

§ 336 nytt fjerde ledd skal lyde:

En ankesak kan heves dersom det har gått mer enn to år siden siktede erklærte anke og ankeforhandling ikke er holdt fordi det har vært umulig å innkalle siktede eller fordi siktede har hatt gyldig forfall. Avgjørelsen tas ved kjennelse. Kjæremålsfristen løper fra det tidspunktet kjennelsen er avsagt. Dersom siktede har forsvarer, har også forsvareren rett til å påkjære kjennelsen.

§ 380 nytt annet ledd skal lyde:

Kjæremål over avgjørelser om hvorvidt en siktet skal varetektsfengsles, skal behandles snarest mulig.

§ 474 første ledd tredje punktum skal lyde:

Generaladvokaten, førstekrigsadvokaten og krigsadvokaten har samme kompetanse som politimesteren til å ta ut tiltale.

III

I straffegjennomføringsloven 18. mai 2001 nr. 21 gjøres disse endringer:

§ 46 annet ledd skal lyde:

Kriminalomsorgen skal prioritere tiltak for å avhjelpe negative virkninger av *isolasjon etter straffeprosessloven § 186 annet ledd og § 186 a.*

§ 48 oppheves.

§ 52 skal lyde:

For øvrig gjelder bestemmelsene i denne loven *så langt det er forenelig med beslutninger om restriksjoner eller isolasjon etter straffeprosessloven §§ 186 og 186 a. §§ 12, 15, 16, 20, 33, 35, 36 og 41 til 45 i loven her gjelder ikke.*

IV

Ikrafttredelses- og overgangsbestemmelser

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. De enkelte bestemmelser kan settes i kraft til forskjellig tid.

Endringen i straffeloven § 60 gjelder for saker som blir pådømt i tingretten eller i forhørsretten etter ikrafttredelsen.

Endringen i straffeprosessloven § 59 a gjelder for klager over påtalevedtak som blir fattet etter ikrafttredelsen.

Endringene i straffeprosessloven §§ 186 og 186 a har ikke betydning for beslutninger om delvis eller fullstendig isolasjon som er fattet før ikrafttredelsen.

Endringene i straffeprosessloven § 275 gjelder for saker som kommer inn til retten etter ikrafttredelsen.

Endringen i straffeprosessloven § 310 gjelder for dommer som avsies etter ikrafttredelsen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 4

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

I o v

om endringer i rettergangslovgivningen m.m. (bortfall av funksjonsbetegnelser på domstolene m.m.)

I

I følgende bestemmelser skal henvisningene til begrepet forhørsrett endres til henvisninger til begrepet tingrett:

1. lov 22. mai 1902 nr. 10 Almindelig borgerlig Straffelov (straffeloven), § 28b første ledd første og annet punktum og annet ledd første punktum, § 30 annet ledd første punktum, § 33 annet ledd, § 37c annet ledd, § 37d annet ledd tredje punktum og § 39g tredje ledd tredje og fjerde punktum
2. lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene (domstolloven) § 213 femte ledd
3. lov 3. mars 1961 nr. 1 om utlevering av lovbrytere til Danmark, Finland, Island og Sverige § 11 første punktum og § 17 tredje ledd første punktum
4. lov 15. november 1963 om fullbyrding av nordiske dommer på straff m.v. § 11 annet ledd og § 19 første ledd første punktum
5. lov 18. juni 1965 nr. 4 Vegtrafikklov § 24a tredje ledd og § 33 nr. 5 annet punktum
6. lov 5. juni 1970 nr. 35 om utlevering for å få iverksatt vedtak om frihetsinngrep truffet av myndighet i annet nordisk land § 6 første ledd første punktum og § 7 første ledd første punktum
7. lov 13. juni 1975 nr. 39 om utlevering av lovbrytere m.v. § 17 nr. 1 første punktum, § 17a nr. 3 tredje punktum og § 21 nr. 2 annet punktum
8. lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangs måten i straffesaker (straffeprosessloven) § 76 femte ledd, § 183 første ledd første punktum, § 184 første ledd første punktum og § 216e første ledd
9. lov 15. mai 1987 nr. 21 om film og videogram § 7 annet ledd fjerde punktum
10. lov 24. juni 1988 nr. 64 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven) § 37c tredje ledd annet punktum
11. lov 11. juni 1993 nr. 65 om konkurranse i ervervsvirksomhet (konkurranseloven) § 6-2 annet ledd første punktum
12. lov 18. mai 2001 nr. 21 om gjennomføring av straff mv. (straffegjennomføringsloven) § 44 annet ledd første punktum og tredje ledd tredje punktum
13. lov 15. juni 2001 nr. 63 om endringer i straffeprosessloven m.v. (gjenopptakelse) del II (endringer i straffeprosessloven) § 398 b første ledd annet punktum.

II

I følgende bestemmelser skal henvisningene til begrepet forhørsrett endres til henvisninger til begrepet rett:

1. lov 22. mai 1902 nr. 10 Almindelig borgerlig Straffelov (straffeloven) § 37d tredje ledd første punktum og § 54 nr. 1 første punktum og nr. 2 første ledd første punktum

2. lov 3. mars 1961 nr. 1 om utlevering av lovbrytere til Danmark, Finland, Island og Sverige § 17 tredje ledd tredje punktum
3. lov 5. juni 1970 nr. 35 om utlevering for å få iverksatt vedtak om frihetsinngrep truffet av myndighet i annet nordisk land § 5 femte ledd, § 7 første ledd tredje punktum og annet ledd første punktum og § 8 første ledd første punktum
4. lov 13. juni 1975 nr. 39 om utlevering av lovbrytere m.v. § 17 nr. 1 annet punktum og § 25 nr. 4 første punktum
5. Lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker (straffeprosessloven) § 99 første punktum, § 100a første ledd, § 183 første ledd annet punktum, § 187 første ledd annet punktum, § 205 annet ledd første punktum, § 216j tredje ledd første punktum, § 222a annet ledd første punktum og § 222b fjerde ledd første punktum
6. lov 24. juni 1988 nr. 64 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven) § 41 fjerde ledd fjerde punktum
7. lov 11. juni 1993 nr. 65 om konkurranse i ervervsvirksomhet (konkurranseloven) § 6-2 annet ledd annet punktum
8. lov 18. mai 2001 nr. 21 om gjennomføring av straff mv. (straffegjennomføringsloven) § 7 bokstav f) første punktum og § 58 annet ledd.

III

I følgende bestemmelser skal henvisningene til begrepet skifterett endres til henvisninger til begrepet tingrett:

1. lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene (domstolloven) § 106 nr. 5 og § 110 annet ledd første punktum
2. lov 21. februar 1930 om skifte § 2 første ledd, overskriften til 2net kapitel, § 8 første ledd første, tredje og fjerde punktum, annet ledd første punktum, fjerde ledd, sjette ledd og sjuende ledd første punktum, § 9, § 11 første ledd, annet ledd første og annet punktum og tredje ledd, § 12a første ledd, § 33 første punktum, § 53 første ledd, § 54 første ledd, § 70 første ledd første punktum, § 71 nr. 4 annet punktum, § 84 første ledd, § 91b tredje punktum, § 91c første punktum, § 91d annet punktum, § 95 første ledd første punktum, § 110a første ledd og annet ledd første punktum, § 110b første ledd første punktum og § 125 annet ledd første punktum og fjerde ledd første punktum
3. lov 7. juni 1935 nr. 2 om tinglysing § 13 femte ledd
4. lov 15. desember 1950 nr. 4 om fiendegods § 4 annet ledd sjette punktum
5. lov 4. februar 1960 nr. 1 om boligbyggelag § 9 første ledd tredje punktum og annet ledd første punktum, § 32 første ledd annet punktum, § 33 annet ledd, § 35 annet ledd tredje punktum, § 51 første punktum, § 53 annet ledd første punktum, § 56 annet ledd første punktum og sjette ledd første punktum, § 59 annet ledd første punktum, § 63 tredje ledd første punktum og § 64a tredje ledd tredje punktum
6. lov 4. februar 1960 nr. 2 om borettslag § 8 fjerde ledd annet punktum, § 12 første ledd tredje punktum og annet ledd første punktum, § 55 første ledd annet punktum, § 77 annet ledd første punktum, tredje ledd annet punktum og sjuende ledd første punktum, § 79 annet ledd første punktum, § 83 tredje ledd første punktum og § 84a tredje ledd tredje punktum
7. lov 23. mars 1961 nr. 1 om forsvunne personer m.v. § 2 første ledd første punktum, § 3 tredje ledd første punktum, § 11 annet ledd annet punktum og § 13 første punktum
8. lov 24. mai 1961 nr. 2 om forretningsbanker § 16 annet ledd
9. lov 19. juni 1964 nr. 14 om avgift på arv og visse gaver § 9 første ledd bokstav b, § 20 første ledd bokstav b, § 24 første ledd første og annet punktum, § 25 første ledd første punktum og § 33 første ledd
10. lov 18. juni 1965 nr. 6 om sameige § 6 annet ledd annet punktum
11. lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift § 27 annet ledd første punktum
12. lov 19. juni 1970 nr. 59 om handverksnæring § 14 tredje punktum
13. lov 3. mars 1972 nr. 5 om arv m.m. § 9 annet ledd fjerde punktum, § 10 fjerde punktum, § 14 første ledd og annet ledd annet punktum, § 19 tredje ledd første og annet punktum, § 68 første ledd første punktum og annet ledd annet punktum, § 70 første ledd første og annet punktum og annet ledd første punktum og § 75 første ledd annet punktum
14. lov 12. mai 1972 nr. 28 om atomenergivirksomhet § 32 nr. 1 annet punktum og nr. 4 annet, tredje og fjerde punktum
15. lov 14. desember 1973 nr. 61 om statsgaranti for lønnskrav ved konkurs m.v. § 10 første ledd tredje punktum
16. lov 13. juni 1975 nr. 50 om svangerskapsavbrudd § 4 tredje ledd
17. lov 3. juni 1977 nr. 57 om sterilisering § 4 fjerde ledd
18. lov 8. februar 1980 nr. 2 om pant § 5-1 bokstav b og § 5-11 annet punktum
19. lov 23. mai 1980 nr. 11 om stiftelser m.m. § 5 tredje ledd første punktum
20. lov 13. juni 1980 nr. 35 om fri rettshjelp § 27 tredje ledd første punktum
21. lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barnelova) § 36 tredje ledd
22. lov 17. desember 1982 nr. 86 om rettsgebyr § 16 første ledd første punktum og første ledd nr. 1 og nr. 3 annet punktum, § 17 første ledd første punktum, § 20 annet punktum og § 22 første ledd nr. 3
23. Lov 8. juni 1984 nr. 58 om gjeldsforhandling og konkurs (konkursloven) § 2 første ledd første og tredje punktum og annet ledd første punktum, overskriften til § 4, § 4 første ledd, § 18 første ledd, § 35 første ledd, § 38a første ledd annet punktum, overskriften til § 45, § 45 første ledd første punktum, § 52 tredje ledd, § 66 første ledd, § 67 første ledd første punktum, § 75 første ledd første punktum og tredje ledd første punktum, § 85 tredje ledd annet punktum, § 88 tredje ledd, overskriften til § 99, § 99 første ledd,

- § 101 første ledd første punktum, § 114 annet ledd første punktum, § 120 første ledd, overskriften til § 121, § 121 første ledd første punktum, § 122 første ledd tredje punktum, § 123 annet ledd første og tredje punktum, overskriften til § 130, § 130 første ledd første punktum, § 142 første ledd, § 143 første ledd, overskriften til § 146, § 146 første ledd første, annet og tredje punktum og annet ledd første punktum, overskriften til § 149, overskriften til § 150, § 150, § 152 første ledd første punktum og annet ledd, § 154 første ledd, § 157 første ledd første punktum og § 158 første punktum
24. lov 8. juni 1984 nr. 59 om fordringshavernes dekningsrett (dekningsloven) § 1-1 første ledd, § 1-2 første ledd, § 1-4 første og annet ledd og § 2-9 annet punktum
 25. lov 21. juni 1985 nr. 83 om ansvarlige selskaper og kommandittselskaper (selskapsloven) § 2-38 (4) første og annet punktum, § 2-41 (2) første punktum, § 3-5 (5) første punktum og § 3-20 (2) tredje punktum
 26. lov 10. juni 1988 nr. 39 om forsikringsvirksomhet § 5-8 annet ledd første punktum, § 6-1 annet ledd første punktum, § 10-1 tredje ledd første punktum og § 10-5 annet ledd første punktum
 27. lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner § 2a-15 annet ledd
 28. lov 16. juni 1989 nr. 69 om forsikringsavtaler § 17-1 femte ledd første og annet punktum og § 17-2 første ledd første punktum
 29. lov 4. juli 1991 nr. 45 om rett til felles bolig og innbo når husstandsfellesskap opphører § 2 fjerde ledd
 30. lov 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap § 8 første ledd, § 32 annet ledd første punktum, § 57 første ledd bokstav c tredje punktum, § 71 annet ledd første punktum og § 90 første punktum
 31. lov 10. april 1992 nr. 42 om endringer i lønnsgarantiloven, konkursloven og dekningsloven del V nr. 1
 32. lov 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart (luftfartsloven) § 3-24 annet ledd første punktum og § 3-25 annet ledd første punktum
 33. lov 9. desember 1994 nr. 64 om løysingsrettar § 13 fjerde ledd første punktum og femte ledd annet punktum
 34. lov 22. desember 1995 nr. 80 om endringer i lov av 4. juni 1976 nr. 59 om aksjeselskaper m.v. (EØS-tilpasning) del VIII nr. 7 tredje ledd første punktum
 35. lov 22. desember 1995 nr. 85 om europeiske økonomiske foretaksgrupper ved gjennomføring av EØS-avtalens vedlegg XXII nr. 10 (rådsforordning (EØF) nr. 2137/85) (EØFG-loven) § 4 første ledd, annet ledd og tredje ledd første punktum
 36. lov 22. november 1996 nr. 65 om statens postselskap § 57 annet ledd tredje punktum
 37. lov 22. november 1996 nr. 66 om statens jernbanetrafikkselskap § 57 annet ledd tredje punktum
 38. lov 6. desember 1996 nr. 75 om sikringsordninger for banker og offentlig administrasjon m.v. av finansinstitusjoner § 4-9 (3) fjerde punktum og § 4-10 (2) annet punktum
 39. lov 23. mai 1997 nr. 31 om eierseksjoner (eierseksjonsloven) § 34 annet ledd
 40. lov 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper (aksjeloven) § 5-8 (2) første punktum, § 5-12 (1) tredje punktum, § 5-25 (2), overskriften til § 5-26, § 5-26 (1), § 5-27 (1), § 7-3 (2) første punktum, overskriften til § 8-4, § 8-4 (1) første punktum, § 12-6 nr. 2 tredje punktum, § 13-15 (2) annet punktum, § 13-16 (2), overskriften til § 16-14, § 16-14 (1) og (2) annet punktum, overskriften til kapittel 16 II, overskriften til § 16-15, § 16-15 (1), § 16-16 (3), overskriften til § 16-17, § 16-17 (1), § 16-18 (1), § 16-19 (2) tredje punktum, overskriften til § 18-3, § 18-3 (1) og (2) og § 21-2 nr. 4 annet punktum og nr. 22 tredje punktum
 41. lov 13. juni 1997 nr. 45 om allmennaksjeselskaper (allmennaksjeloven) § 5-8 (2) første punktum, § 5-12 (2) første punktum, § 5-25 (2), overskriften til § 5-26, § 5-26 (1), § 5-27 (1), § 6-39 første punktum, § 7-3 (2) første punktum, overskriften til § 8-4, § 8-4 (1) første punktum, § 12-6 nr. 2 tredje punktum, § 13-16 (2) annet punktum, § 13-17 (2), overskriften til § 16-14, § 16-14 (1) og (2) annet punktum, overskriften til kapittel 16 II, overskriften til § 16-15, § 16-15 (1), § 16-16 (3), overskriften til § 16-17, § 16-17 (1), § 16-18 (1), § 16-19 (2) tredje punktum, overskriften til § 18-3, § 18-3 (1) og (2) og § 21-2 nr. 19 tredje punktum
 42. lov 29. januar 1999 nr. 6 om interkommunale selskaper § 34 fjerde ledd første punktum og sjette ledd tredje punktum
 43. lov 3. september 1999 nr. 72 om endringer i konkurs- og pantelovgivningen m.v. del XIII ikrafttredelses- og overgangsbestemmelser nr. 2.

IV

I følgende bestemmelser skal henvisningene til begrepet skifterett endres til henvisninger til begrepet rett:

1. lov 21. februar 1930 om skifte § 2 tredje ledd, § 5 første punktum, § 6 første ledd, § 8 sjuende ledd femte punktum, § 11 fjerde ledd, § 13 første ledd første og annet punktum og annet ledd, § 14 første ledd og annet ledd første punktum, § 15, § 16 første ledd og annet ledd første punktum, § 17 første og annet punktum, § 18 første ledd første punktum, § 19, § 21, § 23, § 24 første ledd, § 25, § 26, § 27 første punktum, § 29 første ledd første og annet punktum, § 30 annet ledd, § 31 første og tredje ledd, § 32 første ledd første punktum og tredje ledd, § 33 annet punktum, § 34 annet ledd første punktum, § 40 annet ledd, § 53 annet ledd, § 54 annet ledd, § 55 første og annet ledd, § 56, § 61 første ledd annet punktum og femte ledd annet punktum, § 70 annet ledd, § 77 første og tredje punktum, § 78 første ledd første punktum, § 79 første ledd annet punktum, § 80 første ledd første punktum og annet ledd annet punktum, § 81 annet punktum, § 82 tredje ledd første punktum, § 83, § 85 annet ledd, § 86 første ledd annet punktum, § 87a

- annet ledd, § 88 første ledd første punktum og annet ledd første punktum, § 89 annet punktum, § 91 første, annet og tredje ledd, § 91a første ledd annet punktum og annet ledd første punktum, § 91c annet punktum, § 91d tredje punktum, § 91e første og annet punktum, § 91f første ledd, § 92, § 93, § 95 første ledd tredje punktum, § 96, § 97, § 98 tredje ledd annet punktum, § 110a annet ledd annet punktum, § 110b første ledd annet punktum og annet ledd første og annet punktum og § 110c første ledd første punktum og tredje ledd
2. lov 4. februar 1960 nr. 1 om boligbyggelag § 53 femte ledd annet punktum, § 56 annet ledd annet punktum, tredje ledd, sjette ledd annet punktum, sjuende ledd første punktum og åttende ledd og § 59 annet ledd annet, tredje og fjerde punktum og fjerde ledd første punktum
 3. lov 4. februar 1960 nr. 2 om borettslag § 8 fjerde ledd tredje og fjerde punktum, § 56 annet ledd, § 57 annet ledd annet punktum, § 73 første punktum, § 75 annet ledd første punktum og femte ledd annet punktum, § 77 annet ledd annet punktum, tredje ledd tredje punktum, fjerde ledd, sjuende ledd annet punktum, åttende ledd første punktum og niende ledd og § 79 annet ledd annet, tredje og fjerde punktum
 4. lov 23. mars 1961 nr. 1 om forsvunne personer m.v. § 2 første ledd tredje punktum og annet ledd første, annet og tredje punktum
 5. lov 19. juni 1964 nr. 14 om avgift på arv og visse gaver § 25 første ledd annet punktum og § 33 annet ledd og tredje ledd første punktum
 6. lov 18. juni 1965 nr. 6 om sameige § 6 tredje ledd første punktum
 7. lov 3. mars 1972 nr. 5 om arv m.m. § 11 første ledd første punktum, § 13 første ledd annet punktum og annet ledd annet punktum, § 15 første og annet punktum, § 16 første ledd første punktum og annet ledd, § 68 annet ledd første punktum og tredje ledd og § 73 tredje ledd første punktum
 8. lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker (straffeprosessloven) § 222 første ledd første punktum
 9. lov 17. desember 1982 nr. 86 om rettsgebyr § 17 første ledd femte punktum og annet ledd
 10. lov 8. juni 1984 nr. 58 om gjeldsforhandling og konkurs (konkursloven) § 2 annet ledd annet punktum, tredje og fjerde ledd, § 3 første ledd, § 4 annet ledd, tredje ledd første punktum og fjerde ledd første og annet punktum, § 5 første og annet ledd, § 6 første ledd første og annet punktum og annet ledd annet punktum, § 7 første og fjerde ledd, § 8 første ledd første punktum, annet ledd og tredje ledd første og annet punktum, § 9 fjerde ledd, § 10 første ledd og annet ledd annet og tredje punktum, § 11, § 13 første og annet ledd, § 16 tredje ledd tredje og fjerde punktum, § 17 fjerde ledd annet punktum, § 18 annet ledd første punktum, § 19 annet ledd annet punktum, § 22 annet ledd første punktum, § 27 annet og tredje ledd, § 31 annet ledd annet og femte punktum, § 38a tredje ledd første punktum, § 40 annet ledd første punktum, § 42 nr. 3) annet punktum, § 46 første ledd, annet ledd tredje og femte punktum, tredje ledd og fjerde ledd, § 47 første ledd første punktum og annet ledd første punktum, § 48, § 49, § 50, § 51 første ledd og annet ledd første punktum, § 52 første ledd første punktum, § 53 første ledd, § 54 første ledd, § 56 første ledd, § 57 første og annet ledd, § 58, § 63 første ledd annet punktum, § 65, § 66 annet ledd, § 67 tredje ledd, § 68, § 70 første ledd, annet ledd og tredje ledd første punktum, § 71 første ledd første punktum, annet ledd første og annet punktum og tredje ledd, § 72 første ledd første punktum, § 76 tredje ledd, § 77 første, annet og tredje ledd, § 78 første ledd, annet ledd, tredje ledd første punktum og femte ledd, § 79 første, tredje og femte ledd, § 80 første ledd første punktum, annet ledd første punktum, tredje ledd, fjerde ledd, femte ledd tredje punktum og sjette ledd, § 82, § 83 første ledd første punktum, tredje ledd første, annet og tredje punktum, fjerde ledd, § 84 tredje ledd første og annet punktum, § 86 annet ledd annet punktum, § 90 første ledd, tredje ledd første og annet punktum, fjerde ledd første og annet punktum, § 92 første ledd, § 93 første ledd første punktum og annet ledd, § 96 annet ledd første punktum, § 97 første punktum, § 99 annet ledd, § 101 tredje ledd, § 102, § 105 første ledd, annet ledd og fjerde ledd første og annet punktum, § 106 første ledd første og annet punktum, § 107 annet ledd, § 108 annet ledd, § 109 første ledd første punktum, § 113 tredje punktum, § 114 annet ledd annet punktum og tredje ledd annet punktum, § 115 annet punktum, § 117a tredje ledd første punktum og fjerde ledd første og tredje punktum, § 118 annet ledd første og annet punktum, § 119 fjerde ledd, § 121 annet ledd første og annet punktum, § 122 annet ledd første punktum, § 124 første ledd første og annet punktum, § 125 første ledd første og fjerde punktum, § 126 første ledd og tredje ledd første og annet punktum, § 127 annet ledd, § 128 første ledd første punktum og tredje ledd første punktum, § 130 første ledd fjerde og femte punktum og annet ledd første punktum, § 132 annet, tredje og fjerde ledd, § 134 første punktum, § 135 første ledd annet punktum og tredje ledd første, annet og tredje punktum, § 138 første ledd første og annet punktum, § 139 første, annet og tredje punktum, § 140 annet ledd, § 142 tredje ledd annet punktum og fjerde ledd, § 143 annet ledd annet punktum, § 149 første ledd tredje punktum og tredje ledd første og annet punktum, § 151, § 154 annet ledd, fjerde ledd og sjette ledd, § 156 første punktum, § 157 første ledd annet punktum, tredje ledd første punktum og femte ledd og § 159 annet punktum
 11. lov 8. juni 1984 nr. 59 om fordringshavernes dekningsrett (dekningsloven) § 1-1 annet ledd første punktum, § 1-2 annet ledd og fjerde ledd første punktum, § 2-10 første ledd annet punktum, § 2-11 annet ledd, § 2-12 første ledd, § 2-13, § 2-14 første punk-

- tum, § 7-5 tredje og fjerde ledd og § 9-2 annet ledd nr. 2)
12. lov 8. juni 1984 nr. 60 om ikrafttredelse av ny gjeldsforhandlings- og konkurslovgivning m.m. del III nr. 1
 13. lov 21. juni 1985 nr. 83 om ansvarlige selskaper og kommandittselskaper (selskapsloven) § 2-41 (2) annet punktum og § 3-5 (5) annet og tredje punktum
 14. lov 23. desember 1988 nr. 104 om produktansvar § 3-7 (1) tredje punktum
 15. lov 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap § 32 annet ledd annet punktum, § 60 første ledd bokstav c og § 71 annet ledd annet og tredje punktum
 16. lov 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart (luftfartsloven) § 3-24 annet ledd annet punktum og tredje ledd og § 3-25 annet ledd tredje punktum
 17. lov 22. desember 1995 nr. 85 om europeiske økonomiske foretaksgrupper ved gjennomføring av EØS-avtalens vedlegg XXII nr. 10 (rådsforordning (EØF) nr. 2137/85) (EØFG-loven) § 4 tredje ledd annet punktum
 18. lov 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper (aksjeloven) § 5-12 (1) fjerde punktum, § 5-26 (2), (3) første punktum og (4) første og tredje punktum, § 5-27 (2) første punktum, § 7-3 (3) første og annet punktum, § 8-4 (1) annet punktum, (2) og (3), § 12-6 nr. 2 fjerde og femte punktum, § 13-15 (3) og (4), § 16-14 (3) første og annet punktum, § 16-15 (2) og § 16-17 (2) første punktum
 19. lov 13. juni 1997 nr. 45 om allmennaksjeselskaper (allmennaksjeloven) § 5-12 (2) annet og tredje punktum, § 5-26 (2), (3) første punktum og (4) første og tredje punktum, § 5-27 (2) første punktum, § 6-39 annet punktum, § 7-3 (3) første og annet punktum, § 8-4 (1) annet punktum, (2) og (3), § 12-6 nr. 2 fjerde og femte punktum, § 13-16 (3) og (4), § 16-14 (3) første og annet punktum, § 16-15 (2) og § 16-17 (2) første punktum
 20. lov 29. januar 1999 nr. 6 om interkommunale selskaper § 34 fjerde ledd annet punktum.

V

I følgende bestemmelser skal henvisningene til begrepet namsrett endres til henvisninger til begrepet tingrett:

1. lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene (domstolloven) § 213 fjerde ledd
2. lov 21. juli 1916 nr. 2 om vidners og sakkyndiges godtgjørelse m.v. § 12 nr. 3 første punktum
3. lov 12. juni 1931 nr. 1 i henhold til konvensjonen mellom Norge og Sverige om visse spørsmål vedrørende vassdragsretten av 11. mai 1929 § 28 nr. 4 tredje punktum
4. lov 18. juni 1965 nr. 6 om sameige § 15 annet ledd femte punktum og tredje ledd annet punktum
5. lov 10. juni 1966 nr. 5 om toll (tolloven) § 39 annet ledd første punktum og tredje ledd første punktum
6. lov 7. juli 1967 nr. 13 om husleieregulering m.v. for boliger § 14 første ledd fjerde punktum og § 15 første ledd fjerde punktum
7. lov 12. mai 1972 nr. 28 om atomenergivirksomhet § 47 nr. 2
8. lov 31. mai 1974 nr. 19 om konsesjon og om forkjøpsrett for det offentlige ved erverv av fast eiendom (konsesjonsloven) § 20 første ledd tredje punktum
9. lov 20. desember 1974 nr. 68 om vegfraktavtaler § 43 tredje ledd første punktum
10. lov 10. juni 1977 nr. 71 om anerkjennelse og fullbyrding av nordiske dommer på privatrettens område § 9 nr. 1
11. lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barnelova) § 48 fjerde punktum
12. lov 17. desember 1982 nr. 86 om rettsgebyr § 5a nr. 3 første punktum, § 15 første ledd første punktum, annet ledd første punktum og tredje ledd nr. 2 og § 27b første ledd
13. lov 8. juni 1984 nr. 59 om fordringshavernes dekningsrett (dekningsloven) § 7-3a annet ledd og § 7-10 tredje ledd
14. lov 8. juli 1988 nr. 72 om anerkjennelse og fullbyrding av utenlandske avgjørelser om foreldreansvar mv og om tilbakelevering av barn § 13 (1) og § 20 (1) første punktum
15. lov 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap § 93 første ledd annet punktum
16. lov 26. juni 1992 nr. 86 om tvangfullbyrdelse og midlertidig sikring (tvangfullbyrdesloven) § 2-1 første ledd, § 2-2 annet og tredje ledd, § 2-5 annet ledd første punktum, § 2-7 annet punktum, § 2-9 første og annet punktum, § 2-11 bokstav a og b, § 3-1 første ledd femte punktum, § 5-16 første ledd første punktum, overskriften til kapittel 6, § 6-1 første ledd første punktum, annet ledd første punktum og tredje ledd første punktum, overskriften til § 6-3, § 6-3 første ledd første punktum, § 7-3 tredje ledd første punktum, § 7-12 annet ledd første og annet punktum, § 7-26 første punktum, § 9-12 første ledd første punktum, § 11-3 første ledd og annet ledd første og annet punktum, § 11-15 tredje ledd første og annet punktum, § 11-20 annet ledd første og annet punktum, § 11-28 annet ledd tredje punktum og femte ledd annet punktum, overskriften til § 11-29, § 11-29 første og annet ledd, overskriften til § 11-30, § 11-30 første ledd og fjerde ledd annet punktum, § 11-34 første ledd tredje punktum, § 11-47 første ledd, § 11-50 fjerde ledd annet punktum og femte ledd første punktum, § 11-51 annet ledd annet punktum og fjerde ledd annet punktum, § 12-3, § 13-3 annet ledd annet og tredje punktum og tredje ledd første og annet punktum, § 13-8 annet ledd annet punktum, § 13-14 første ledd, § 14-3 første ledd første og annet punktum, § 14-18 første punktum og § 15-3 første ledd første og annet punktum
17. lov 17. juli 1992 nr. 99 om frivillig og tvungen gjeldsordning for privatpersoner (gjeldsordningsloven) § 1-1 annet punktum, overskriften til § 2-7, § 2-7, overskriften til § 3-1, § 3-1 første ledd, § 5-1

- annet ledd annet punktum, overskriften til § 5-3, § 5-3 første ledd første punktum og overskriften til § 5-4
18. lov 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart (luftfartsloven) § 3-50 annet ledd fjerde punktum
 19. lov 24. juni 1994 nr. 39 om sjøfarten (sjøloven) § 97 fjerde ledd første punktum og § 118 annet ledd tredje punktum
 20. lov 9. desember 1994 nr. 64 om løysingsrettar § 13 sjette ledd annet punktum
 21. lov 20. desember 1996 nr. 106 om tomtefeste § 17 femte ledd annet punktum
 22. lov 23. mai 1997 nr. 31 om eierseksjoner (eierseksjonsloven) § 27 første ledd tredje punktum.

VI

I følgende bestemmelser skal henvisningene til begrepet namsrett endres til henvisninger til begrepet rett:

1. lov 10. juni 1966 nr. 5 om toll (tolloven) § 39 tredje ledd annet punktum og fjerde ledd annet punktum
2. lov 26. juni 1992 nr. 86 om tvangsfullbyrdelse og midlertidig sikring (tvangsfullbyrdelsesloven § 2-5 annet ledd annet og tredje punktum, § 2-12 første punktum, § 3-2 annet ledd første punktum, § 3-3 første punktum, § 5-16 første ledd sjette og åttende punktum, annet ledd annet og tredje punktum, § 6-1 annet ledd fjerde punktum, § 6-3 annet ledd første og annet punktum, § 6-4 første ledd første punktum og annet ledd første og annet punktum, § 6-5 første ledd første og tredje punktum og annet ledd, § 6-6 første ledd første og annet punktum, annet ledd første og annet punktum og fjerde ledd første og annet punktum, § 7-3 tredje ledd annet og tredje punktum, § 8-20 tredje ledd tredje punktum, § 8-21 tredje ledd tredje punktum, § 9-12 fjerde ledd første og annet punktum, § 9-13, § 11-7 første ledd første punktum, § 11-8 første ledd, annet ledd annet punktum, tredje ledd og fjerde ledd, § 11-9 første ledd første punktum, annet ledd første og annet punktum, tredje ledd første og tredje punktum og fjerde ledd første punktum, § 11-10 annet ledd første, annet, tredje og fjerde punktum, § 11-11 første ledd første punktum og annet ledd tredje og fjerde punktum, § 11-12 første ledd og annet ledd første punktum, § 11-13 første ledd første og annet punktum, annet ledd annet punktum og tredje ledd første punktum, § 11-14 første ledd første og annet punktum, annet ledd femte punktum og tredje ledd, § 11-18 første ledd annet punktum, § 11-19 annet ledd første punktum og tredje ledd, § 11-20 annet ledd tredje punktum, § 11-26 første ledd annet punktum og annet ledd første og annet punktum, § 11-27 første ledd første punktum, § 11-28 femte ledd tredje punktum, § 11-29 tredje ledd første, annet og tredje punktum, § 11-31 annet ledd første punktum, § 11-32 annet ledd første og annet punktum, § 11-33 første ledd første punktum og annet ledd første punktum, § 11-34 annet ledd tredje punktum, § 11-36 første ledd første punktum, § 11-39 tredje ledd annet punktum, § 11-40 tredje ledd annet punktum, § 11-43 første ledd første punktum,

- § 11-44 første ledd tredje punktum og annet ledd åttende punktum, § 11-45 første ledd annet punktum og annet ledd bokstav c, § 11-51 første ledd første punktum, 11-52 første ledd første og annet punktum og annet ledd første punktum, § 11-54 annet ledd første punktum og tredje ledd annet punktum, § 11-55 første ledd annet punktum og tredje ledd første punktum, § 11-56 første ledd første punktum og annet ledd første punktum, § 11-58 første ledd første punktum og annet ledd annet punktum, § 11-60 første punktum, § 11-61 første ledd annet punktum, § 11-62 første ledd, § 11-63 bokstav a, § 12-5 annet ledd første og tredje punktum, § 12-6 tredje ledd annet punktum, § 13-7 første ledd annet punktum og annet ledd første punktum, § 13-8 fjerde ledd første punktum, § 13-14 annet ledd annet og tredje punktum, § 13-16 første ledd annet punktum, § 14-16 tredje punktum og § 15-14 første ledd tredje punktum
3. lov 17. juli 1992 nr. 99 om frivillig og tvungen gjeldsordning for privatpersoner (gjeldsordningsloven) § 3-1 annet ledd første og annet punktum, § 3-4 tredje ledd, § 4-6 tredje ledd annet punktum, § 4-7 fjerde ledd annet punktum, § 5-1 tredje ledd annet punktum, § 5-3 første ledd annet punktum, annet ledd fjerde punktum og tredje ledd tredje punktum, § 5-4 første ledd første og annet punktum og annet ledd første og annet punktum, § 6-1 første ledd, annet ledd, tredje ledd første punktum og fjerde ledd og § 6-2 første og annet punktum
 4. lov 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart (luftfartsloven) § 3-50 annet ledd femte punktum.

VII

I følgende bestemmelser skal henvisningene til begrepet vergemålsrett endres til henvisninger til begrepet rett: lov 28. november 1898 om Umyndiggjørelse § 2 tredje ledd første punktum og fjerde ledd, § 14 første ledd, § 15 første ledd, § 22 annet ledd, § 23 første punktum, § 24 annet punktum, § 26 første og tredje ledd, § 31, § 34 første punktum og § 36.

VIII

I følgende bestemmelser skal henvisningene til begrepet skjønnsrett endres til henvisninger til begrepet rett:

1. lov 9. juni 1903 nr. 7 om Statskontrol med Skibes Sjødygtighed m.v. § 29 første ledd, § 30, § 32 første punktum og § 33 første ledd
2. lov 1. juni 1917 nr. 1 om skjønn og ekspropriasjonsaker § 54 tredje ledd annet punktum
3. lov 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom m.v. § 2 nr. 17 annet ledd fjerde punktum
4. lov 14. desember 1917 nr. 17 om vasdragsreguleringer § 10 nr. 4 annet ledd fjerde punktum, § 16 nr. 3 annet ledd annet punktum og § 20 nr. 1 første ledd og nr. 2 annet punktum
5. lov 21. mars 1952 nr. 1 om avståing av grunn m.v. til drift av ikke mutbare mineralske forekomster § 10 annet ledd første punktum

6. lov 19. juni 1964 nr. 14 om avgift på arv og visse gaver § 42 annet punktum
7. lov 14. juni 1985 nr. 77 plan- og bygningslov § 43 nr. 3
8. lov 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart (luftfartsloven) § 7-18 tredje ledd
9. lov 24. juni 1994 nr. 39 om sjøfarten (sjøloven) § 487 første ledd annet punktum, overskriften til § 488, § 489 første ledd annet punktum og § 490 annet ledd
10. lov 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper (aksjeloven) § 4-26 (4) første punktum
11. lov 13. juni 1997 nr. 45 om allmennaksjeselskaper (allmennaksjeloven) § 4-25 (4) første punktum.

IX

I lov 28. november 1898 om Umyndiggjørelse gjøres følgende endringer:

§ 2 første ledd skal lyde:

Hvorvidt nogen i henhold til foregaaende paragraf skal sættes under vergemaal, eller hvorvidt saadant vergemaal atter skal ophæves, avgjøres av *tingretten*.

§ 4 skal lyde:

Begjæringen skal angive de Grunde og Beviser, hvor- til den støttes, og indgives til *tingretten* paa det Sted, hvor den, der begjæres umyndiggjort, har sit Værnething. Er den, som begjæres umyndiggjort, fraflyttet Riget, uden at han dog har tabt sin norske Statsborgerret, kan Begjæringen indgives til *tingretten* paa det Sted, hvor han her sidst havde Bopæl.

§ 32 første ledd første punktum skal lyde:

Andragendet skal angive de Grunde og Beviser, hvor- til det støttes, og indgives til *tingretten* paa det Sted, hvor den Umyndiggjorte har sit Værnething.

X

I lov 22. mai 1902 nr. 10 Almindelig borgerlig Straf- lov (straffeloven) gjøres følgende endringer:

§ 54 nr. 3 skal lyde:

Dersom den domfelte begår en straffbar handling i prøvetiden, og tiltale blir reist eller saken begjært pådømt ved *tilståelsesdom* innen seks måneder etter at prøvetiden gikk ut, kan retten gi en samlet dom for begge handlinger eller særskilt dom for den nye handlingen.

Blir det avsagt særskilt dom for den nye handlingen, kan retten også endre den tidligere betingete dommen slik som bestemt i nr. 1.

§ 75 tredje ledd første punktum skal lyde:

Dom på inndragning kan fullbyrdes etter domfeltes død, såfram det besluttes ved kjennelse av den rett som har pådømt saken i første instans, eller av *den tingrett som saken hører under etter straffeprosessloven § 12* når inndragningen er vedtatt ved forelegg.

XI

I lov 22. mai 1902 nr. 13 Militær Straffelov skal § 20 annet punktum lyde:

For øvrig får reglene om rettighetstap i den alminneli- ge straffelovs §§ 29-32 tilsvarende *anvendelse*.

XII

I lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene (domstollo- ven) gjøres følgende endringer:

§ 2 skal lyde:

Særdomstoler er:

1. *jordskifterettene*;
2. *de skjønnsretter som er nedsatt etter plan- og byg- ningslov 14. juni 1985 nr. 77 § 60*;
3. *de overordentlige domstoler, som nedsettes etter § 29*;
4. *konsulrettene i utlandet*
5. *Riksretten*

For de domstoler som er nevnt under nr. 1-4, gjelder denne lov om ikke annet er bestemt. For Riksretten gjel- der den ikke.

§ 12 tredje ledd skal lyde:

I saker hvor det blir gitt *informasjon* som etter sikker- hetsloven er *skjermingsverdig*, skal det alene delta dom- mere som *har nødvendig klarering* og er autorisert for den aktuelle *sikkerhetsgrad*. Nærmere regler om *klare- ring* og autorisasjon kan gis av Kongen.

§ 12 fjerde ledd oppheves.

§ 20 tredje ledd første punktum skal lyde:

Dessuten kan Kongen oppnevne en særskilt *dommer til* en eller flere bestemte straffesaker eller til å styre skjønn, ekspropriasjonssaker eller saker som reises under ett etter lov om rettergangsmåten for tvistemål § 23 a, når det er påkrevet fordi saken er vidløftig eller fordi forret- ningene bør ledes av samme dommer i flere domssokn.

§ 21 tredje ledd skal lyde:

I saker hvor det *blir gitt informasjon* som etter sikker- hetsloven er *skjermingsverdig*, skal det alene delta dom- mere som *har nødvendig klarering* og er autorisert for den aktuelle *sikkerhetsgrad*. Nærmere regler om *klare- ring* og autorisasjon kan gis av Kongen. Om *klarering* og autorisasjon av meddommere gjelder § 91 annet ledd.

§ 21 fjerde ledd oppheves.

§ 91 annet ledd skal lyde:

Lagrettemedlemmer og meddommere som skal delta i en sak hvor det *blir gitt informasjon* som etter sikkerhets- loven er *skjermingsverdig*, skal forbigås dersom de ikke kan *klareres* og autoriseres for den aktuelle *sikkerhets- grad*. Nærmere regler om *klarering* og autorisasjon kan gis av Kongen.

§ 129 første ledd skal lyde:

I straffesaker må ingen gjengi offentlig noe av forhandlingene i rettsmøte utenfor hovedforhandlingen, med unntak for *saker om tilståelsesdom* etter straffeprosessloven § 248.

§ 163a annet ledd skal lyde:

Følgende myndigheter foretar forkynning postalt etter reglene i denne bestemmelse: De alminnelige domstoler, *jordskifterettene*, *forbrukertvistutvalget*, påtalemyndigheten, namsmenn, lensmenn og fylkesmenn.

XIII

I lov 1. juni 1917 nr. 1 om skjønn og ekspropriasjonsaker gjøres følgende endringer:

§ 12 annet ledd skal lyde:

Skjønnsmenn oppnevnes blant dem som har kyndighet i det skjønnnet *gjelder, med sikte på å få en sammenstilling som sikrer en allsidig vurdering og tilstrekkelig kjennskap til lokale forhold.*

§ 37 annet ledd skal lyde:

Finner *den rett som skal avholde overskjønn* at saken uriktig er behandlet av den underordnede skjønnsmyndighet, skal den ved kjennelse oppheve underskjønnet og avvise saken fra underskjønnsmyndigheten.

XIV

I lov 14. desember 1917 nr. 17 om vasdragsreguleringer skal § 20 nr. 1 første punktum lyde:

Skjønnsmenn bør fortrinnsvis oppnevnes blant dem som har kjennskap til sådanne jord- og skogbruksforhold som er av særlig betydning i vedkommende distrikt.

XV

I lov 31. mai 1918 nr. 4 om avslutning av avtaler, om fullmakt og om ugyldige viljeserklæringer gjøres følgende endringer:

§ 21 annet ledd skal lyde:

Fuldmagten opphører fra det tidspunkt, fullmagtgiverens dødsbo tages under offentlig *skiftebehandling.*

§ 24 skal lyde:

Selv om fullmaktsgiveren er gjort umyndig eller hans bo som dødsbo eller konkursbo er kommet under offentlig *skiftebehandling*, kan fullmektigen likevel i kraft av fullmakten foreta de rettshandler, som er nødvendige for å beskytte den umyndiggjorte eller boet mot tap, inntil vergen eller bestyrelsen kan vareta deres tarv.

XVI

I lov 17. juli 1925 nr. 11 om Svalbard gjøres følgende endringer:

§ 7 skal lyde:

Svalbard hører under den tingrett som Kongen fastsetter.

§ 9 oppheves.

§ 10 annet ledd skal lyde:

Er saken særlig viktig, kan Kongen etter begjæring av en part bestemme at en skjønnsstyrer som oppnevnes av Kongen og to skjønnsmenn skal avgi skjønnnet. Overskjønn avgis i så fall av fem skjønnsmenn og styres av en *skjønnsstyrer* som Kongen oppnevner.

XVII

I lov 21. februar 1930 om skifte gjøres følgende endringer:

§ 1 skal lyde:

Offentlig skifte- og arvebehandling hører under *tingretten.*

§ 4 skal lyde:

Ingen kan være *dommer i skiftesak* når han selv er loddeier eller legatar i boet. Står en *dommer* i sådant forhold til en loddeier eller legatar som nevnt i lov om domstolene § 106 nr. 2-6, kan han ikke forrette uten samtykke av alle loddeierne.

Dommer i skiftesak kan heller ikke nogen være, når andre særegne omstendigheter foreligger, som er skikket til å svekke tilliten til hans uhildethet. Navnlig gjelder dette når nogen loddeier krever at han av den grunn skal vike sete.

Ved behandlingen av rettsvister er dommeren ugild i samme utstrekning som ved søksmål.

§ 7 skal lyde:

Kongen kan gi regler om innberetning fra *dommerne* til vedkommende departement om de boer som står under *rettens* behandling.

Uteblir innberetningen, kan departementet overfor *dommeren* anvende en tvangsmulkt stor kr. 50,00 for den første måned og kr. 100,00 for hver av de følgende måneder. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 10 skal lyde:

En tvist kan ikke avgjøres av *tingretten etter reglene i denne lov, dersom* den etter ufravelige vernetingsregler hører under en annen *domstol eller må behandles etter andre prosessregler.*

§ 12 skal lyde:

Er sak, *før offentlig skiftebehandling ble åpnet*, anlagt ved en annen domstol *eller etter andre prosessregler enn etter denne lov*, kan den *fortsettes.*

§ 20 skal lyde:

Når sak anlegges ved en annen domstol eller etter andre prosessregler enn etter denne lov, kan tingretten saksøke og saksøkes på loddeiernes vegne i boets anliggender, medmindre saken gjelder fordringer som loddeierne svarer for.

Overskriften til fjerde kapittel skal lyde:
4de kapitel. Skiftetvister og *tingrettens avgjørelser*

§ 22 skal lyde:

Bestemmelsene i tvistemålslovens første, annen og fjerde del får, forsåvidt de passer, og ikke annet er bestemt, tilsvarende anvendelse på tvister for *tingretten under offentlig skiftebehandling*, dog således at det med hensyn til bevis, bevisførsel og protokollasjon gjelder samme regler som under hovedforhandling i tvistemål. For adgangen til å opptre som prosessfullmektig gjelder tvistemålsloven § 44 tredje ledd. Ved behandling av tvister i søksmåls former og ved anke og kjæremål gjelder tvistemålsloven § 44 annet ledd.

Reises der tvist om krav som er fremsatt av en loddeier, er som hans motpart kun de å anse som har bestridt kravet. Besluttes det ellers ikke å reise *skiftetvist* om et anmeldt krav, er beslutningen ikke til hinder for at en loddeier som er uenig i beslutningen reiser tvist om kravet når dette skjer uten ugrunnet opphold. *Tingrettens avgjørelse* av kravet er i alle tilfelle bindende for samtlige loddeiere.

§ 30 første ledd skal lyde:

En *skiftetvist*, som hører under *tingretten*, kan bringes inn for den gjennom søksmål, såfremt det på grunn av rettsspørsmålets art eller de opplysninger som kreves, anses hensiktsmessigst, at tvisten behandles i et søksmåls former, og retten gir samtykke.

§ 31 annet ledd annet punktum skal lyde:

Men ellers kommer de almindelige regler om søksmål i *tvistemålsloven* til anvendelse, hvis ikke annet følger av bestemmelsene i denne lov.

§ 57 skal lyde:

Når det er åpnet offentlig skifte, treffer *den tingrett som skifter boet* avgjørelse om midlertidig forføyning etter reglene i ekteskapsloven § 91. *Retten* kan også av eget tiltak treffe slik avgjørelse.

§ 76 første ledd skal lyde:

Samme virkning som anmeldelse overensstemmende med proklamaet har det:

- 1) at loddeierne erkjenner fordringens riktighet overfor kreditor eller *tingretten*,
- 2) at fordringen er blitt anmeldt under gjeldsforhandling eller konkurs i skyldnerens bo, forutsatt at dødsfallet inntrådte før gjeldsforhandlingen eller konkursen ble avsluttet,
- 3) at sak er anlagt mot *loddeierne*.

§ 95 annet ledd første punktum skal lyde:

Etter at *tingrettens avgjørelse* er begjært, kan sak ikke anlegges ved andre domstoler *eller etter andre prosessregler enn etter denne lov*.

§ 104 første ledd skal lyde:

Bestrides en anmeldt fordring eller en påstått tinglig rettighet, avgjør *tingretten* tvisten. Søksmål til inntale av andre krav enn massefordringer og tinglige krav kan ikke reises ved andre domstoler *eller etter andre prosessregler enn etter denne lov*.

§ 105 annet ledd skal lyde:

I de første seks måneder etter dødsfallet kan tvangsdekning i boets eiendeler etter tvangsfullbyrdelsesloven kapittel 8 til 12 heller ikke skje uten *samtykke fra den tingrett som behandler eller har behandlet boet*.

§ 108 annet ledd første punktum skal lyde:

Dersom et krav som er anmeldt for *tingretten* bestrides, og sak ikke er anlagt ved en annen domstol *eller etter andre prosessregler enn etter denne lov*, kan loddeierne kreve at *tingretten* avgjør tvisten.

XVIII

I lov 14. juli 1950 nr. 10 om valutaregulering skal § 5 tredje ledd lyde:

Kjem det opp tvist om kva verdet i utanlandsk mynt skal setjast til når dei reknar verdet om til norske pengar, skal ei skjønsmemnd på 3 mann oppnemnde av formannen i Høgsteretten fastsetja verdet. Formannen i *skjønsmemnda* skal fylla vilkåra for å vera domar.

XIX

I lov 21. november 1952 nr. 2 om betaling og innkreving av skatt gjøres følgende endringer:

§ 48 nr. 2 skal lyde:

Staten er saksøker ved *tvangsfullbyrdelse, midlertidig sikring*, konkursbegjæring m.v. i forbindelse med inn-driving og sikring av krav etter denne lov. Statens partsstilling som saksøker i slik sak utøves av skatteoppkreveren. Ved overføring av *tvist til søksmåls former etter tvangsfullbyrdelsesloven* med avgjørelse av grunnlaget for skattekravet etter tvangsfullbyrdelsesloven § 6-6 tredje ledd, gjelder reglene om utøvelse av partsstillingen i nr. 3 tilsvarende.

§ 48 nr. 5 annet punktum skal lyde:

Etter utløpet av fristen kan ligningsavgjørelse heller ikke bringes inn til prøving ved *tingretten i sak om tvangsfullbyrdelse eller midlertidig sikring*.

§ 48 nr. 6 annet punktum skal lyde:

Ved tvist for *tingretten i sak om tvangsfullbyrdelse eller midlertidig sikring* gjelder dette tilsvarende, slik at forføyningen stadfestes for det beløp som vil fremgå av ny likning i samsvar med kjennelsen eller dommen.

XX

I lov 29. mai 1953 nr. 1 om rett for handverkarar o.a. til å selja ting som ikkje vert henta skal § 4 annet punktum lyde:

Det same gjeld når eit slikt spørsmål er til avgjerd hjå *namsstyremaktene*.

XXI

I lov 23. oktober 1959 nr. 3 om oreigning av fast eigedom skal § 15 lyde:

Kostnad som føresegnene i dette kapitel fører med seg, skal søkjaren bera.

Søkjaren skal dessutan svara motparten dei utgiftene som var naudsynlege til å taka vare på baten hans i saka. Dette gjeld òg utgift i klagesak, med unntak for tilfelle der motparten til søkjaren har klaga utan god grunn. Avgjerd om sakskostnader etter leden her skal takast av *skjønnsstyremakta* eller, dersom det ikkje vert halde skjøn, av Kongen.

Tar det lang tid før saka vert avgjort, kan motparten krevja at naudsynlege utgifter som han har hatt over ei viss tid i saka, heilt eller delvis skal verta betalt av søkjaren. Vert partane ikkje samde om slik betaling, kan kvar ein av dei krevja at Kongen – eller styringsorgan med fullmakt etter § 5 – tek avgjerd om dette. Etter at det er kravd skjøn, er det *skjønnsstyremakta* som tek slik avgjerd.

Utgifter som søkjaren har betalt etter tredje leden kjem til frådrag når det vert fastsett kva søkjaren skal betala etter paragrafen her.

Kvar annen søkjar enn staten lyt gjeva trygd for ansvaret han kan få etter paragrafen her.

Kostnad som søkjaren er pålagt å svara etter fyrste og andre leden, kan søkjast inn etter reglane om fullføring av orskurdar.

XXII

I lov 23. mars 1961 nr. 1 om forsvunne personer m.v. skal § 1 første ledd lyde:

Når en person er forsvunnet under slike omstendigheter at det ikke er rimelig grunn til å tvile på at han er død, kan *tingrettsdommeren* bestemme at dette uten videre skal legges til grunn. Opplysninger og bevis legges frem for *dommeren* i den rettskrets hvor den forsvunne hadde sin siste kjente bopel, eller, hvis noen bopel ikke kan påvises, hvor han hadde sitt siste kjente oppholdssted. *Dommeren* avgjør ved kjennelse om beviset skal tas for godt.

XXIII

I lov 18. juni 1965 nr. 4 vegtrafikklov skal § 31a fjerde ledd lyde:

Ileggelse av gebyr kan innklages for *tingretten* innen en fastsatt frist. Blir klage fremsatt etter utløpet av fristen, skal den avvises med mindre retten finner at oversittelsen hverken kan legges eier eller bruker av kjøretøyet til last og klagen er fremsatt så snart det var mulig. Retten kan oppheve ilagt gebyr hvis den finner at vilkårene for ileggelse ikke forelår. Avgjørelsen treffes ved kjennelse og kan påkjæres. Ileggelse av gebyr kan ikke prøves *under tvangsinn drivelse av gebyret*.

XXIV

I lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift gjøres følgende endringer:

§ 51 annet ledd skal lyde:

I bo hvor det utstedes proklama plikter loddeiere, *tingrettsdommer*, testamentfullbyrder og andre som yter hjelp ved skifteoppgjøret å gi de opplysninger som avgiftsmyndighetene finner nødvendige for å avgjøre om boet skylder avgift etter denne lov.

§ 61 første ledd annet punktum skal lyde:

Ved tvist for *tingretten i sak om tvangsfullbyrdelse eller midlertidig sikring* gjelder det tilsvarende, slik at forføyningen stadfestes for det beløp som vil fremgå av ny fastsettelse i samsvar med kjennelsen eller dommen.

XXV

I lov 5. juni 1970 nr. 35 om utlevering for å få iverksatt vedtak om frihetsinngrep truffet av myndighet i annet nordisk land skal § 5 tredje ledd lyde:

Vedtaket kan ikke uten samtykke fullbyrdes før fristene for å klage eller kreve *rettslig prøving* er ute. Klage eller krav om *rettslig prøving* etter § 6 har oppsettende virkning.

XXVI

I lov 30. juni 1972 nr. 70 om bergverk skal § 56 lyde: *Granskning*

Saksøkte plikter å finne seg i at det til bruk for skjønnet foretas slike granskinger av eiendommen som *skjønnsmyndighetene* finner nødvendig. Volder granskingen tap eller ulempe, fastsettes erstatningen for dette under skjønnet.

XXVII

I lov 28. juni 1974 nr. 58 om odelsretten og åseteretten skal § 68 første punktum lyde:

Blir odelstaksten oppheva utan å bli *heimvist*, må den part som vil ha ny takst, setje fram krav om det innan 4 veker etter at opphevingsorskurden er blitt endeleg.

XXVIII

I lov 21. mars 1975 nr. 9 om nordisk vitneplikt skal § 1 første ledd lyde:

Etter reglane i denne lova kan personar som ved innkallinga har fylt 18 år og er busette og oppheld seg i Danmark, Finland, Island eller Sverige, påleggast å møte som vitne her i landet for dei vanlege *domstolane* og jordskifterettane.

XXIX

I lov 6. juni 1975 nr. 29 om eigedomsskatt til kommunane skal § 23 lyde:

Føresegnene i lov nr. 2 frå 21. november 1952 § 48, nr. 5, 6 og 7, gjeld på tilsvarande vis for søksmål og *tvistar for tingretten i sak om tvangsfullføring og mellombels sikring* om eigedomsskatt. Kommunen er part i saker om eigedomsskatt.

XXX

I lov 13. juni 1980 nr. 35 om fri rettshjelp gjøres følgende endringer:

§ 18 første ledd nr. 1 skal lyde:

1) fra en eller begge parter i saker etter lov om ekteskap, lov om skifte annen del jf. kap. 4 eller barneloven kap. 5, 6 og 7, herunder også *tvangsfullbyrdelse og midlertidig sikring*.

§ 20 første ledd første punktum skal lyde:

I saker etter lov av 28. november 1898 om umyndiggjørelse skal *tingretten*, dersom den finner det nødvendig, av eget tiltak gi fri sakførsel til den som er begjært umyndiggjort eller som begjærer et vergemål opphevet.

XXXI

I lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker (straffeprosessloven) gjøres følgende endringer:

§ 5 annet ledd oppheves.

§ 74 annet ledd annet punktum skal lyde:

Tiltale må i så fall være reist eller begjæring om *tilståelsesdom* fremsatt innen ett år etter påtaleunntakelsen.

§ 74 tredje ledd tredje punktum skal lyde:

Tiltale må i så fall være reist eller begjæring om *tilståelsesdom* fremsatt innen tre måneder etter utløpet av prøvetiden.

§ 76 annet ledd fjerde punktum skal lyde:

Det samme gjelder for rettsmøter *utenfor hovedforhandling*.

§ 150 første ledd skal lyde:

Når gransking skal finne sted utenfor hovedforhandling, kan rettslig granskingsforretning holdes av *den tingrett som saken hører under etter § 12*.

§ 233 annet punktum skal lyde:

Har han gitt en uforbeholden tilståelse og saken kan pådømmes *ved tilståelsesdom*, spørres han om han samtykker i slik pådømmelse.

§ 238 annet ledd første punktum skal lyde:

Konsulretten kan foreta rettslige avhør og andre enkeltstående rettshandlinger, men har ikke dømmende myndighet.

§ 248 skal lyde:

Etter begjæring fra påtalemyndigheten og med siktes samtykke kan *tingretten* pådømme en sak uten tiltalebeslutning og hovedforhandling (*tilståelsesdom*), når retten ikke finner det betenkelig og saken gjelder

a) en straffbar handling som ikke kan medføre fengsel i mer enn 10 år, jf. annet ledd, og siktede innen retten har gitt en uforbeholden tilståelse som styrkes av de øvrige opplysninger,

- b) en overtredelse av vegtrafikkloven § 22 jf. § 31, og siktede innen retten erklærer seg skyldig etter siktelsen, eller
- c) en overtredelse av vegtrafikkloven § 24 første ledd jf. § 31, og siktede innen retten erklærer seg skyldig etter siktelsen.

Forhøyelse av maksimumsstraffen på grunn av gjentagelse, sammenstøt av forbrytelser eller anvendelsen av straffeloven § 232 kommer ikke i betraktning.

Har siktede forsvarer, skal denne få anledning til å uttale seg før saken blir tatt opp til doms.

Sak om særreaksjon kan ikke pådømmes *ved tilståelsesdom*.

§ 432 annet ledd skal lyde:

Når en sak avgjøres ved *tilståelsesdom*, kan borgerlige krav bare pådømmes i den utstrekning retten finner dem utvilsomme.

§ 441 skal lyde:

Avgjørelse om erstatning for saksomkostninger tas i dommen eller i den kjennelse som avslutter saken. Er slik avgjørelse ikke truffet, eller innstilles forfølgningen uten dom eller kjennelse, kan krav om saksomkostninger bringes inn til avgjørelse ved kjennelse av den rett som har hatt saken, *eller om ingen rett har hatt saken, den tingrett som saken hører under etter § 12*. Kravet settes fram innen en måned etter at det ble adgang til det. Før avgjørelsen treffes, skal motparten ha hatt anledning til å uttale seg.

§ 447 annet ledd skal lyde:

Er saken avsluttet uten rettslig prøving av bevisene vedkommende skyldspørsmålet, settes kravet fram for *den tingrett som saken hører under etter § 12*.

§ 448 første ledd skal lyde:

For skade eller annen ulempe som andre enn siktede er påført ved gransking, ransaking, beslag, telefonkontroll etter kapittel 16 a eller annen forføyning under saken, *kan den tingrett som saken hører under etter § 12*, eller den rett som har besluttet forføyningen, tilkjenne erstatning, når det etter forholdene fremstiller seg som rimelig.

§ 466 annet ledd tredje punktum skal lyde:

Når særlige grunner foreligger, kan enhver tingrett *foreta rettslige avhør og andre enkeltstående rettshandlinger, samt avsi tilståelsesdom*.

§ 476 fjerde ledd annet punktum skal lyde:

Det samme gjelder ved rettsmøter *utenfor hovedforhandling*.

XXXII

I lov 17. desember 1982 nr. 86 om rettsgebyr gjøres følgende endringer:

§ 8 første ledd skal lyde:

Det skal betales 5 ganger rettsgebyret for søksmål, herunder overføring av tvist til søksmåls former, ved tingrett (inngangsgebyr). Varer hovedforhandlingen mer enn én dag, påløper i tillegg 3 ganger rettsgebyret pr. dag til og med dag fem og deretter 4 ganger rettsgebyret pr. dag. Det samme gjelder for behandling av anke over dom avsagt i forliksrådet, jf tvistemålsloven § 296 og av anke over rettsforlik inngått i forliksrådet, jf tvistemålsloven § 286. For behandling av ankesak som tillates fremmet, betales ved lagmannsrett og ved Høyesterett 24 ganger rettsgebyret. Varer hovedforhandlingen mer enn én dag, påløper i tillegg 3 ganger rettsgebyret pr. dag til og med dag fem og deretter 4 ganger rettsgebyret pr. dag. Avgjøres anken uten at ankeforhandling blir holdt, betales halvparten av fullt inngangsgebyr.

§ 8 annet ledd skal lyde:

For motsøksmål, intervensjonssøksmål og regressøksmål betales inngangsgebyr som for særskilt sak. Ved ankebehandling gjelder tilsvarende regel. For ny behandling etter at begjæring om oppfriskning eller gjenopptakelse er tatt til følge, betales *inngangsgebyr og tillegg* som for særskilt sak.

XXXIII

I lov 8. juni 1984 nr. 58 om gjeldsforhandling og konkurs (konkursloven) gjøres følgende endringer:

§ 145 skal lyde:

Tingrettens saklige kompetanse

Det hører under *tingretten* å avgjøre:

- 1) spørsmål om åpning og innstilling av gjeldsforhandling og andre spørsmål om gjeldsforhandling som loven har lagt til den;
- 2) alle spørsmål som gjelder åpning og gjennomføring av offentlig akkordforhandling og konkurs.

Det hører under den tingrett som har behandlet begjæring etter nr. 1 eller 2 å avgjøre:

- 3) tvist om hvorvidt anmeldt masse- eller konkursfordring skal godkjennes, og om dens størrelse og prioritet;
- 4) tvist om hvorvidt en fordring vedrører en gjeldsforhandling, forutsatt at gjeldsnemnda har samtykket i at *tingretten* avgjør tvisten.

Tingretten kan dessuten avgjøre spørsmål om omstøtelse som ikke etter en ufravikelig vernetingsregel hører under en annen domstol.

Bostyreren eller bostyret hvis det er oppnevnt kreditorutvalg, kan med *tingrettens* samtykke avtale at en tvist som nevnt i første ledd nr 3 skal avgjøres ved søksmål for en annen domstol som er kompetent etter de vanlige vernetingsregler, eller ved voldgift. I så fall gjelder bestemmelsene i § 154 tilsvarende. For øvrig kan annet vernetingsregel ikke avtales i de tilfeller som nevnt i første ledd.

Andre krav mot et konkursbo kan bringes inn for *tingretten* etter reglene i denne lov når de ikke etter ufravikelig vernetingsregel hører under en annen domstol eller må behandles etter andre prosessregler.

Skyldneren kan bringe sitt krav etter § 76 inn for *tingretten* etter denne lov, eller ved ordinært søksmål etter tvistemålslovens regler.

§ 148 skal lyde:

Habilitet

Skyldneren eller den som står i slikt forhold til ham som nevnt i lov om domstolene § 106 nr. 2-6, kan ikke være *dommer* i sak etter denne lov. Lov om domstolene § 109 gjelder tilsvarende.

Dommer kan heller ikke noen være når det foreligger andre særegne omstendigheter som er egnet til å svekke tilliten til dommerens uhildethet. Særlig gjelder dette når skyldneren eller en fordringshaver krever at dommeren skal vike sete.

Ved behandlingen av rettsvister er dommeren inhabil i samme utstrekning som i tvistemål.

For rettsvitne, protokollfører og stevnevitne gjelder reglene i lov om domstolene § 110, likevel slik at de ikke blir inhabile i større utstrekning enn etter de regler som gjelder for *dommere* etter første til tredje ledd i denne paragraf. Reglene i første punktum gjelder tilsvarende for den som utfører forseglings- og registreringsforretninger for *tingretten*.

Lov om domstolene §§ 111-121 gjelder tilsvarende.

XXXIV

I lov 8. juni 1984 nr. 59 om fordringshavernes dekningsrett (dekningsloven) skal § 2-10 første ledd første punktum lyde:

Dersom tvangsdekning ved tvangssalg eller tvangsbruk av fast eiendom eller leierett i fast eiendom (herunder aksje, andelsbrev, pantebrev eller annet atkomst-dokument med tilknyttet leierett) vil medføre at skyldneren taper retten til nødvendig bolig for seg eller sin familie, kan *tingretten* på begjæring ved kjennelse bestemme at tvangsdekning bare kan gjennomføres hvis det blir skaffet skyldneren eller skyldnerens familie en annen bolig som med hensyn til beliggenhet, størrelse, pris og andre forhold tilfredsstiller rimelige krav.

XXXV

I lov 15. juni 1984 nr. 74 om befordring av personer og gods på jernbanene i henhold til Overenskomst av 9. mai 1980 om internasjonal jernbanetrafikk (COTIF) skal § 5 første ledd annet punktum lyde:

Begjæring om fullbyrding rettes til *Oslo byfogdembe-te*.

XXXVI

I lov 14. juni 1985 nr. 62 om Verdipapirsentral skal § 3-6 lyde:

Tingretten og *namsmannen*

Tingretten kan foreta registrering av konkurs og *umyndiggjørelse* direkte i Verdipapirsentralen. På tilsvarende måte kan *namsmyndighetene* registrere *tvangsfullbyrdelse* og *midlertidig sikring*. Disse myndigheter har full innsynsrett i alle fondsaktiver en saksøkt eller *umyndiggjort* har registrert i Verdipapirsentralen.

XXXVII

I lov 23. desember 1988 nr. 104 om produktansvar skal § 3-7 (1) annet punktum lyde:

Det samlede oppgjør må godkjennes ved kjennelse av *Oslo skifterett og byskriverembete*.

XXXVIII

I lov 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap gjøres følgende endringer:

§ 7 bokstav e annet ledd skal lyde:

Bevis for at den tidligere ektefellen eller den registrerte partneren er død, føres som regel ved attest fra en innenlandsk eller utenlandsk offentlig myndighet. Kan slik attest ikke skaffes, kan partene legge sine opplysninger og bevis fram for vedkommende *tingrettsdommer*, jf skifteloven § 8 andre jf første ledd. Hører skiftet ikke under norsk *tingrett*, kan spørsmålet bringes inn for *tingrettsdommeren* på det stedet der ekteskapsvilkårene prøves. *Retten* avgjør ved kjennelse om bevisene skal godtas. Kjennelsen kan påkjæres av den som avgjørelsen går mot. Er bevisene godtatt, skal *retten* gi melding til fylkesmannen, som kan påkjære kjennelsen.

§ 91 annet punktum skal lyde:

Når det er åpnet offentlig skifte, treffer *den tingrett som skifter boet* avgjørelsen, jf. skifteloven § 57.

XXXIX

I lov 26. juni 1992 nr. 86 om tvangsfullbyrdelse og midlertidig sikring (tvangsfullbyrdelsesloven) gjøres følgende endringer:

§ 2-8 skal lyde:

Tingretten

Tingretten behandler saker om tvangsfullbyrdelse og midlertidig sikring i sin rettskrets.

Under *retten* hører de saker som loven legger til *retten*, klager over namsmannens avgjørelser og handlemåte etter § 5-16, og dessuten saker som *retten* av særlige grunner beslutter å overta fra namsmannen.

§ 3-5 tredje ledd skal lyde:

Krav om erstatning etter denne paragrafen kan gjøres gjeldende for *tingretten* i en sak om opphevelse av sikringen, eller ved *ordinært søksmål etter tvistemålslovens regler*.

§ 8-20 annet ledd femte punktum skal lyde:

Søksmålet reises for *tingretten* for den rettskrets der namsmannen har sitt kontor, eller for *den domstol som saken hører under etter tvistemålsloven*.

§ 8-21 første ledd tredje punktum skal lyde:

Søksmålet reises for *tingretten* for den rettskrets der namsmannen har sitt kontor, eller for *den domstol som saken hører under etter tvistemålsloven*.

§ 8-21 annet ledd femte punktum skal lyde:

Søksmålet reises for *tingretten* for den rettskrets der namsmannen har sitt kontor, eller for *den domstol som saken hører under etter tvistemålsloven*.

§ 11-35 sjette ledd skal lyde:

Krav etter fjerde og femte ledd avgjøres av *tingretten* ved kjennelse dersom kravene kan avregnes i kjøperens krav på tilbakebetaling av kjøpesummen eller i krav som avregnes i tilbakebetalingskravet. For øvrig gjøres krav etter fjerde og femte ledd gjeldende ved *ordinært søksmål etter tvistemålslovens regler*. Søksmålet kan reises i den rettskrets der tvangssalget er gjennomført.

§ 11-39 annet ledd femte punktum skal lyde:

Søksmålet reises for *den tingrett som har behandlet tvangssalget eller for den domstol som saken hører under etter tvistemålsloven*.

§ 11-40 første ledd tredje punktum skal lyde:

Søksmålet reises for *den tingrett som behandlet tvangssalget eller for den domstol som saken hører under etter tvistemålsloven*.

§ 11-40 annet ledd femte punktum skal lyde:

Søksmålet reises for *den tingrett som behandlet tvangssalget eller for den domstol som saken hører under etter tvistemålsloven*.

XL

I lov 24. juni 1994 nr. 39 om sjøfarten (sjøloven) skal § 2 første ledd første punktum lyde:

Når noen som eier norsk skip eller aksje eller andel i selskap som nevnt i § 1, er død, beholder skipet sin nasjonalitet så lenge dødsboet står under *skiftebehandling ved norsk tingrett*, uten hensyn til arvingenes nasjonalitet.

XLI

I lov 15. juni 2001 nr. 62 om endringer i domstolloven m.m. (den sentrale domstoladministrasjon og dommerens arbeidsrettslige stilling) del I skal § 20 nytt annet ledd første punktum lyde:

Domstoladministrasjonen kan oppnevne en særskilt dommer *til en* eller flere bestemte straffesaker eller til å styre skjønn, ekspropriasjonssaker eller saker som reises under ett etter lov om rettergangsmåten for tvistemål § 23 a, når det er påkrevet fordi saken er vidløftig eller fordi forretningene bør ledes av samme dommer i flere domssokn.

XLII

I lov ... om registrering av finansielle instrumenter (verdpapirregisterloven) skal § 8-2 nr. 3, første og annet punktum lyde:

Tingretten og namsmannen har rett til å få opplyst hvilke registrerte finansielle instrumenter som tilhører en saksøkt, en skyldner eller en umyndiggjort, og om det er øvrige begrensede rettigheter i disse. *Retten*, bostyrer og

leder av gjeldsnemnd som er oppnevnt av *retten*, har rett til å få alle opplysninger som er registrert om en konkurs-skyldner eller en skyldner som er under gjeldsforhand-ling, eller om en avdød ved skifte av insolvent dødsbo, herunder alle opplysninger om finansielle instrumenter som er innført i verdipapirregisteret.

XLIII

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelser til ulik tid.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og lo-ven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstem-mig.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

S a k n r . 5

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Møtet hevet kl. 16.05.
